

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce
Charitativní a sociální práce

**Význam Spolku rožnovských žen pro
mikroregion Rožnovsko**

**The importance of the Rožnov Women's
Association for the Rožnovsko microregion**

Diplomová práce

Iveta Razdíková, DiS., BA
Olomouc 2023

OBSAH

OBSAH	1
PROHLÁŠENÍ O ORIGINALITĚ PRÁCE	5
ABSTRAKT	6
ABSTRACT	8
ÚVOD	10
1. DEFINICE MIKROREGIONU A MIKROREGION ROŽNOVSKO	11
1.1 Další spolky v mikroregionu	13
2. DOBROVOLNICTVÍ	15
2.1 Komunitní dobrovolnictví	17
2.2 Osobnost dobrovolníka a jeho motivace	17
2.2.1 Motivace	18
3. SPOLEK JAKO ORGANIZACE	22
3.1 Spolek a členství	23
4. SPOLEK ROŽNOVSKÝCH ŽEN	26
4.1 Český svaz žen	27
4.2 Spolek rožnovských žen	28
4.2.1 DO ROKU 1989	28
4.2.2. Historie spolku mezi lety 1990 - 1995	35
4.3 Současnost Spolku rožnovských žen	40
4.3.1 Členská základna	41
4.3.2 Řízení spolku	41
4.3.3 Informační toky ve spolku	42
4.3.4 Finanční toky ve spolku, financování spolku	42
4.3.5 Mentoring ve spolku	43
4.3.6 Vnější podpora spolku	44
4.3.7 Projekty a dotační podpora	45
5. METODOLOGIE VÝZKUMU	48
5.1 Kvalitativní výzkum	48
5.2 Kontext výzkumného problému	49
5.3 Cíle práce	50
5.4 Výzkumné otázky	50
5.5 Základní soubory, metody výběru a výběrové soubory	52
5.5.1 Základní soubor	52
5.5.2 Metody výběru	52
5.5.3 Výzkumný soubor	52
Členky spolku - sociální pracovnice	53
5.6 Metoda sběru dat	54
5.7 Metoda fixace dat	55
5.8 Zpracování dat a jejich příprava na analýzu	55

5.9 Analýza dat	57
5.10 Presentace dat	57
5.10.1 Provázanost prezentačních kategorií s cíli práce a výzkumnými otázkami	57
5.11 Etika ve výzkumu	58
6. Analýza činnosti spolku	60
6.1 Komplexní analýza činnosti v letech 1996 - 2021	60
6.1.1 Akce zaměřené na rozvoj spolku	60
Osłavy výročí založení	61
Ženy Ženám	62
Večeře při svíčkách	63
Posezení nad kronikami	64
Adventní výstava - Kouzlem adventního času	65
6.1.2 Sport a sportovní aktivity	66
6.1.3 Aktivity zaměřené na rozvoj zkušeností	68
6.1.4 Zájmové aktivity	68
6.1.5 Estetika a prostředí města	69
6.1.6 Zájezd a další společenské aktivity ve spolku	74
Rekreační zájezdy	75
Obecně poznávací zájezdy	76
Tematické zájezdy	76
Kulturní zájezdy	77
6.1.7 Péče o zdraví	78
6.1.8 Všeobecně vzdělávací činnost	80
6.1.9 Aktivity nejen pro seniory	81
6.1.10 Aktivity spojené s rodinou	82
6.1.11 Aktivity spojené s regionem	83
6.1.12 Kultura, zachování tradic	83
6.1.13 Ekologie	85
6.1.14 Podpora kontaktů ve spolku, socializační aktivity	86
Pomoc členům spolku	87
6.1.15 Pomoc s realizací dalších akcí ve městě	88
6.2 Vnímání aktivit spolku	88
členkami	88
nečlenkami	93
6.3 Spolupráce spolku	94
Spolupráce spolku s orgány veřejné správy	94
6.4 Činnosti s přesahem k sociální práci	95
Spolupráce se Zlínským krajem	95
Spolupráce se sociálním odborem města Rožnov pod Radhoštěm	95
Spolupráce s domovem pro seniory	95
Spolupráce s terapeutickou dílnou Kamarád	96

Spolupráce s mateřskými školami	96
6.5 Činnosti s přesahem ke komunitní práci	97
7. INOVACE SPOLKU PRO 21. STOLETÍ	101
7.1 Propagace a zviditelnění spolku	103
7.1.1 Storytelling aneb příběh jako propagace a další formy Public relations	103
7.1.2 Rozšíření a elektronizace almanachu	104
7.2 Modernizace agendy a komunikace	105
7.2.1 Návrh digitalizace	105
7.2.2 Image a design	107
7.3 Rozvoj partnerství a spolupráce	108
7.3.1 Rozvoj aktivit směrem ke spolupráci s dalšími spolky v regionu	108
7.3.2 Reagovat na změny v trendech v dobrovolnictví směrem k individuální, často jednorázové aktivitě jako doplňku dobrovolnické aktivity spolku	109
7.3.3 Firemní dobrovolnictví - spolupráce s firmami mikroregionu	110
7.4 Aktualizace témat a zaměření spolku	111
7.4.1 Rozvoj oblasti duševního zdraví a psychoterapie	111
7.4.2 Rozvoj mentoringu ve spolku	112
7.4.3 Zaměření na matky s dětmi a mezigenerační kontakt	113
7.4.4 Ekologický přesah aktivit a jeho marketing	114
7.5 Zajištění materiálních podmínek pro fungování spolku	114
7.5.1 Zajištění centra a prostor pro spolek	114
8. SOUHRN VÝZKUMNÝCH ZJIŠTĚNÍ	115
9. DISKUZE	117
9.1 Výzkumná zjištění	117
9.1.1 Jak jsou aktivity spolku vnímány členkami a nečlenkami? Jsou nějaké rozdíly?	117
9.1.2 Jaké činnosti spolku mají přesah k sociální práci a dobrovolnické činnosti v komunitě?	118
9.1.3 Jaké jsou nejzásadnější milníky ve vývoji spolku? Jak byly popsány, oslaveny?	119
9.1.4 Jaké je postavení spolku v rámci regionu, s jakými institucemi a dalšími spolky spolupracuje a s jakými výsledky?	121
9.1.5 Jaké typy aktivit spolek provozuje a v jaké četnosti? Které aktivity jsou pro spolek nejvýznamnější?	122
9.1.6 Jak vidí další směřování spolku participantí? Jak výzkumník? Jaké změny jsou navrženy a proč?	122
9.3 Návrhy dalších témat pro výzkum	125
10. ZÁVĚR	127
11. ZDROJE	129

PROHLÁŠENÍ O ORIGINALITĚ PRÁCE

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem všechny použité prameny uvedla a řádně citovala, a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu. K citování zdrojů byla využita norma Harvardská citační norma dle manuálu pro citaci na Cyrilometodějské fakultě.

Souhlasím s uložením elektronické verze této diplomové práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

ABSTRAKT

Východiska: Spolek rožnovských žen slaví 55 let výročí svého působení v mikroregionu Rožnovsko. Věnuje se především lidem a jejich aktivitám, nabízí rozsáhlé množství vyžití napříč zájmy členek. Spolek je sdružení dobrovolné, veškeré jeho aktivity jsou dobrovolnou aktivitou jeho členek.

Cíl výzkumu: Cílem výzkumu bylo zmapovat historii spolku od jeho založení po současnost, popsat aktivity spolku s přesahem ke komunitní práci, popsat vnímání spolku a jeho aktivit a navrhnout další možné směřování spolku s upozorněním na body organizace, které je potřeba ve spolku řešit pro zvýšení efektivnosti práce.

Soubor a výběrové metody: Práce kombinuje získávání dat od osob v mikroregionu a získávání dat z textových dokumentů - kronik, které spolek vede od svého založení. Do výběru výzkumu dokumentů byly zahrnuty všechny textové dokumenty spolku od roku 1996 do roku 2021. U participantů byl zvolen výběr na základě kritérií.

Metody práce s daty: Textová data byla analyzována pomocí analýzy obsahu. Byly vytvářeny skupiny dat, klastry, které byly zaznamenávány a seskupovány pomocí Excel. Rozhovory byly vedeny polostrukturovanou formou. Následně byly rozhovory transkribovány, systematizovány pomocí otevřeného kódování.

Prezentace dat: Data jsou prezentovány jako kategorie vykonávaných aktivit ve sledovaných letech 1996 - 2021. Dále je předložen návrh možností směřování nových aktivit spolku, včetně odůvodnění těchto návrhů a krátkých zamyšlení o možnosti realizace.

Výsledky: Práce systematicky popisuje vývoj spolku včetně nejvýznamnějších okamžiků a popisuje činnosti spolku a jejich vliv a přínos pro mikroregion. Nabízí řadu úvah o možnosti rozšíření spolkových aktivit včetně návrhů praktické implikace.

Praktická implikace výzkumu: Výzkum shrnuje a popisuje dosavadní činnost spolku a na základě získaných informací nabízí témata, která by mohla být možnými oblastmi rozvoje aktivit Spolku rožnovských žen.

Závěry: Spolek vykonává různorodé činnosti, které přispívají ke zvyšování kvality života občanů v regionu. Poskytuje všestranné stimuly. Je však potřeba učinit některé dílčí změny, které by zvýšily jeho přitažlivost pro mladé zájemce o spolkové aktivity.

Klíčová slova: spolek, Spolek rožnovských žen, analýza aktivit, návrh vývoje

ABSTRACT

Background: The Rožnov women's association is celebrating its 55th anniversary in the Rožnov microregion. It is primarily devoted to people and their activities, and offers a wide range of experiences across the interests of its members. The association is a voluntary association, all its activities are voluntary activities of its members.

The aim of the research: The aim of the research was to map the history of the association from its foundation to the present day, to describe the activities of the association with an overlap with community work, after PSAT the perception of the association and its activities, and to propose further possible direction of the association with attention to points of organization that need to be solved in the association in order to increase work efficiency.

File and selection methods: The work combines data acquisition from people in the microregion and data acquisition from text documents - chronicles that the association has been keeping since its foundation. All text documents of the association from 1996 to 2021 were included in the selection of research documents. Participants were selected based on criteria.

Data handling methods: Textual data were analyzed using content analysis. Groups of data, clusters were created, which were recorded and grouped using Excel. The interviews were conducted in a semi-structured format. Subsequently, the interviews were transcribed, systematized using open coding.

Data presentation: The data is presented as a category of activities carried out in the monitored years 1996 - 2021. Furthermore, a proposal for the direction of the association's new activities is presented, including the justification of these proposals and brief reflections on the possibility of implementation.

Results: The thesis systematically describes the development of the association, including the most significant moments, and describes the activities of the association and their influence and contribution to the microregion. It offers a number of reflections

on the possibility of expanding the association's activities, including suggestions of practical implications.

Practical implication of the research: The research summarizes and describes the activities of the association to date and, based on the information obtained, offers topics that could be possible areas of development of the activities of the Rožnov Women's Association.

Conclusions: The association performs diverse activities that contribute to improving the quality of life of citizens in the region. It provides versatile stimuli. However, there is a need to make some partial changes that would increase its appeal to young people interested in association activities.

Keywords: association, Rožnov Women's Association, analysis of activities, development proposal

ÚVOD

Spolek rožnovských žen mikroregionu Rožnovsko je součástí Českého svazu žen a je jednou z jeho největších poboček v republice.

Práce Spolku rožnovských žen a jejich vliv a přínos pro mikroregion Rožnovsko má za cíl zabývat se komplexně aktivitami, které spolek provozuje, analyzovat je, kategorizovat je a popsat jejich dosah na daný mikroregion. Dále popisuje vnímání spolku veřejností pomocí kvalitativních metod. V neposlední řadě práce přináší řadu návrhů pro budoucí rozvoj spolku.

Je velmi milou shodou náhod, že tuto práci finišuji v roce, kdy slavíme ve Spolku rožnovských žen 55 let od jeho založení. Práce je tedy také ohlédnutím, shrnutím spolkových aktivit, které za dobu jeho dlouhé existence proběhly. Popisuje změny ve spolku, významné okamžiky jeho existence i aktivity, které na základě spolkového života vznikly a staly se nedílnou součástí mikroregionu a jeho kulturní svébytnosti, jako například akce Kvetoucí město nebo Dobročinný bleší trh, které spolek pořádají. Dívá se také do budoucnosti a navrhuje nové směřování spolku. Musíme si totiž uvědomit, že spolek vyrostl a fungoval v dobách rozličných a přizpůsobuje mu své aktivity. Práce tedy obsahuje také sekci návrhů kudy by mohla činnost spolku v budoucnu směřovat a nastiňuje také v částečném obrysu, jak by takový vývoj mohl být realizován s ohledem na současnou situaci v mikroregionu, politice a společnosti.

K padesátému výročí založení spolku byl jeho předsedkyní Marií Rethyovou samonákladem vydán Almanach Spolku rožnovských žen, který krátce shrnuje akce, které spolek v uplynulých letech vykonal. Dělení akcí autorky jsem po dobrém zvážení a analýze nepřevzala, protože z mého pohledu pro práci je potřeba podrobnějšího členění. Na rozdíl od Almanachu tato práce podrobněji popisuje realizované akce, protože nelze předpokládat, že čtenář je s jejich obsahem obeznámen. V neposlední řadě se práce liší tím, že kromě ohlédnutí za minulostí poskytuje také nápady pro budoucí rozvoj.

Chtěla bych tedy na tomto místě popřát Spolku rožnovských žen, kterého jsem také členkou, mnoho dalších aktivních let, nadšené členy a dobrovolníky, vlídné přijetí komunitou, dostatek finančních prostředků, nakloněnou místní samosprávu a vše další, co tvoří nezbytné prostředí pro jeho aktivity.

1. DEFINICE MIKROREGIONU A MIKROREGION ROŽNOVSKO

Téma Spolku rožnovských žen a jeho postavení v mikroregionu Rožnovsko bylo ke zpracování vybráno na základě snahy popsat mikroklima Spolku rožnovských žen a jeho aktivity, které napomáhají nejen členům spolku, ale celkově kultivují komunitní prostředí. Spolkové aktivity jsou zaměřeny na člověka, ať již je nebo není členem spolku, na rozšiřování jeho znalostí, schopností, dovedností, ale také k rekreaci, která je v jistém měřítku nezbytná pro reprodukci pracovní síly. Spolek rožnovských žen je ve své podstatě nespecificky preventivní aktivitou, která směřuje k vytváření prostředí pro mezigenerační dialog, zdravý životní styl a všeobecný rozvoj a kultivaci osobnosti pomocí širokého spektra aktivit. Napomáhá také socializaci, začlenění jedince do společnosti a pomáhá vytvářet neformální podpůrnou síť vztahů založených na blízkých přátelských vazbách.

Zařazení této kapitoly je provázané s cílem práce: Kriticky analyzovat spolek jako svébytnou organizaci, protože udává obraz oblasti ve které Spolek rožnovských žen působí, definuje základní pojem mikroregion a popisuje ekosystém dalších spolků a organizací, které můžeme vnímat jako potencionální partnery či konkurenci v činnosti. Objasňuje jeden za základních pojmů práce - mikroregion a vymezuje geografické působení spolku.

Pro tuto práci je stěžejní definovat mikroregion jako zeměpisnou i sociální jednotku.

Ve výkladovém slovníku Zelenky a Páskové (2012, s. 344) je definován jako: *“region malého geografického měřítka, ve kterém se sdružují obce za účelem dosažení společného cíle jako je například získání společné podpory pro čerpání finančních prostředků ze státních a jiných fondů na podporu cestovního ruchu, rozvoje infrastruktury, a dalších potřeb na rozvoj turismu v dané oblasti”*.

Mikroregion, již podle názvu, je obvykle menší oblast, která je často určitým způsobem proti svému okolí vymezena. Vymezení může být přirozeně, krajinným rázem (řekou, horami) nebo zvyklostně (historicky). Jako příklad historického vymezení oblasti můžeme uvést vznik přírodní rezervace v dané lokalitě, historií, ale také turismem

způsobeným výskytem zajímavých turistických atrakcí ať přírodního či civilizačního původu.

Z hlediska pojmu v názvu chápeme mikroregion administrativně. Mikroregionu jako oblasti je, že jeho existence či neexistence narozdíl od ostatních správních jednotek, závislá na ochotě obcí v dané oblasti ke spolupráci. Mikroregion nevzniká z iniciativy zákona, nýbrž z iniciativy jedinců a skupin (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011, s. 40). Není tedy pouze a jen geografickým pojmem, jak bylo popsáno výše, ale také pojmem sociálním. V současné době se pojmu mikroregion používá pro svazek, sdružení obcí za účelem dosažení společného cíle, rozvoje území, sociálnímu rozvoji, ochraně.

Spolupráce mezi obcemi se uskutečňuje několika způsoby:

- a) na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu
- b) na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích
- c) zakládáním právnických osob podle obchodního zákoníku dvěma nebo více obcemi

Mikroregion Rožnovsko, oficiálně Sdružení mikroregion Rožnovsko, je sdružení dobrovolného volného svazku obcí. Leží ve Zlínském kraji, v Chráněné krajinné oblasti Beskydy. Zahrnuje 9 uskupení, z toho dvě se statutem města - Zubří, Rožnov pod Radhoštěm. Obce spadající do mikroregionu Rožnovsko jsou tyto: Horní Bečva, Dolní Bečva, Prostřední Bečva, Hutisko-Solanec, Vigantice, Vidče a Valašská Bystřice. Vzniklo v roce 2000 s cílem zvýšit koordinovanost aktivit v oblasti hospodářské, sociální a kulturní. Velký důraz je kladen na péči o potřeby občanů členských obcí a ochrany veřejného zájmu.

Geograficky je situováno na severovýchodě Zlínského kraje. Velká část území je chráněna v nižším stupni ochrany a označována jako Chráněná krajinná oblast Beskydy. Významným činitelem rázu mikroregionu je folklorní tradice spojená především s městem Rožnov pod Radhoštěm, a kulturním odkazem architekta Dušana Jurkoviče na Pustevnách.

Mikroregion můžeme ale také definovat psychologicky jako menší oblast, která je spjata příbuzným nebo stejným kulturním narativem a základním prvkem. Mikroregion Rožnovsko je v tomto ohledu spojován s narativem Valašské kultury, který je i přes celkový úpadek zájmu o folklor a lidovou tradici nadále se svou historií pevně spojen.

1.1 Další spolky v mikroregionu

V kulturním ekosystému mikroregionu Rožnovsko není Spolek rožnovských žen osamocen. Působí zde velká řada dalších spolků, které se zabývají různými činnostmi. Heslovitě jsem tyto spolky rozdělila podle jejich zaměření. Výčet si nečiní nároky na komplexnost.

- Folklorní sdružení (Radhošť, Soláň)
- Spolky etnických minorit (Kale jakha - Rožnovský svaz Romů)
- Zájmové a kreativní spolky (Fotoklub)
- Spolky zaměřené na rozvoj regionu (Zdravý Rožnov)
- Náboženské spolky (Křesťanská akademie)
- Spolky zaměřené na konkrétní skupiny obyvatel (Klub seniorů, Poradna pro ženy a dívky, Klub diabetiků, Centrum spokojeného mateřství)
- Spolky zaměřené na rodiče (Občanské sdružení rodičů žáků sportovních tříd)
- Spolky pro osoby s disabilitami
- Organizace zaměřené na přírodu (Místní organizace Českého rybářského svazu, Actaea - společnosti pro přírodu a krajinu, ARION - Sdružení přírodovědců a ochránců přírody, Český svaz včelařů, o.s., ČSOP Radhošť)
- Sportovní spolky (1. Florbalový klub Rožnov p. R., Agility klub Rožnov pod Radhoštěm, Amatérský Hockey Club Rožnov p.R, Horolezecký klub v Rožnově pod Radhoštěm, Horský sportovní klub Radhošť, Jezdecký klub Callisto)
- Volnočasové aktivity (2. Oddíl jestřábů, Chessmont, Rožnovské šachové sdružení, Filmový klub, FOTO, Hobby klub, HONEST VETERAN CAR CLUB o.s. Rožnov p.R.)

Můžeme důvodně předpokládat, že řada členů Spolku rožnovských žen může být zároveň členkou jiného z klubů nebo spolků. Znalost ekosystému prostředí ve kterém spolek své aktivity provozuje je nesmírně důležitá. Spolky a dobrovolnické organizace soupeří o pozornost občanů, možných členů i dárců. Dále lze překrývy aktivit vymezovat, zužovat nebo rozšiřovat záběr spolkových aktivit. Jak uvidíme níže, řada aktivit, které dříve byly součástí náplně činnosti Spolku rožnovských žen je nyní vedena pod záštitou samostatných tematických spolků, některá témata probíhají paralelně. To z důvodu zprostředkování služeb členům spolku.

Spolupráce může probíhat formou přímé kooperace, například se Sdružením Kamarád, pro které proběhla sbírka nebo nepřímou podporou - návštěva vystoupení souborů Radhošť, Soláň.

2. DOBROVOLNICTVÍ

Tato kapitola se týká samotné podstaty spolku a to je dobrovolnictví. Definuje dobrovolnictví jako činnosti, ukazuje možné koncepce dobrovolnictví, ukazuje na možné mantinely dobrovolnictví, které mohou být determinanty dalšího rozvoje spolku a jeho aktivit. Napomáhá také k naplnění cíle popisu spolku jako svébytné organizace, protože jak už bylo uvedeno výše, dobrovolnictví je základní parametr v činnosti spolku. Napomáhá splnění cíle: kritická analýza spolku jako svébytné organizace.

Dobrovolnictví je slovo, ke kterému má takřka každý dospělý člověk v naší republice nějakou asociaci. Je to pojem, který rezonuje veřejným prostorem, činnost, o které panují určité zkrácené představy. Tyto představy a konotace jsou na našem území spojeny s tím, co je a není jako dobrovolnictví pojímáno, například účast ve Svazu včelařů či zahrádkářů, jakkoliv naplňuje prvky dobrovolnické činnosti, bývá primárně vnímána jako činnost zájmová, která je v očích společnosti postavena jinak, nežli dobrovolnictví jako takové. O této skutečnosti hovoří také „*Každý z nás je v životě někdy dobrovolníkem, ale těžko se hledá hranice mezi pomocí příbuzným, sousedům nebo cizím kolemjdoucím, kterým nabídneme pomoc, a dobrovolnou prací pro školu či sportovní klub*“ (Tošner a Sozanská, 2002, s. 35).“. Ačkoliv v naší republice není dobrovolnictví tak rozšířeno jako v západní Evropě, společnost si uvědomuje jeho přínosy. Jedním z projevů tohoto uvědomění je vyhlášení roku 2011 Rokem dobrovolnictví (Mlčák, 2011). Evropský rok dobrovolnictví lze chápat jako longitudinální, rozsáhlou kampaň k podpoře dobrovolnické činnosti na všech úrovních řízení, od Evropy jako celku, místní samosprávy (Mlčák, 2011)

V odborné literatuře se také definice liší dle toho, co považují za stěžejní pro význam dobrovolnictví. Kořeny dobrovolnictví sahají k dobročinnosti (Tomečková, 2012).

Za závaznou budeme považovat definici dobrovolnictví dle Všeobecné deklarace o dobrovolnictví, která jej označuje za základní prvek občanské společnosti. Zde je tedy nutno definovat další pojem a to občanskou společnost. Občanská společnost je koncept, který lze definovat jako sféru sociální interakce mezi hospodářskou sférou, státem, která je tvořena asociacemi, hnutími a dalšími formami veřejné komunikace

(Skovajsa, 2010). Tošner a Sazovská (2016 s. 18) rozdělují dobrovolnictví na samotné dobrovolnictví jako činnost a dárcovství Mlčák (2011, s.213) jej vymezuje: *“jako dlouhodobé, svobodně zvolené a plánované prosociální chování zaměřené na prospěch či zlepšování pohody cizích osob, sociálních skupin či komunit, které je vykonáváno z nemateriálních motivů a v organizačním kontextu.”*

Arison (2018) udává, že dobrovolnictví je v současném světě systém natolik širokým a rozrostlým sektorem, že každý člověk, který má motivaci může najít možnost, jak vykonávat dobrovolnictví v souladu se svými zájmy, přesvědčením a potřebami. Zde bych si dovolila drobnější polemiky. Autorka pochází z anglosaského prostředí, kde je komunitní práce a dobrovolnický charakter činností zakořeněn mnohem pevněji ve společnosti, než u nás. Zatím co anglosaské prostředí pomocí liberalismu, demokracie a částečně i protestantismu vytvářelo podmínky pro vznik širokého spektra činností na dobrovolné bázi, v našem prostředí se ještě před necelými 35 let staral o většinu potřeb obyvatelstva mohutný sociální stát, držící monopol na poskytování většiny služeb, a na straně druhé pořádal více či méně dobrovolné brigády, které zahrnovaly například sázení stromků, přípravy průvodců nebo práce na chmelu. Proto v našich sociokulturních podmínkách, i 35 let po revoluci, mohou nastat situace, kde jedinec nenajde vhodnou aktivitu. Často je na dobrovolnictví pohlíženo také jako na formu nějakého obětování sebe sama. K tomu ale Tošner a Sazovská (2016 s. 18) říkají: *“Dobrovolnictví není obět, ale přirozený projev občanské zralosti.”*

T. G. Measham a B. B. Barnett (2007) uvádějí, že dobrovolnictví lze považovat také za jeden z ukazatelů zdraví společnosti a za srdce demokracie.

Spektrum činností, které pokrývají dobrovolnické aktivity je nesmírně široké. Bulová, Dobrovolná, Dokulilová, Drštičková, Havlíčková, Kárová, Kozojedová, Krčálová, Mezlík, Milčáková, Nováková, Novotná, Palánová, Spolková, Šafaříková, Švecová, Veselá, Veselská (2017, s.11) uvádí několik příkladů:

- *odborníci v konkrétním oboru, který se dá využít*
- *společníci pro potřebné osoby*
- *znalci prostředí nebo terénu*
- *laici, kteří nabízejí svůj čas, sílu a schopnosti,*
- *laici, kteří nemají přesně ujasněno, co mohou nabídnout, ale ví, že chtějí pomoci*

2.1 Komunitní dobrovolnictví

Arison (2018, s.111) *“Komunitní angažovanost posiluje sociální pojítka a představuje skvělý způsob, jak se spojit s lidmi, kteří mají zájmy jako vy. Dobrovolnictví podporuje starostlivost, což je důležitá lidská hodnota, na niž vzhledem k rušnému životu a hektickému světu v němž žijeme, někdy zapomínáme.”*. To co popisuje Arison lze definovat v odborném slangu jako mezzo úroveň dobrovolnictví (Broumovská, 2010 a Seidlová Málková, 2010), které jí popisují jako pomoc skupiny osob jednotlivci nebo jiné skupině osob ze svého okolí (komunity), kteří nejsou součástí skupiny, ale poskytovaná pomoc je pro ně důležitá.

Z hlediska postavení spolku v komunitě má Spolek rožnovských žen velmi dobré vyhlídky na komunitní propojení. Budeme vycházet z publikace *Moje obec, moje město* věc veřejná z roku 2000. Ta definuje, jak zapojit veřejnost do budování komunity.

Za první doporučuje postavit do čela projektů silnou osobnost. Spolek rožnovských žen z mého pohledu takovou osobnost ve své zakladatelce má. Tím, že vedoucí spolku je také jeho zakladatelskou a dlouholetou členkou je autentická. Spolek již nyní spolupracuje s městskou správou, nicméně v jaké formě a rozsahu není přímo zřetelné, možná by mohlo dojít k přehodnocení a nastavení nových rámců spolupráce. Spolek by také mohl lépe a více využívat znalostí svých členů. Výhodou spolku je apolitičnost.

2.2 Osobnost dobrovolníka a jeho motivace

Bulová, Dobrovolná, Dokulilová, Drštičková, Havlíčková, Kárová, Kozojedová, Krčálová, Mezlík, Milčáková, Nováková, Novotná, Palánová, Spolková, Šafaříková, Švecová, Veselá, Veselská (2017) uvádí: *“Dobrovolníkem se může stát v podstatě kdokoli, protože každý z nás umí něco, co může nabídnout ostatním.”*.

„Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti. Role dobrovolníka je vymezena tak, aby se příjemce pomoci na ni mohl v dohodnutém rámci spolehnout. Dobrovolník může být vnímán jako spolehlivý pomocník, na kterého je možné mít podobné nároky jako na placené zaměstnance. (Tošner, Sozanská, 2002, s.8)“

Ve své podstatě neexistuje žádná kontraindikace k dobrovolnické činnosti jako takové, snad kromě některých těžkých somatických stavů, existují však kontraindikace subjektivní, například akutní fáze některých psychiatrických onemocnění. Ve fázích remise však mohou být právě psychiatrickí pacienti zapojeni jako dobrovolní

ko-edukátoři. Bulová, Dobrovolná, Dokulilová, Drštičková, Havlíčková, Kárová, Kozojedová, Krčálová, Mezlík, Milčáková, Nováková, Novotná, Palánová, Spolková, Šafaříková, Švecová, Veselá, Veselská (2017, s. 13) to potvrzuje slovy: *“nebezpečný motiv velmi silný, nebo je kombinován s některým z dalších negativních motivů, může nerozeznán silně poškodit klienta a vztahy mezi členy dobrovolnického týmu.”*

Trochu přísněji se vyjadřuje Arison (2018, s. 110), *“....., věřím, že k tomu, aby člověk mohl dělat dobrovolníka, musí mít jistou zodpovědnost a oddanost vůči těm, komu přislíbil svůj čas”*. Wilson (2000) uvádí, že dobrovolníci na rozdíl od běžné populace mají vyšší vzdělání, pracovní výkon, socioekonomický status a jsou častěji nábožensky orientovaní.

2.2.1 Motivace

Osobnost dobrovolníka zahrnuje také jeho motivaci k dobrovolnictví. Motivační systémy jsou totiž jedním z psychických systémů, které řídí chování jedince. Z hlediska obecné psychologie je motivace hypotetický proces *usměrňování* (direktivní funkce), *udržování* (dokud není dosaženo cíle) a *energetizace chování* (určování jeho síly), který, třebaže vychází z biologických zdrojů, je psychický fenomén (Nakonečný, 1997). Matulayové, Jurníčkové a Doležela (2016, s. 9) konstatují: *„komplexní fenomén, není proto jednoduché ji zkoumat“* Mlčák (2011) uvádí, že zjištění motivace k dobrovolnictví u stávajících dobrovolníků je klíčové pro nábor dalších dobrovolníků i udržení dobrovolnické aktivity u dobrovolníků činnosti již vykonávajících.

McClelland (in Pawlik, Rosenzweig, 2000; Robbins, Decenzo, 2001) rozlišuje tři typy motivace: motivace úspěchem ke zlepšení výkonu v činnosti, motivace mocí a motivace začleněním. Z hlediska dobrovolnictví může být kontextuálně potenciálně nebezpečná motivace mocí, která zdůrazňuje vlastní vliv na situaci.

Motivace je postavena na potřebách a hodnotách jedince (Šimíčková-Čížková, 2001). Na obě reality můžeme v rámci motivace k dobrovolnické činnosti apelovat. Souvisí s celkovým nastavením osobnosti. Mezi faktory podporující motivaci Tošner a Sozanská (2002) řadí: pocit ocenění, pocit potřebnosti, naděje na změnu vlivem činnosti, uznání, pocit zvýšené kompetence zvládnutím potíží, pocit sounáležitosti, podílení se na tvorbě cílů organizace, mezi faktory, které dobrovolníka brzdí, uvádějí: rozdíl mezi očekáváním a skutečností, pocit že jejich činnost není prospěšná, nedostatek zpětné vazby, rutinnost úkolů, nedostatečná podpora spolupracovníků, nedostatek prestiže, a možnost osobního růstu, napětí v týmu. Mlčák (2011) popisuje koncept motivace k

dobrovolné činnosti jako směs altruistických a egoistických motivů jedince. Tento model má kořeny v 80 letech. Koncem 80. let pak vzniká model třífaktorový (Mlčák, Šamajová, 2013).

Omoto a Snyder (1995, 2002) navrhli v modelu procesuálního dobrovolnictví dělení motivů dobrovolnické činnosti do pěti kategorií: 1) hodnoty, 2) porozumění, 3) osobní rozvoj, 4) zájem o komunitu a 5) zvýšení sebeúcty. Tito autoři nepovažují altruismus za hlavní faktor dobrovolnické činnosti. Kromě něj jsou důležité také spokojenost s dobrovolnictvím a organizace dobrovolnictví.

Z hlediska motivace k dobrovolnictví může být důležitý koncept Rolové identity (Grube, Piliavin, 2000), který předpokládá, že jedinec je složen ze sociálních identit a sociálních rolí. Ten je opakem procesního modelu dobrovolnictví. Dobrovolník je tedy také rolí, která vychází z očekávání jedince. Grube, Piliavin, (2000) popisují mechanismus upevnění rolové identity - čím více druzí lidé spojují jedince s určitou rolí, tím více se tato role stává integrální součástí jeho sebepojetí.

L. A. Penner (2002) tyto dva modely spojil v integrovaný model dobrovolnictví. Jak uvádí Mlčák (2011, s. 231): *"Motivy tvoří antecedenty dobrovolnictví, které mohou vést k pozitivním dobrovolnickým zkušenostem. Ty pak vytvářejí rolovou identitu dobrovolníka, která se stává významnou součástí jeho sebepojetí a tím udržuje jeho dobrovolnickou aktivitu."* Tento koncept také pracuje s pojmem protosociální osobnost.

Dalším přístupem k dobrovolnictví je funkcionální přístup. Snaží se o identifikaci faktorů a motivů vedoucí osoby k dobrovolnickým aktivitám skrze konstrukční mechanismy jako jsou hodnoty, postoje, důvody a účely. Smith, Bruner, White (1956) Katz (1960) a Snyder a DeBono (1989) poukázali na to, že dobrovolnictví souvisí s vědomostmi, egem a hodnotami. Tyto body pak popisuje Mlčák (2011, s. 232): *"1) Vědomostní funkce, která se týká snahy porozumět vnějšímu světu, sociálnímu prostředí a vlastní zkušenosti. 2) Sociálně adjustační funkce, jež se vztahuje k normativním situacím, v nichž se jedinci snaží jednat v souladu se sociálním očekáváním a rolemi. 3) Ego-defenzivní funkce, která souvisí s vnitřními konflikty a úzkostmi, které jsou vyvolány snahou chránit osoby před ohrožujícím vhladem do vlastního já. 4) Hodnotově expresivní funkce se vztahuje k hodnotám, které lidé přijímají a ve které věří"*.

J. C. Mowen a H. Sujan (1995) uvádějí jako prediktor dobrovolnické aktivity altruismus, který je v jejich pojetí predispozicí k nezištnému pomáhání a hledání pomoci. Jedná se o jeden z prosociálních faktorů chování.

Bulová, Dobrovolná, Dokulilová, Drštičková, Havlíčková, Kárová, Kozojedová, Krčálová, Mezlík, Milčáková, Nováková, Novotná, Palánová, Spolková, Šafaříková, Švecová, Veselá, Veselská (2017, s 12) uvádí tyto motivace dobrovolníků: *“smysluplné trávení volného času, chuť pomáhat potřebným, být jim užitečný, dobrý pocit z vykonané práce, vědomí vlastní potřeby, smysluplnosti, získávání nových přátel a kontaktů, získávání nových zkušeností, informací, znalostí a dovedností, možnost účasti na různých vzdělávacích programech a výcvicích, možnost sebereflexe a sebezdokonalování, možnost seberealizace, získání zázemí pro realizaci svých vlastních nápadů a vizí, možnost zvyšování vlastní kvalifikace a hodnoty na pracovním trhu, možnost praxe potřebné k přijímacím zkouškám na některé VOŠ a VŠ.”*

Batson et. al. (2002) rozdělil dobrovolníky dle jejich osobního konečného cíle aktivity na dobrovolnictví egoistické, altruistické, kolektivistické a principiální. Egoistický motivovaní jedinci usilují skrze dobrovolnictví o vlastní prospěch, kolektivističtí o prospěch skupiny. Principialističtí dobrovolníci jsou v Batsonově kategorizaci oproti ostatním typologiím výjimkou, řadíme sem osoby, které dobrovolničí k dodržení principu.

Dolnicar a Randle (2007) podle motivů rozdělili dobrovolníky do 6 kategorií. Klasičtí dobrovolníci mají za cíl pomáhat a získat sebeuspokojení ze smysluplné činnosti. Horliví dobrovolníci jsou lidé, kteří vidí v dobrovolničení smysl, často aktivitami tráví mnoho hodin. Osobně angažovaní dobrovolníci se věnují dobrovolnictví z určitého důvodu, například že jim samotným nebo jejich rodině již organizace pomohla. Dobrovolníci motivovaní osobním uspokojením bývají motivováni osobním ziskem z činnosti, například získáním kvalifikace, potvrzení pro školu. Altruističtí dobrovolníci chtějí pomáhat druhým. Poslední skupinou jsou specifičtí dobrovolníci, jedná se vlastně o zbytkovou kategorii motivací, ve které se vyskytují lidé zapojující se jen do konkrétních aktivit odpovídajících jejich aktuálním nebo budoucím potřebám. Je potřeba ovšem říci, že tento koncept je jakýmsi schematismem ideální typologie. Například klasický dobrovolník může být zároveň dobrovolníkem horlivým a altruistickým. Specifický dobrovolník může být osobně angažovaný. Dá se říci, že tyto typy se mohou vzájemně dále kombinovat nejméně do dvou kombinací.

Tošner a Sazovská (2016) rozdělují motivaci k dobrovolnictví na konvenční, reciproční a rozvinutou. Konvenční normativní rámec vede jedince k dobrovolnictví skrze

mravnostní normy nebo obecná, neformální pravidla chování v dané společnosti. Toto dělné patří k funkcionalistickým (Mlčák, Šamajová, 2013).

Smékal (2002) uvádí, že existuje motivace v podobě potřeby přátelství, uznání a nové zkušenosti. Tyto motivace se nevztahují pouze k dobrovolníkům, ale k většině lidského chování, pro rozhodnutí k dobrovolnictví však mohou být stěžejní.

Wilson (2000) popisuje vliv rodinných faktorů - pokud rodiče byli dobrovolníky, existuje vyšší pravděpodobnost, že dítě se v dospělém věku stane také dobrovolníkem. Tato teorie pracuje s předpokladem sociálního učení a vlivem nápodoby primárních pečujících osob a poukazuje na jejich vliv při vštěpování hodnotového žebříčku. Tento jev lze dobře vidět ve Spolku rožnovských žen.

Se slovem dobrovolnictví a motivací dobrovolníků bývá často spojován altruismus, který bývá popisován jako morální princip, který pomáhá potlačit vlastní egoismus a pomáhat tak druhým. J. C. Mowen a H. Sujan (1995) označili altruismus za významný prediktor k vykonávání dobrovolnictví, spolu s potřebou učení se aktivy.

Motivace však může být také egoistická, kam počítáme především primární snahu o získání praxe či zvyšování kvalifikačních předpokladů bez altruistického kontextu (Tošner, Sazovská, 2016)

3. SPOLEK JAKO ORGANIZACE

Tato kapitola napomáhá splnění cíle: Kriticky analyzovat spolek jako svébytnou organizaci, protože přináší souhrn základních informací o Spolku rožnovských žen. Popisuje vznik členství s ohledem na platnou českou legislativu. Obsahuje základní informace o spolku jako organizační formě, členství v této organizační formě a tím napomáhá pochopení konkrétního fungování Spolku rožnovských žen.

Spolková činnost má v naší republice dlouhodobou tradici. Spolkem obecně nazýváme skupinu osob, jež jsou dobrovolně spojeny společným zájmem. Účel spolku může být rozličný od vzájemně prospěšných cílů, sdílející společné aktivity, např. sportovní kluby, až po veřejně prospěšné cíle, zaměřené na širokou veřejnost v souvislosti s dobrovolnickou činností, např. poskytování sociálních a vzdělávacích služeb.

Spolky jako organizace musíme vnímat nejen optikou současné legislativy, ale také skrze jeho kořeny. Zakládání spolků umožnil již císařský patent ze dne 26. listopadu 1852 v Rakouském císařství (zákonem č. 253/1852 říšského zákona.). Ovšem založení spolku podléhalo schválení státních úřadů, tudíž zakládání např. českých národních spolků bylo možné po skončení neoabsolutismu a vydání Říjnového diplomu roku 1860. Dne 15. listopadu 1867 byl vydán nový zákon č. 134/1867 říšského zákoníku., o právě spolčovacím, kdy v souladu s principy liberalismu založení spolku státním úřadům oznamovalo. Pokud by ale stanovy spolku odporovaly zákonu, tak státní úřad byl oprávněn založení spolku zakázat.

Rakouská právní úprava platila v české části Československa do roku 1951 a v tomto roce byl vydán zákon č. 68/1951 Sbírky zákonů, o dobrovolných organizacích a shromážděních. Za minulého režimu sloužily dobrovolné organizace k uplatnění demokratických práv a tím upevnění demokratického zřízení a k podpoře úsilí o výstavbu socialismu. Zákon přímo jmenoval některé typy organizací - odbory, organizace žen, organizace mládeže, tělovýchovné jednoty a sportovní organizace, kulturní, technické a vědecká sdružení. Tento zákon stanovil povinnost existence organizačního řádu, který definoval organizaci, vnitřní uspořádání, činnost. Tento řád musí být schválen Krajským národním výborem dle místa organizační příslušnosti (Národní shromáždění republiky Československé, 1951)

Tento předpis platil až do 28.3 1990, kdy byl po Sametové revoluci zrušen a nahrazen.

3.1 Spolek a členství

Spolek je jednou z forem uspořádání dobrovolného sdružování lidí. Sdružení lidí, které je registrováno jako spolek, musí mít tento název přímo v názvu organizace (Úřad vlády, 2012).

Spolek má ve své zákonné definici tuto charakteristiku dobrovolnosti definován. Z toho vyplývá, že nikdo nesmí být, byť nepřím, nucen k účasti ve spolku, ani v něm setrávat, pokud se svobodně rozhodne spolek opustit. Opuštění spolku může proběhnout bez udání důvodu. Všechny výše uvedené charakteristiky mají za cíl jediné - spolek jako sdružení osob má být co nejbližší fyzickým osobám, má být jednotkou snadno založitelnou (proto 3 členové), členství je snadno odvolatelné. Podstatné je i zbavení odpovědnosti za finanční škody u člena, který není jmenován do funkce, která toto vylučuje.

Z pohledu české legislativy můžeme rozdělit spolkové činnosti na hlavní a vedlejší. Hlavní činností spolku je uspokojovat zájmy těch osob, k jejichž naplňování zájmů byl spolek založen. Podnikání nebo výdělečná činnost nesmí nikdy být hlavní náplní aktivit spolku, protože pak by se již nejednalo z pohledu českého zákona o spolek. Podnikání nebo hospodářská činnost všeobecně však může být vedlejší aktivitou spolku. Vedlejší aktivita spolku je provozována především k podpoře hlavní činnosti spolku. Zisk, který spolek generuje není přerozdělován mezi jeho členy, ale je využit pro spolkovou činnost, přičemž do spolkové činnosti patří také správa spolku.

Zákon stanovuje, že spolek mohou založit minimálně 3 fyzické osoby, které se shodnou na obsahu stanov. Zákon přesně vymezuje minimální obsah těchto stanov: "*a) název a sídlo spolku, b) účel, c) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu jak jim budou práva a povinnosti vznikat, d) určení statutárního orgánu.*" (Úřad vlády, 2012, s.34)

Kromě stanov je k založení spolku potřeba svolat Ustavující schůzi. Spolek oficiálně vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku. Do veřejného rejstříku je zapsán na základě návrhu, který podávají zakladatelé nebo jiná osoba určená ustavující schůzi. Pokud není spolek do veřejného rejstříku zapsán do 30 dní od podání návrhu na zápis a není-li vydáno v této lhůtě ani rozhodnutí o odmítnutí zápisu, je spolek považován za zapsaný do veřejného rejstříku třicátým dnem od podání návrhu. Tato právní úprava má zabránit

úmyslnému zdržování zápisu spolků, které by například mohly svými zájmy mít vliv na některé vlivné osobnosti.(Úřad vlády, 2012)

Stanovami spolku lze založit také pobočný spolek, což je případ konkrétního spolku v této diplomové práci, který je pobočným spolkem Českého svazu žen.

Pobočný spolek odvozuje svou právní subjektivitu od hlavního spolku. Pobočný spolek může nabývat práv a povinností pouze do té míry, do jaké jich může nabývat hlavní spolek, který má toto specifikováno ve svých stanovách a veřejném rejstříku. Dalším kritériem je, že název spolku musí obsahovat příznačný název, který by pobočný spolek spojoval se spolkem hlavním (Úřad vlády, 2012).

Pobočný spolek může být zrušen samostatně, nebo je automaticky zrušen, pokud dojde ke zrušení hlavního spolku. Co se týká otázky zániku spolku, za existující je považovaný hlavní spolek, pokud nezaniknou všechny jeho pobočné spolky.

Zákon stanovuje také některé podmínky pro členství ve spolku, přičemž dobrovolnost členství je jen jednou z formalit. Členství ve spolku se váže na členství jedince a nepřechází na další osoby, pokud nestanoví stanovy jinak. Pokud je členem spolku právnická osoba, zastupuje jí statutární orgán nebo je zastupován jakkoliv si sám určí. Podle paragrafu 234 *“vznikem členství v pobočném spolku vzniká i členství v hlavním spolku; to platí i o zániku členství.”*(Úřad vlády, 2012, s. 33). Nelze tedy být pouze členem spolku pobočného. S tématem této diplomové práce má tato informace souvislost z pohledu Spolku rožnovských žen jako podspolku Českého svazu žen. Členky Spolku rožnovských žen jsou tedy automaticky členkami Českého svazu žen. Členství může být podmíněno poplatkem, jeho stanovení a výběr je zcela v gesci samotného spolku.

Důležitou součástí legislativy je vymezení zodpovědnosti člena spolku za finanční hospodaření spolku - člen samotný nenes za hospodaření spolku odpovědnost, pokud není zároveň ve funkci, která finanční zodpovědnost přímo určuje (například účetní) (Úřad vlády, 2012).

Členství ve spolku může zaniknout, být odvoláno nebo zrušeno. Zákon přímo určuje, že podle: *“§ 237: Členství ve spolku zaniká vystoupením, vyloučením, nebo dalšími způsoby uvedenými ve stanovách nebo v zákoně.”* (Úřad vlády, 2012, s. 34).

Členství dle zákona zaniká tedy:

- nezaplacením poplatku po upozornění, ale tato možnost, respektive její uplatňování, je opět v gesci samotného spolku
- závažným porušením povinností člena spolku, pokud nezjednal nápravu ve lhůtě stanovené, přičemž obvykle o vyloučení rozhoduje Statutární orgán spolku, pokud nestanovují stanovy jiný postup

Proti rozhodnutí o vyloučení ze spolku se může dotyčný člen odvolat do 15 dnů od doručení oznámení a požádat, aby postup přezkoumala dozorčí komise. Kromě toho může také do 3 měsíců od doručení rozhodnutí podat návrh k soudu o neplatnosti vyloučení, jinak toto právo zaniká. (Úřad Vlády, 2012)

Z hlediska Ústavy České republiky, dokumentu pro českou legislativu základního, jeho možnost založit organizaci či do organizace vstupovat jako člen je zaručena sdružovacím právem (Ústava ČR, 1992).

4. SPOLEK ROŽNOVSKÝCH ŽEN

Tato kapitola pomáhá představit Spolek rožnovských žen jako svébytnou organizaci a tím je základem ke splnění cíle: Kriticky analyzovat spolek jako svébytnou organizaci. Definuje jeho geografické i institucionální zázemí a základní hodnoty, které spolek vyznává a jsou určující pro jeho činnost. Komplexně popisuje činnost spolku od založení po rok 1989, čímž nepřímo pomáhá naplňovat cíl: Kriticky analyzovat možnosti dalšího směřování spolku, protože zobrazuje aktivity spolku, které spolek provozoval, částečně také k naplnění cíle: Kriticky analyzovat spolek jako svébytnou organizaci.

Spolek Rožnovských žen se v Almanachu, který vydal, charakterizoval takto: *“ZO ČSZ Spolek rožnovských žen je samostatná, nepolitická, nezisková organizace s cílem prosazovat postavení žen a jejich potřeb formou vzdělávacích programů, poradenství, pomoci v sociální, humanitární oblasti, uspokojování kulturně společenských zájmů členů, jejich rodin a veřejnosti”*. Spolek rožnovských žen, jak uvidíme z analýzy, má velmi široké pole působnosti. To je z hlediska zapojení dobrovolníků do spolku a jeho přitažlivosti dle Arisona (2016) významný faktor, který přispívá k participaci. Je důležité poskytnout lidem přesně tu možnost dobrovolnictví, která vyhovuje nejen potřebám komunity a spolku, ale také potřebám jedince.

Důraz v definici je kladem na fakt, že je pobočkou větší organizace - Českého svazu žen, přičemž ale také deklaruje svou nezávislost. Rovněž poukazuje na nepolitické směřování spolku, které využívá k prosazení svých cílů metody vzdělávání, poradenství, pomoci a tím naplňuje identifikované společenské zájmy a zájmy svých členů. Zároveň však členky spolku kandidovaly několikrát v komunálních volbách. To odpovídá poznatkům Mlčáka (2011), že jedinci zapojení do dobrovolnických aktivit mají častěji tendenci účastnit se také dalších občanských aktivit a být politicky aktivní než osoby, které se do dobrovolnických aktivit nezapojují.

Dobrovolníci mají tendenci být více politicky aktivní než srovnatelné osoby kontrolních souborů. Nekandidovaly však za Spolek rožnovských žen, spolek jako takový je nepolitický, mohly však využít svého sociálního kapitálu.

V současné době je Spolek jako sdružení osob upraveno v Novém občanském zákoníku z roku 2012 (*pod číslem 89/2012 Sb.*), konkrétně v Pododdílu 2 od § 214 (Úřad vlády,

2012). Zákon mluví ke vzniku spolku takto: *“Alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm.”* (Úřad vlády, 2012, s. 32).

Existence spolku jako taková je výrazem existence občanské společnosti v místě a státě jeho existence. Je vyjádřením sociálního konsensu určité skupiny obyvatel o tématech, které řeší o způsobech řešení. A je naplněním práva svobodného sdružování se. Splňuje definici meziprostoru mezi státem, privátními neekonomickými zájmy a ekonomickými zájmy. Spolek rožnovských žen je sdružení s partikulárním zaměřením. Spolek splňuje také horizontální působení vztahů mezi členy bez principu formalizované nadřízenosti a podřízenosti. Spolek je pro občanskou společnost v místě působení přínosem, protože umožňuje kontakt mezi různými třídami, sociálními oblastmi společnosti, asociacemi.

Spolek rožnovských žen je spolkem, který lze charakterizovat jako 3P - pomoc, pospolitost, přátelství. Tyto adjektiva slouží k popsání spolku jako společenství, které si zakládá na blízkých vazbách členů. Pro některé skupiny (i potencionální) můžeme spolek vnímat jako možnost a způsob sociální inkluze a způsob snižování rizika sociální segregace, konkrétně se jedná o tyto skupiny dle Mareše, Horákové a Rakoczyové, (2008) - dlouhodobě nezaměstnaní, rodiče samoživitelé, osoby s nižším vzděláním, osamělí senioři. Pomoc je ve spolku chápána jako aktivita, která směřuje jak ke členům spolku, jejich rodinám, tak k širšímu okolí za cílem uspokojení základních životních potřeb, především však potřeb vyšších (citových, zájmových, estetických). Pospolitost je ve spolku dána už samotnou charakteristikou spolku jako sdružení fyzických osob, jinými slovy lze pospolitost vyjádřit jako společenství, což je pojem srozumitelnější. Pospolitost je v tomto případě komunitního charakteru (Keller, 2005).

4.1 Český svaz žen

Český svaz žen je zastřešující organizací, jehož pobočkou je Spolek rožnovských žen. Český svaz žen je nezávislý, dobrovolný spolek s působností na celém území České republiky. Má hierarchickou organizační strukturu budovanou na základě územních principů (ČSZ, 2015). Sdružuje 13 000 členek v 757 základních organizacích, které jsou koordinovány Krajskými středisky Českého svazu žen a zajišťují také administrativu. Je řízen Ústřední radou, kdy Ústřední rada žen má předsedkyni, místopředsedkyni a 14členný výbor (ČSZ, 2015).

Český svaz žen je členskou organizací několika asociací sdružujících spolky v naší republice i v mezinárodním kontextu - The Associated Country Women of The World, Česká ženská lobby a Rada seniorů ČR. Je také zřizovatelem neziskových subjektů Nadace žena, Střední odborná škola Morava o.p.s. a Informační a Poradenské centrum Vysočina o.p.s.

Cíle jsou definovány takto (ČSZ, 2015, s.2):

- *prosazování rovnoprávného postavení žen a jejich potřeb ve společnosti*
- *podíl na zlepšování kvality života v místě působení*
- *aktivní podpora rodiny a partnerství v rodině*
- *sladňování profese a rodiny, mezigeneračních vztahů*
- *rozvoj osobnosti žen formou vzdělávacích programů*
- *poradenství a pomoc v sociální oblasti humanitární aktivity*
- *uspokojování kulturně společenských zájmů členek*

4.2 Spolek rožnovských žen

Spolek rožnovských žen spadá pod Krajskou organizaci Českého svazu žen Zlínského kraje, která sídlí ve Zlíně. Zlínský kraj je rozdělen na čtyři okresy - Kroměříž, Uherské Hradiště, Zlín a Vsetín. V každém okrese je pak jednotlivá základní organizace. Data byla získána z neveřejných Kronik spolku, které mi byly s laskavým svolením předsedkyně zapůjčeny.

4.2.1 DO ROKU 1989

Ačkoliv Frič a Pospíšilová (2010) uvádějí, že nástupem socialismu byla tradice dobrovolnictví náhle přerušena, právě v této době Spolek rožnovských žen vznikl. Ke kontextu ještě přispívá číslo, že v době socialismu se věnovala dobrovolnictví pouze jedna pětina populace (Tošner, Sozanská, 2002). Rethyová (2016, s.6) v Almanachu uvádí: *“Hledaly jsme cesty jak pracovat, jak překonat problémy se špatným zásobováním, nedostatečnými službami, co dělat pro ženy, jejich děti i celé rodiny.”*

Spolek rožnovských žen byl hierarchickou, sdružující organizací, pobočkou jiné, větší, okresní organizace. V každém větším městě byla dle těchto autorů založena pobočka - základní organizace. Styly participace v tomto období by se dle klasifikace Friče a Pospíšilové (2010) daly popsat jako socialisticko-pragmatické. Byla to dlouhodobá participace pro organizaci, která měla budovatelský patos. Motivací bylo jednak únik do

sociálního mikrosvěta (pragmatický vzorec), jednak soudržnost a rozvoj společnosti (socialistický vzorec). Organizace byla centrálně řízená, měla rozvětvenou infrastrukturu, která odpovídá pragmatickému vzorci dobrovolnictví. Pouze v bodu kulturního rámce splňovala organizace také disidentský vzorec dobrovolnictví, lze jej tedy nazvat občanským kolektivismem.

Činnost spolku je v práci popisována podrobně od roku 1993. Do roku 1993 jsou akce popsány v sekci historie a nejsou začleněny do příslušných kategorií. Důvodem k tomuto kroku je fakt, že práce by byla příliš obsáhlá, a navíc by neukazovala to, co je záměrem pisatele. Zde proto popisují ty nejpodstatnější milníky z let 1976 až 1993. Na tomto místě je potřeba si přiznat, že některé akce byly poplatné své době a je potřeba je vnímat v historickém kontextu.

1976

Organizace Spolek rožnovských žen byla založena v roce 1976 jako pobočka Českého svazu žen. Ten má historii delší, byl založen již v roce 1950. Paradoxně, jeho kořeny lze vysledovat již v roce 1946 v Radě žen, které předsedala JUDr. Milada Horáková.

Byl koordinován městským výborem. Byla původně jedna organizace, ale protože vlivem výstavby velkokapacitních sídlišť se zvyšoval počet obyvatel a tím i počet členů spolku, bylo rozhodnuto, že ve městě budou působit tři organizace Spolku žen. Základem dnešního Spolku rožnovských žen je pobočka, která působila v oblasti Sídliště prvního máje, Písečná, Paseky a Dolní město. Od počátku měla organizace stanoveny vnitřní orgány a mechanismy, měla předsedu a devítičlenný výbor. První předsedkyní byla paní Drahomíra Elisová.

V roce 1976 se změnila struktura městské pobočky Českého svazu žen v Rožnově pod Radhoštěm, a vznikly nové obvody. Město bylo rozděleno na části Střed a Záhumení, Rybníčky a nábřeží, Sídliště Prvního Máje, Písečná, Koryčanské Paseky, Dolní paseky, Horní paseky, Jižní město a Domov důchodců. Původním záměrem organizace bylo zjednodušit ženám život ve městě jako specifické sociální struktuře. Dle interních dokumentů byla dne 10.2.1976 uzavřena dohoda mezi SBD (Stavební bytové družstvo) a organizací o spolupráci. Jako body spolupráce byly konkrétně jmenovány tyto: *“návštěva maminek u příležitosti narození dítěte s gratulací, akce pro děti a mládež, bezplatný pronájem prostor pro schůze a přednášky spolku.”* V tomto roce byl rovněž podniknut zájezd do Maďarska.

1978

V roce 1978 žádal spolek o pronájem Klubu pracujících a Společenského domu, protože původní prostory Požární zbrojnice již byly pro konání Blešího trhu v rozsahu tří dnů nedostatečné, což bylo zamítnuto, a bylo navrženo, aby byla akce pouze dvoudenní. S tím pro změnu nesouhlasil spolek. Bylo také písemně požádáno o společenskou místnost, která by sloužila spolku, tato žádost byla zamítnuta také. Sluší se dodat, že tato akce, Blešák trochu jinak, se stala tradiční akcí spolku a pokračuje do dnešních dnů. Podzimní bleší trh byl opět třídní, na plakátech lákal hlavně na možnost nákupu zimního a podzimního zboží, hraček, průmyslového zboží a starožitností.

Organizace pomáhala s řešením bytové situace, dle Almanachu se 18.2.1978 konala členská schůze, na které byla tématem výstavba obecních bytů a občanská vybavenost sídlišť. Na členských schůzích zároveň probíhalo přijímání nových členek do spolku.

Již v této době se spolek věnoval také osvětové sociální činnosti, 2.6.1978 proběhla přednáška o Kriminalitě mládeže s pracovníkem okresní prokuratury. Na konci srpna téhož roku spolek připomínkoval komunitní služby a jejich kvalitu. 15.10.1978 měla organizace 90 členek. Spolek rovněž uspořádal anketu, o jaké kurzy by měly členky i veřejnost zájem, z výčtu uvádíme například: *“kurz studené kuchyně, pečení chleba, pečení moučnicků, stříhání a šití, háčkování, pletení, batikování, drhání, vyšívání, aranžování květin.”*. Celkově byly aktivity rozřazeny do 8 okruhů a 39 podokruhů. Ze zdravotně sociální tematiky byly okruhy: první pomoc, přednášky na téma výchova dětí, dětské nemoci, další vzdělávání dětí ve Zlínském kraji. Anketa byla zopakována v roce 1977. Toho roku se spolek také angažoval ve zřízení Zubní pohotovosti v Rožnově pod Radhoštěm, zabýval se také stížnostmi na kvalitu služeb a plnil tak funkce, které by dnes například vyřešily tržní systémy.

Členky spolku se v roce 1978 zúčastnily Okresní konference Českého svazu žen. Výborové schůze se omezily na přesné místo konání, společenská místnost domu 1531 na Písečné. Do té doby se konaly v restauracích, kde nebyly vhodné podmínky pro takový druh aktivit. Mezi činnosti, které pořádaly ženy v roce 1978, patřilo navštěvování maminek malých dětí, uspořádání oslav MDŽ, kurzy studené kuchyně, přednáška Dr. Hurtové o cestě do SSSR, Den dětí, Olympiáda mládeže, maškarní dětský ples.

1979

Rok 1979 začal plánovanou členskou schůzí 29.ledna, kde bylo mimo jiné diskutováno zrušení čistírny oděvů a kadeřnictví na sídlišti Prvního máje. Diskutována byla možnost angažovat se v rozšíření místních tras Městské hromadné dopravy pro snazší pohyb starších občanů. Dalším podnětem bylo rozšíření telefonních budek ve městě. Schůze se zúčastnilo 53 členek.

V roce 1979 byla naplánována na měsíc únor beseda se Spořitelnou o spoření peněz, na březen pak celookresní aktivity k Mezinárodnímu dni žen, který byl minulým režimem velmi glorifikován a uzurpován jako socialistický svátek. V dubnu toho roku se konala tradiční dětská soutěž ve zpěvu, recitaci a hře hudební nástroje, která se stala tradiční každoroční záležitostí. Pro děti byl rovněž zorganizován Maškarní ples.

Dne 26.6.1979 se dvě členky spolku zúčastnily celookresní branné hry v Bystřičce, a v červnu se také konalo Odpoledne plné her ve spolupráci s občanským výborem. Toho roku se rovněž konaly výlety do přírody. V srpnu se pak ženy zapojily do péče o městskou zeleň, konkrétně do okopávání růží.

Byla zorganizována také Výstava ručních prací a první zájezd spolku do Prahy (14.-16.9.), Kutné Hory a Třebechovic.

Spolek byl v roce 1979 povinný uspořádat, stejně jako ostatní spolky, akce k oslavě 35. výročí osvobození sovětskou armádou. Z tohoto hlášení se můžeme například dozvědět, že toho roku přistoupily do spolku tři členky, na fond Solidarita bylo darováno 150 korun československých a že v té době byly dvě členky organizace dárkyněmi krve.

1980

V lednu 1980 proběhla již tradiční členská schůze. Do roku 1989 se konaly každoroční tradiční členské schůze v lednu, maškarní plesy pro děti v únoru, oslavy Mezinárodního dne žen v březnu. Na lednové schůzi byl promítán edukační film o poskytování první pomoci při infarktu myokardu. Členky se zúčastnily recitační a pěvecké soutěže v květnu. V září se konala přednáška o kosmetice a péči o pleť pro pracující ženy, která byla doprovázena praktickými ukázkami, instruktáží a nácvikem. Také říjnový program byl zajímavý, přednášky se ujala JUDr. Vašková a dotkla se právního postavení žen v dobové společnosti. Byl realizován zájezd do Středních Čech a Kutné hory.

1981

Rok 1981 byl vyhlášen jako Národní rok invalidů, který se zaměřoval na získání kvalifikovaných pečovatelek. V lednu proběhla recitační soutěž, které se účastnila jedna ze členek. Byla realizována také recitační soutěž pro děti. V roce 1981, dne 15.8. proběhla návštěva členek u spisovatelky Zdeňky Podešvové. V září toho roku se konal třídní zájezd do Budapešti a Bratislavy. Byly realizovány návštěvy cikánských rodin za účelem socializace do společnosti. Lze snad jen vypíchnout z celkových plánů větu: *“Návštěvy cikánských rodin”*.

1982

V roce 1982 reagoval spolek také na nedostatečné zásobení trhu, konal se kurz šití dětských oteplováků. Pro zajímavost můžeme uvést, že na členských schůzích byly diskutovány taková témata jako nedostatek sádla, vývěsní normy masa, nedostatek másla a dalamánků v obchodě v odpoledních hodinách či absence stříhové služby. V roce 1982 měl spolek 113 členek. Další zajímavostí je, že v roce 1982 byla sjednána pojistka pro případ odcizení zboží na Bleším trhu, za kterou spolek zaplatí 40 korun československých. Byl realizován zájezd do Prahy.

1983

V roce 1983 byla navázána spolupráce se základní školou 5.května, byl realizován kurz pečení frgálů, vdolečků a zákusků pro děvčata. V tomto roce proběhly všechny již obvyklé akce - Bleší trh, branná okresní soutěž, Podzimní bleší trh, Maškarní ples pro děti. Byl zorganizován zájezd do Severních Čech a do Německé demokratické republiky, ve které členky navštívily Drážďany a Muzeum míšeňského porcelánu.

1984

V únoru 1984 se zástupkyně spolku zúčastnily okresní konference Českého svazu žen. 3.3. se uskutečnil kurz pečení pěnového pečiva, odpalovaného těsta a vdolečků. V dubnu 1984 se uskutečnil dvoudenní vzdělávací zájezd do Prahy. V květnu proběhla cestopisná debata o Vietnamu, Kambodži a Laosu. Konala se také brigáda sázení stromků, na které spolupracovalo 8 členek. V červnu byla uspořádána pro děti ve spolupráci s knihovnou akce Cesta za pokladem a Dětský den. V září se konal zájezd do Prahy. Byla realizována soutěž prodavaček: *“Kytička za úsměv”*. Před Vánocemi zorganizoval spolek zájezd do Ostravy z důvodu vánočních nákupů. Byla rovněž snaha

o rozšíření povědomí o spolku na národní úrovni, a proto členky zaslaly článek do časopisu Vlasta, který ale nebyl otištěn. Za jednu z nejzajímavějších akcí roku osobně považují Večer poezie - Člověk 20. století, ale nejvíce žena. Spolek se podílel na sběru textilu a papíru, dle výkazu bylo odevzdáno 60 kilogramu textilu a 838 kilogramu papírů.

1985

V lednu se konala tradiční recitační soutěž dětí a dětský karneval. 4. února proběhla porada předsedkyň okresu a 26.2. recitační soutěž. V březnu se konala Olympiáda mládeže a MDŽ pro babičky. V dubnu proběhla rozsáhlá výměna členských průkazů, realizován byl také třídenní bleší trh. Proběhlo také Setkání tří generací u příležitosti oslav 40. výročí osvobození vlasti Sovětskou armádou. V květnu se spolek zúčastnil setkání žen v Prlově a proběhla soutěž ve vázání květin. V červnu se spolek zapojil do okresní branné soutěže a uspořádal dětský den. Přes prázdniny se akce nekonaly, na činnost bylo navázáno v září, 28.9. návštěva družební organizace z Kaznějova. V říjnu byl realizován třídenní zájezd do Užhorodu a také tradiční Bleší trh. 18.11. byla zorganizována mimořádná brigáda úklidu nové polikliniky před jejím ukončením. Na listopadové členské schůzi se konalo kulturní vystoupení Kozderky a Navrátila. V prosinci proběhlo Slavnostní zasedání mezinárodní federace v Praze, kterého se zúčastnila předsedkyně Marie Rethyová. Probíhal také nácvik na Spartakiádu.

K 24.5.1985 měla organizace 144 členek rozdělených do 8 jednotek. Průměrný věk členek je 43,8 let. K 31.12.1985 měla 137 členek.

1986

V lednu se uskutečnila další plánované akce zaměřená na stravování, kurz studené kuchyně. Konala se též tradiční recitační soutěž. V březnu se konaly tradiční oslavy Mezinárodního dne žen a třídenní Bleší trh. V květnu se k výročí osvobození konalo mírové shromáždění s názvem Zastihla mě noc, byla vyhlášena soutěž Sídliště v květech a proběhla Olympiáda mládeže. Soutěž Sídliště v květech byla spojena s finanční odměnou, za první místo byla výhra 800 korun československých. 27.5. 1986 se konal zájezd do Bratislavy. V červnu se konal turistický výlet Po partyzánských stezkách a pro děti výlet Ve stopách Valašských portášů. V srpnu se 4 členky zúčastnily soutěže ve vázání kytic. Realizován byl třídenní zájezd do Maďarska spojený s návštěvou lázní.

33

V listopadu proběhla výroční schůze s volbou výboru. Předsedkyní byla zvolena paní Liduška Pabschová, dosavadní předsedkyně Marie Rethyová nekandidovala. V Almanachu spolku je uvedeno z osobních důvodů (Vašutová, 2016).

Historickou zajímavostí budiž, že v roce 1986 přispěl spolek na Fond solidarity 200 Kčs. Pro dokreslení situace, průměrný plat v té době činil 2964 Kčs.

Oproti původnímu plánu se v červnu nekonalo sportovní odpoledne. Byl realizován cyklus 3 přednášek "Za šťastným manželstvím". Výbor se také zabýval "příčinami rozmáhajícího se alkoholismu ve městě v souvislosti s provozem restaurace Rosava". Bylo navrženo zrušení výčepu v přízemí a místo toho zřízení prodejny polotovarů a lahůdek.

K 31.12.1986 měl spolek 141 členek, oproti loňskému roku přibylo 10 členek, 9 bylo přijato a jedna byla přiřazena z jiné organizace. Členství bylo ukončeno u 6 členek, dvě z důvodu stěhování byly přiřazeny k jiné organizaci, tři ukončily členství na vlastní žádost, jedna členka zemřela. Z hlediska demografické statistiky byla nejvíce zastoupena věková skupina 36-50 let (37 členek). V tomto roce se vedla také statistika o zaměstnání členek, nejvíce bylo starobních důchodkyň, poté pracovnic v administrativě, dělnic v průmyslu, pracovníků ve školství, kultuře a zdravotnictví. Pouze 10 členek bylo rovněž členkou KSČ, 131 bylo bez politické příslušnosti. I v těchto dobách byl tedy spolek apolitický. Ve spolku se aktivně účastnily také dvě Slovenky.

1987

Předsednictví ve spolku převzala Liduše Pabschová. Na úvodní členské schůzi byl stanoven plán akcí, který se od ostatních roků nelišil.

V únoru se konala debata s doktorkou Hurtovou, která měla možnost navštívit Čínskou lidovou republiku. Proběhla evaluace činnosti spolku a dotazníkové šetření. Na březen byly tradičně naplánovány akce k Mezinárodnímu dni žen. V dubnu se konal třídní Jarní bleší trh. V září se uskutečnil další kurz studené kuchyně, v kronice je dokonce poznamenáno jaká jídla se členky učily vařit (sváteční paštiku, nadívanou vepřovou kýtu, plněné kuře, pomazánky, věnečky se žloutkovým krémem a ovocné řezy). To uvádíme jen z toho důvodu, aby bylo zřetelné, jak přesné jsou dobové zápisy v tehdejší kronice. V říjnu se konal zájezd na Plzeňsko do družební organizace Kaznějov. Konal se třídní Podzimní bleší trh.

V zápisu z prosincové schůze z tohoto roku se můžeme dočíst, že proběhl kulturní program s dětským pěveckým sborem Zvonečky, byly přivítány nové členky a byla přednesena zpráva o činnosti za uplynulý rok. Ze zápisu schůze se můžeme dočíst pochvalné komentáře na spolupráci s podnikem Tesla Rožnov.

1988

V lednu roku 1988 proběhla již tradiční recitační soutěž. V únoru byl zahájen kurz síťování, do kterého se zapojilo 28 žen. V březnu byly organizovány tradiční oslavy Mezinárodního dne žen. V květnu byla pro členky zorganizována přednáška o zdravotním tělocviku a jeho pozitivních přínosech. V únoru proběhla soutěž ve vazbě květin. V září se uskutečnila do té doby výjimečná akce a to beseda s poslankyněmi. V říjnu se konal tradiční Bleší trh. Ve zprávě se nachází také údaj o tom, jak si spolek vedl ve sběru papíru, členky odevzdaly celkem 961 kilogramů, a vítězkou sběru byla vyhlášena paní Otevřelová. Byl podniknut zájezd do Prahy.

1989

Revoluční rok 1989 byl hektický, ačkoliv na práci členek z počátku neměl valného vlivu. Již v lednu, po Palachově Týdnu bylo obecně jasné, že změny ve společnosti budou postupovat rychleji, než se očekávalo a přichází změna. Tyto skutečnosti jsou také v kronice reflektovány. I přes tyto okolnosti probíhaly ve spolku tradiční akce jako Bleší trh, návštěvy maminek, oslavy Mezinárodního dne žen, Olympiáda mládeže a sběr papíru. V záznamech spolku je konstatováno, že šlo o slabý rok, v kronice jsou mu věnovány pouze dvě stránky. Jedna dětskému dni a druhá opékání. Obě akce se uskutečnily v červnu. V kronice není ale žádný záznam o zapojení či nezapojení spolku či jeho členek do událostí roku 1989. Jak uvidíme v praktické části, nejsou ani součástí narativu členek.

4.2.2. Historie spolku mezi lety 1990 - 1995

Po Sametové revoluci v roce 1989 došlo ke zrušení Městského výboru, čímž spolek přišel o vnějšího koordinátora činnosti. Proto období mezi lety 1989 až 1992 lze označit jako období transformační krize. Změnil se také typ motivace k aktivitám, nicméně v organizaci nedošlo k tak razantnímu poklesu zájmu o komunitu jako celek a k přechodu k individualistickému dobrovolnictví jak popisují Frič a Pospíšilová (2010). Zároveň ale přesto všechno probíhala vleklá krize, která trvala mezi lety 1983 a 1992, kdy reálně

přece jen hrozil zánik pobočky spolku. Nedošlo však k tak výraznému poklesu zájmu o dobrovolnictví ve spolku, které je obecně deklarováno (Tošner, Sozanská, 2002).

Možná i z toho důvodu byla v tomto období většina organizací v oblasti Rožnovska zrušena. Ovšem Spolek rožnovských žen měl však silné jádro a pevné kořeny, proti zrušení spolku a přerušení aktivity se postavily nejen jeho členky, ale také členky výboru.

1990

Politické změny přinesly také personální změny ve spolku. V únoru byla zahájena příprava nového výboru, částečně proto, že dne 7.2.1990 ukončil činnost Československý svaz žen, který byl až doposud koordinačním činitelem a byl nahrazen Českým svazem žen. Současná organizace Spolku rožnovských žen má jádro bývalé organizace č.4, který pokrývala působností východní část sídliště Prvního máje a Písečné (Vašutová, 2016). I přes překotné změny se hned v březnu konal třídní Bleší trh, spolek navázal na silnou tradici této akce a rozhodl se v ní pokračovat. Členská schůze proběhla 29.5.1990 a nesla se ve znamení volby nového výboru. Předsdkyně spolku, paní Pabschová již nechtěla ve funkci pokračovat a vzdala se další kandidatury. Na její místo se vrátila staronová předsdkyně paní Marie Rethyová. Na této schůzi byla také vážně diskutována alternativa zrušení spolku jako další změna po roce 1989. Tyto názory mohly mít co dočinění s anomii, která pádem režimu v roce 1989 nastala a byla pochopitelná. Spolek se potřeboval dohodnout na nové společné vizi nebo na rozpuštění. Toto je z mého pohledu jedna z nejzásadnějších chvil v existenci spolku. Členská schůze se dohodla na zachování spolku s tím, že aktivity, které bude spolek vykonávat budou řízeny přáními a možnostmi jeho členek. Ze spolku se tedy obrazně řečeno stává občanská organizace. V roce 1989 byly všechny ostatní pobočky Spolku rožnovských žen zrušeny.

Spolek se rozhodl pokračovat v tradici organizace Bleších trhů, první se konal hned na jaře, druhý na podzim tak jak bylo doposud zvykem.

V říjnu využily členky nových možností a otevřených hranic, byl zorganizován zájezd do Benátek a do Vídně.

V listopadu se konal Mikulášský večírek pro děti. V prosinci proběhl kurz zdobení perníčků a předvánoční posezení s vánočním povídáním a prodejem perníčků a drobností. K 31.12.1990 měl spolek 100 členek. Zdá se, že se rozhodl jít cestou apolitického sdružení.

1991

V březnu byla zorganizována zábavná soutěž Šest ran do prkýnka. V dubnu se konala Olympiáda mládeže a třídenní Bleší trh. K výročí 1.5. se uskutečnila společná schůze s Klubem žen, paní Valová a paní Rethyová byly zvoleny do okresní rady. V červnu proběhla akce Táborák, a také Ukončení školního roku. Tento rok se nekonala oslava Dětského dne. V září organizace uskutečnila pětidenní zájezd do Paříže a tím pokračovala v trendu využívání nových možností, které se naskytly pádem Železné opony a otevřením hranic. Na programu byla návštěva Norimberku spojená s nákupy, prohlídka Paříže, která byla rozdělena do tří dnů, a přejezd do Curychu ve Švýcarsku, a následně Vaduzu v Lichněstějsku. Tento zájezd je jen potvrzením touhy vidět co nejvíce ze světa západní Evropy, který byl do té doby běžným občanům odepřen. Zájezdu se zúčastnilo 40 osob.

Od října se konal kurz studené kuchyně. Vzhledem k sociálním změnám ve společnosti byla zorganizována sbírka šatstva pro jeden z domovů seniorů v okrese. Konal se tradiční Bleší trh. V tomto roce také došlo k utvrzení pokračování v činnosti, v článku Bez žen to nepůjde, je doslova psáno: *“Uplynulé období dvou let potvrdilo, že i v demokratické společnosti je nutné, aby existovaly organizace žen a pro ženy. Vždyť kdo jiný než ženy samy musí prosazovat řešení otázek a problémů žen.”*. Vidíme tedy, že v organizaci se poprvé objevuje také důraz na advokační činnost a genderový narativ.

1992

Spolek reagoval na nově rozvíjející se tržní prostředí a nabídl svým členům, Ze zaměstnání do podnikání. Do spolku také pronikla nová skutečnost možnosti ztráty práce, spolek pořádal besedy pro ženy a skupiny, aby si mohly vyměnit zkušenosti s touto novou realitou. Vznikla organizace Charita, s jejíž pobočkou spolek navázal ihned v tomto roce spolupráci. Spolek rožnovských žen mimo jiné daroval pro Charitu oblečení a peněžní dar, za což obdržel děkovný dopis. Zajímavá je také výše členského příspěvku, pro zaměstnané ženy 10,- korun, pro ženy nezaměstnané a důchodkyně 5,- korun.

Kromě řešení problému se sociální tematikou byl uspořádán zájezd do zahraničí, tentokrát do Holandska a zemí Beneluxu. V plánu pětidenního zájezdu byla návštěva Antverp, Bruggy, Amsterdamu, Bruselu a Hardemu, který byl působištěm Jana Ámose

Komenského. Tento zájezd zapůsobil na členky natolik, že členka Hanka Uličná napsala do Almanachu básně Óda na zájezd do Beneluxu. Průvodcem zájezdu byl MUDr. Pavel Sehnalík. Zúčastnilo se 41 členek.

Proběhl opět Bleší trh. Závěrem roku se uskutečnilo tradiční vánoční posezení.

1993

V březnu 1993 se poprvé objevuje ve spolku název Ženy Ženám jako označení pro besedu ke svátku žen. Tento název se uchoval do současnosti. Byl naplánován Bleší trh, který poprvé organizovala organizace sama za sebe, Klub žen uspořádal akci se stejným názvem sám a došlo k rozkolu doposud spolupracujících organizací, což bylo vzhledem k tomu, že toto rozdělení nebylo předem dohodnuto, přijato ze strany Spolku rožnovských žen s krajní nelibostí. I přes tuto organizační neshodu byla uskutečněna dvoudenní akce. Bleší trh se pak uskutečnil také v listopadu, organizace Spolku rožnovských žen jej opět pořádala sama. Dětský den se v tomto roce přesunul na září jako oslava začátku nového školního roku. V říjnu byl uskutečněn dvoudenní zájezd do Prahy s prohlídkou Korunního paláce. Zúčastnilo se 45 osob. 9. listopadu proběhla výroční členská schůze, při které byla navržena a sestavena komise. Byla přednesena zpráva o dosavadní činnosti a dalších plánech spolku. Rovněž byla zvolena delegátka na Okresní konferenci spolku žen, paní Holišová. Rok uzavřelo tradiční vánoční posezení.

1994

Rok 1994 byl vyhlášen jako Mezinárodní rok rodiny, ve spolkových aktivitách se však tento akcent příliš neprojevil. Nebyl uskutečněn žádný specializovaný program nebo série aktivit, které by se zaměřovaly na rodinu jako celek či osvětu. V dubnu se uskutečnil třídní Bleší trh, na který navázala 13.5. prodejní akce. V červnu bylo zorganizováno opékání. Ve dnech 21.-27.9. byl zorganizován zájezd do Anglie, při zpáteční cestě byla navštívena krátce taky Belgie, konkrétně Bruggy. V Anglii členky navštívily rodiště Williama Shakespeara - Stratford upon Avon a také Královský palác, Windsorský hrad a Kent. Zájezdu se zúčastnilo 42 členek. 3.11. proběhla beseda s kandidáty na poslance, ve které lze vidět snahu spolku o rozdmýchání občanské společnosti a informovanost členek. Na předvánočním posezení toho roku byly promítány filmy, které byly přivezeny ze zájezdu v Anglii. V listopadu se konal dvoudenní Bleší trh a rok zakončilo tradiční Vánoční posezení. Spolek finančně

podpořil Zvláštní školu v Rožnově pod Radhoštěm. Byly vytvořeny nové průkazky pro členky.

1995

První významnější akcí roku byl tradiční Bleší trh v dubnu, s opětovným doprodejem v květnu. Spolek zorganizoval setkání s novými funkcionáři Městského úřadu pro zájemkyně o politické dění ve městě Rožnov pod Radhoštěm. 19.5. zorganizoval spolek zábavný večer Šest ran do prkýnka s účastí 53 osob. Od 12. do 19. srpna se uskutečnil zájezd do Skandinávie po ose Kodaň Stockholm Oslo. Z této cesty je v kronice, na rozdíl od jiných zájezdů zapsán poměrně obsáhlý deník činností. V tomto roce se ve spolku také zvedl akcent na ženská práva jako téma, který mohl být vyvolán tím, že se konala Mezinárodní konference v Pekingu. Diskutováno bylo také rozdílné postavení žen ve společnosti v ČR a ve Skandinávských zemích, které měly členky možnost v uplynulých letech navštívit.

Aktivita v dalších letech jsou popsány níže, nicméně za zmínku stojí jeden z historických milníků. V roce 1998 byla organizace nucena vybrat si svůj nový název. Mezi návrhy zaznívalo Ženy z Písečné, Rožnovské růže, Ženský spolek, Spolek žen, Rožnovské roby, Valašské robky, Babí slet, Maminka a Spolek rožnovských žen. Bylo hlasováno ve výboru a z hlasování vzešel aktuálně platný název.

Tato část práce popsala vývoj spolku ve dvou etapách - od jeho vzniku do roku 1989, ve kterém proběhla změna režimu, a po roce 1989. Informace vycházejí z analýzy spolkových dokumentů, které jsem měla k dispozici, tedy z Kronik a výročních zpráv. Mezník roku 1989 je důležitý z hlediska změny spolkových aktivit, rozšíření portfolia aktivit, ale také ztrátu základního tématu spolku, tedy advokacie práv jedince v nedostatečném systému zásobování. Spolek po roce 1989 ztratil základního koordinačního činitele, Městský výbor, který byl nahrazen samosprávou. Právě v tomto období lze vyzorovat kořeny dnešní názorové roztržitosti, nekoordinovanost aktivit a nejasného směřování aktivit spolku. Z dat vyplývá, že transformace spolku od systému koordinovaného vnějším orgánem ke spolku koordinovaného vnitřními orgány byla obtížná a dodnes lze vyzorovat pozůstatek některých transformačních chyb, například právě nejasné ukotvení zájmu spolku jako celku. Koncem socialismu zmizel ze Spolku také akcent na zajištění základních potřeb v komunitě a advokacie

komunitních zájmů, která byla viditelná například v protestech proti zrušení zubní organizace. Rovněž se po roce 1989 nerozvinuly původně slibné zárodky preventivní činnosti, které byly předznamenány například přednáškovým cyklem *Za šťastné manželství*. Zároveň však lze říci, že i v tomto období byl spolek apolitickou organizací, protože většina členů spolku nebyla členy Komunistické strany Československa. Proto můžeme účast ve spolku vnímat také jako alternativu k politické angažovanosti, a to v angažovanosti komunitní, která byla v určitém slova smyslu, pokud podléhala ideologii, také ceněna, přičemž nebyla obsahem kakaového politika, jako účast přímo v komunistické straně. O apolitickém směřování spolku svědčí také neangažování spolku jako celku v revolučním roce 1989. V kronice není ale žádný záznam o zapojení či nezapojení spolku či jeho členek do událostí roku 1989. Po tomto datu se snížil zájem o dobrovolnictví v nové společnosti, která tíhla k individualizaci a prosazování vlastních zájmů, čímž byly poznamenány celkově 90. léta ve spolkovém dění. Spolek rožnovských žen navzdory politickým změnám pokračoval v zaseté agendě, přičemž reflexe nového uspořádání společnosti probíhala velmi pozvolna a projevoval se především zařazením zájezdů do západní Evropy či jednorázovým kurzem podnikatelství. Některé aktivity, které byly před rokem 1989 oblíbené, tak změnilly název, například oslava Mezinárodního dne žen pokračuje pod hlavičkou *Ženy ženám dodnes*.

Z hlediska aktivit lze tedy říci, že Spolek rožnovských žen zachoval určitou kontinuitu aktivit pod zavedeným názvem, avšak se proměnil ze spolku zaměřeného na advokacii potřeb na spolek, který slouží k naplňování osobních potřeb jeho členů. Je důvodné se domnívat, že zrušení koordinačního výboru spolku, který svými pokyny udával směr aktivit a kladl důraz na soulad spolkových aktivit s potřebami komunity, vedlo k názorové nejasnosti ve směřování, která je zřetelná dodnes.

4.3 Současnost Spolku rožnovských žen

Spolek vydal ke 40. letům výročí Almanach, ve kterém je část námi popisovaných akcí rovněž zaznamenána.

V Almanachu Rethyová a kol. (2016, s.2) píší: *"Spolek rožnovských žen sdružuje ženy různého věku, které se chtějí setkávat, bavit, ale i pomáhat, vzdělávat a poznávat se."*

Za povšimnutí stojí, že z materiálu se v průběhu porevolučních let ztratil verbální akcent na ženská práva.

Členky spolku nejsou aktivní pouze ve spolku, ale obvykle se zapojují také do dalšího dění ve městě, jsou členkami volebních komisí, některé kandidují ve městě do různých funkcí. Spolek probouzí potencionál občanské participace.

Spolek je vzhledem ke svému rozsahu rozdělen do 13 obvodů, minimální počet členů v jednom obvodu je 7, maximální 28. Každý obvod má tajemnici, která zajišťuje doručení programů a pozvánek do schránek a případnou komunikaci. Současné rozdělení bylo schváleno v lednu 2015 na členské schůzi (Vašutová, 2016).

4.3.1 Členská základna

Z hlediska spolkové demografie je spolek uskupením žen všeho věku, nicméně převažují ženy nad 40 let. Podrobná věková statistika byla naposledy vedena v roce 2009, kdy nejmladší člence bylo 27 let, nejstarší 90 let (Vašutová, 2009). Počet členů rostl i v následujících letech. Spolek udává, že v roce 2004 měl 93 členů (Vašutová, 2005), v roce 2008 137 členů a v roce 2009 210 členů (Vašutová, 2009). V současné době je počet nově vstupujících vyšší než součet odúmrťe a zaniklých členství, bilance je mírně pozitivní.

4.3.2 Řízení spolku

Spolek má předsedkyni, místopředsedkyni a výbor (13 členů). Tyto funkce jsou volené základní organizací. Organizace byla založena v roce 1976 ve městě Rožnov pod Radhoštěm. První předsedkyní se stala paní Drahomíra Elisová, která měla poradní sedmičlenný sbor složený z členů spolku. Po krátkém působení byla vystřídána paní Marií Rethyovou, která byla předsedkyní 12 let, do roku 1988, kdy odstoupila. Sbor byl stále sedmičlenný, během tohoto období se v něm vystříдалo celkem 22 žen. V roce 1988 předsedkyně Marie Rethyová odstoupila, byla zvolena Ludmila Pabschová. Počet členů sboru se zvýšil na devět osob. V roce 1990 opět došlo ke střídání předsedkyní, kandidovala a uspěla opět paní Marie Rethyová, která je předsedkyní spolku dodnes.

Kompetence k podpisu jménem spolku má předsedkyně spolku a jí pověřené osoby. Ve spolku jsou dále jednotlivé povinnosti předsedkyní a výborem delegovány, spolek má rozdělení činností na samosprávné a funkční. Mezi funkční činnosti řadí péči o pomůcky, zajištění pohoštění, vedení kroniky, vedení účetnictví, objednávek místností, evidence členů, prezentace, pořádání zájezdů, účasti na okresních radách.

Jednou měsíčně se koná okresní rada Českého svazu žen a také schůze výboru.

4.3.3 Informační toky ve spolku

Protože spolek nemá sociální síť, zaměřili jsme se také na to, jak spolek komunikuje nejen svou existenci vně, ale také uvnitř. Český svaz žen vydává občasník VESNA, který je určen pro danou pobočku Českého svazu žen. V něm je referováno především o proběhlých akcích jednotlivých poboček. Slouží tedy spíše jako možná inspirace pro ostatní pobočky, sběrník nápadů na akce, které je možno realizovat.

Český svaz žen z.s. vydává pololetník Žena třetího tisíciletí. Tento pololetník je všeobecný, zastřešující pro všechny kraje. Informuje o projektech, které probíhají pod hlavičkou organizace Českého svazu žen v jednotlivých organizacích, ale také v partnerských organizacích. Jednotlivé kraje referují o nejvýznamnějších akcích, které v uplynulém pololetí organizovali. Tím se mohou ostatní organizace inspirovat.

4.3.4 Finanční toky ve spolku, financování spolku

Hospodaření ve spolku se řídí interním dokumentem Směrnice pro hospodaření Českého svazu žen z.s. z roku 2018 (Vašutová, 2018). Tyto směrnice jsou volně dostupné v celkovém znění na www.czs.cz v sekci Ke stažení. Ta uvádí, že hlavní spolek, okresní spolek a základní organizace tvoří jednu účetní jednotku s jednotnou účetní subjektivitou, která vede podvojně účetnictví. Krajské spolky, okresní spolky a základní spolky pobočné mají samostatnou právní osobnost, vedou účetnictví jednoduché. Protože je spolek pobočným spolkem Českého svazu žen, vztahují se na něj jeho základní principy hospodaření: kolektivní rozhodování, osobní zodpovědnost, kontrola hospodaření a ochrana majetku. Dále se uvádí, že hospodaření spolku musí být vždy v souladu s jeho platnými stanovami, platnými zákony a vyhláškami České republiky a vnitřními předpisy spolku.

Účetní doklady, které spolek archivuje, musí obsahovat označení účetního dokladu, účastníky, peněžní částku nebo informace o ceně za měrnou jednotku a vyjádřené množství, datum vystavení dokladu, datum plnění.

Pokladna je vedena předsedkyní, která může pověřit osobu, která bude ve spolku za pokladnu zodpovídat - hospodářku. Mezi náplň práce hospodářky patří přijímání a vyplácení hotovosti, vypisování příjmových a výdajových dokladů, zapisování příjmů a výdajů do pokladní knihy, inventarizace hotovostního zůstatku.

Mezi majetek spolku patří: dlouhodobý majetek, do kterého zahrnuje nemovitosti, cenné papíry a movité předměty s pořizovací nebo odhadní cenou nad 40 000 korun českých.

Příjmy spolku jsou: dlouhodobý majetek, dotace, členské poplatky, granty, dary a výnosy z vedlejší hospodářské činnosti spolku. Pokud pobočný spolek žádá jakoukoliv dotaci, je povinen informovat o této skutečnosti předsedkyni hlavního spolku.

Spolek může přijímat také dary, které musí být vždy evidovány pomocí darovací smlouvy. Dary dělíme dle účelu na provoz a na dlouhodobý majetek.

Směrnice určují také formu a obsah a uzávěrky spolku, inventarizačních protokolů, pokladních dokladů, objednávek. Cílem této směrnice je jasná, zřetelná úprava zaznamenávání finančních toků ve spolku, čímž spolek deklaruje transparentnost nakládání s finančními prostředky.

Z hlediska získávání financí musí předsedkyně a výbor spolku hlídat vypsané granty a termíny, připravovat podklady pro jejich žádosti, vypracovávat průběžné a závěrečné zprávy. Jednou ročně je vydávána výroční zpráva, hodnocení projektů a výkaz o celkovém hospodaření spolku.

Kromě toho je také vypracováván plán práce na další rok.

Pro přesnější představu o hospodaření spolku můžeme využít data z roku 2017 (Vašutová, 2017). Příjmy spolku byly 570 000 korun českých, přičemž největší podíl na něm měl příjem z vlastních akcí, který dosahoval částky 484 000 korun. Město podpořilo aktivity spolku 49 000 korunami. Členské příspěvky tvořily 21 200 korun. Posledním zdrojem byl nadační příspěvek Synot ve výši 13 870 korun, který byl věnován specificky na účel osvětových preventivních akcí při tématu diabetes mellitus. Výdaje činily 548 000 korun českých, spolek byl tedy v mírném plusu. Největší část tvořily dotace k poznávacím zájezdům, 213 000 korun a k zájezdům do termálních lázní 195 000 korun. Až s velkým odstupem je výdaj na vzdělávání, který byl vyčíslen na 65 000 korun. Další náklady a občerstvení při akcích byly vyúčtovány na částku 57 400 korun. Dále spolek odvedl část příspěvků do nadřazených orgánů, celkem 10 600 korun. Největší akce, kterou spolek pořádá, výstava Kouzlem Adventního času, byla realizována s rozpočtem 43 000 korun (Vašutová, 2017). Spolek také zakoupil náradí na cvičení v hodnotě 6170 korun.

4.3.5 Mentoring ve spolku

Mentoring můžeme vnímat jako součást dobrovolnictví, která se ve Spolku rožnovských žen děje přirozenou, neorganizovanou cestou. Broumovská a Seidlová Málková (2010, s.11) jej definují jako: *“blízký, individuální, mezigenerační vztah staršího, zkušenějšího mentora, který má zájem předat své zkušenosti a dovednosti a*

pomáhat tak mladému člověku orientovat se ve společnosti a kultuře. Dnes tak označujeme vztahy, které mají specifický výchovný vliv na osobnost jedince, které neplní rodičovskou roli, ale přesto významnou měrou přispívají k formování osobnosti jedince.”. Tato role spolku je pro komunitu významná, byť málo zvědomovaná, protože obecně lze říci, že se prohlubuje propast mezi generacemi a věkovými skupinami, které tvoří uzavřené společenství s osobní zkušeností, která není s ostatními generacemi komunikována. Spolek napomáhá utvoření a trvání mezigeneračních vazeb, protože jak uvidíme v praktické části, členové jsou věkově i sociálně diverzifikovaní. Přirozený mentoring je pak definován jako *“proces učení od dětství po celý život, mentor nemá žádné specifické vzdělání, předává zkušenosti svému svěřenci.* (Broumovská a Seidlová Málková, 2010, s. 14)”

Nyní si zdůvodníme využití této definice ve vztahu ke Spolku rožnovských žen a jeho aktivitám. Spolek rožnovských žen je mezigeneračním uskupením, které sdružuje ženy všeho věku. Jako takový má potenciál stát se zázemím pro tvorbu blízkých vztahů. Vzhledem k dlouhé historii spolku, která bude v práci popsána, mohou dnes již starší, dlouholeté členky předávat své tradice a kulturu, kterou má spolek vybudovanou jako vnitřní organizační systém a která jej činí specifickým. Jedná se například o souhrn akcí, které se každoročně konají a tvoří tak pomyslné přechody v roce nejen pro členky spolku, ale také pro celou komunitu, protože část těchto akcí, jak později uvidíme, je organizována pro komunitu mikroregionu Rožnovska a ne pouze pro spolek a jeho členy jako takové. Přijetí těchto norem má skutečně specifický výchovný vliv na dospělého jedince, členství ve spolku skutečně formuluje jeho osobnost. Proto se domnívám, že tato definice by mohla být k popsání činnosti spolku jako mentoringu využita a také obhájí pohled na činnost spolku jako specifické formy mentoringu.

Mentoring ve spolku probíhá pouze v úzkém slova smyslu práce s mladistvými, je zde navazování zpravidla v dospělém věku. K tomuto typu mentoringu uvádí Broumovská a Seidlová Málková (2010), že bývají častěji iniciovány mentorem nežli mentorovaný.

4.3.6 Vnější podpora spolku

Vnější podpora spolku znamená, jak je existence spolku podporována prostředím, ve kterém existuje. Podpora může být materiálního či nemateriálního původu. Z podpory dobrovolnických aktivit lze vyčíst mnoho o společnosti, její politice a kultuře, protože ukazuje, jaký je připisován dobrovolnictví význam (Frič, Pospíšilová, 2010).

V analýze let 1976 až 1995 jsme mohli vidět rozmanité formy podpory, kterým se spolku dostalo. Hned na počátku pomohl k jeho koordinaci Městský výbor a spolupráce s Městem Rožnov pod Radhoštěm. Spolek měl také výhody začlenění do systému většího, národního - Spolku žen. Tyto formy vnější podpory přispěly k rozvoji aktivit spolku, rozšíření činnosti v mikroregionu a propojení s organizacemi jako byl tehdejší Domov důchodců, či uzavření spolupráce s tehdejší Stavebním bytovým družstvem. Podporovalo také spolupráci se Základní školou 5.května navázanou v roce 1983. Po Sametové revoluci v roce 1989 došlo ke zrušení Městského výboru, čímž spolek přišel o vnějšího koordinátora činnosti. Jak vyplývá z dobových zápisů, Město mělo v úmyslu spolek rozpustit. Členská organizace se proti jeho záměru postavila.

Od té chvíle je spolupráce spolku vázána vzájemnou dobrovolností a sympatiemi. Město přestalo být koordinačním činitelem, ale podporovalo spolek nadále například zveřejňováním aktivit v místním zpravodaji, referováním o konaných akcích, články o proběhlých akcích i finančními příspěvky.

4.3.7 Projekty a dotační podpora

Spolek v posledních 15 let získal několik dotačních titulů. Dotační tituly byly vázány na seniory ve spolku a pokrytí jejich aktivit - vzdělávání, cvičení, nebo na organizaci specifické akce, která je pro spolek nákladná - Adventní výstava. Finance byly získány od různých organizací, které se snaží podporovat rozvoj venkova a rozvoj aktivit seniorů.

Projekt Aktivním životem ke spokojenému stáří 2009

Projekt byl realizován mezi 1.1-31.12.2019. Byl realizován jako kulturní projekt. Tento projekt měl celkový rozpočet 167 677 korun (Vašutová, 2019). Z toho 112 700 korun bylo zapláceno ze vstupného, kurzovních poplatků účastníků (Vašutová, 2019), 7000 korun byl vlastní vklad Spolku rožnovských žen, 26 000 korun činila dotace od města Rožnov pod Radhoštěm a 20 000 korunami byl projekt podpořen Nadací Uherské Hradiště. V závěrečné zprávě projektu spolek popisuje důvody, proč by bylo dobré v projektu pokračovat i další roky, uvádí především nutnost zvýšit informovanost vzhledem ke stárnutí populace (Vašutová, 2019).

Projekt: Celoživotní vzdělávání a aktivity k plnohodnotnému a kvalitnímu stáří

Projekt byl žádán v roce 2016 (Vašutová, 2016) a žádala o něj Krajská pobočka organizace. Finance byly směřovány do zvyšování počítačové gramotnosti seniorské skupiny, činností k upevnování mezigeneračních vztahů. Požadovaná částka činila 21 000 korun z celkové částky 514 295 korun (Vašutová, 2016).

Projekt Podpora organizačního zajištění 2017

Podpora byla žádána v roce 2017 (Vašutová, 2017). Spolek vyčíslil své celkové náklady na 528 375 korun, přičemž byla žádána dotace 29 500 korun, tedy 5% podíl (Vašutová, 2017). Spolek apeloval na nutnost zvyšování informovanosti žen a jejich rodin. Spolek apeluje na skutečnost, že akce jsou potřebné také proto, že ne všechny členky využívají internet. Výše částky je odůvodněna přípravou na výročí založení města. Spolek do celkových nákladů zahrnuje kancelářské potřeby, publikace, spotřební materiál, nájemné, telefony, poštu, internet, školení. Zbylé prostředky byly získány vstupným, kurzovním (480 000) a vlastním vkladem žadatele (21 000) dotacemi (26 000), (Vašutová, 2017).

Projekt: Výstava Kouzlem adventního času - každoroční

V roce 2017 byla požadována při nákladech 45 000 korun dotace 29 600 korun tedy 66% nákladů (Vašutová, 2017). Z vlastních zdrojů spolek platil především spotřební materiál a propagaci a reklamu. Dotační finance byly rovněž směřovány především do spotřebního materiálu, nájmu, služeb spojených s akcí. Spolek na vstupném z výstavy získal 15 175 korun, čímž byly pokryty zbylé náklady a finanční bilance výstavy se stala mírně plusová (Vašutová, 2017).

Projekt byl realizován v prosinci, navazoval na projekty z předchozích let, na což také spolek apeloval v žádosti o dotaci a zdůvodněním opodstatnění dotace.

V roce 2019 byly celkové náklady kalkulovány na 44 633 korun českých, požadovaná dotace činila 31 000 korun, tedy 69% nákladů (Vašutová, 2019). Spolek ve vyúčtování grantu konstatoval, že materiál je stále nákladnější, část dotace tedy kryla jeho nákup a byla také nejvyšší dotovanou položkou, 22 000 korun českých.

V covidovém roce 2021 nebyla většina částky vyčerpána a byla vrácena, spolek žádal pouze dotaci na náklady spojené se započatou přípravou. Dotace činila 33 000 korun českých, z toho 11 700 korun bylo použito na úhradu materiálu, který byl předběžně zakoupen, ačkoliv se akce vzhledem k přísným protí covidovým opatřením nakonec nerealizovala, vráceno bylo 21 300 korun českých.

Projekt: SYNOT 2015 - Diabetes

Organizace Synot věnovala v roce 2015 (Vašutová, 2016). Spolku rožnovských žen 20 000 korun na osvětovou činnost v tématu diabetes mellitus, jeho prevence, časná diagnostika a léčba. Realizace byla naplánovaná pro 60 členů spolku (Vašutová, 2016). Akce byla nakonec realizována ve dvou turnusech v roce 2016, oba byly třídní (Vašutová, 2016). Spolek realizoval akci ve Velkých Karlovicích, byla spojena také s chůzí Nordic walking (Vašutová, 2016).

Projekt: Grant ČSOB 2019

Grant ČSOB v roce 2019 (Vašutová, 2019) podpořil spolek jako aktivitu mikroregionu. V žádosti spolek uvádí, že peníze budou využity pro spolkové aktivity, přičemž v tomto roce se mírně rozšířila členská základna.

Projekt Aktivním životem ke spokojenému stáří 2021

Projekt byl realizován od 1.1 do 31.12.2021. Celkové náklady činily 61 000 korun, požadována byla podpora 42 000 korun.

Paradoxně můžeme říci, že o vedení spolku a mechanismy řízení lze nyní získat méně informací, než tomu bylo před rokem 1989, kdy byly veškeré informace uvedeny v Kronikách. To je velkým nedostatkem spolku, do jisté míry malá transparentnost vůči okolí. Příčinou může být právě pojetí spolku, které v současné době převládá jako organizace zaměřená na uspokojování potřeb svých členů, dále zájmový charakter, soukromé řízení spolku oproti původní koordinaci městem. Situaci nenapomáhá ani nedostatek informačních veřejných zdrojů o Spolku - absence internetových stránek, stránek na sociálních sítích. Tyto body jsou diskutovány a v další části práce je uveden seznam možných opatření. Některé mechanismy můžeme vnímat jako silně neefektivní, například roznos letáků informujících o akcích do schránek.

Spolek rožnovských žen získává poměrně pravidelně dotační a grantovou podporu, takže lze předpokládat, že jeho aktivity jsou v jistém slova smyslu vnímány jako přínosné. Většina dotační podpory směřovala k zajištění programu pro seniory ve spolku a k aktivitám vedoucím k aktivnímu stáří. Výjimkou je každoroční podpora Adventní výstavy.

Z hlediska transparentnosti spolku vnímám jako negativum nedostatečnou komunikační aktivitu z hlediska informování veřejnosti o získaných zdrojích a zajištění financování aktivit. Tyto data nebyla až do zveřejnění této diplomové práce veřejně dostupná.

5. METODOLOGIE VÝZKUMU

Tato kapitola má instrumentační charakter a popisuje, jak bylo dosaženo cílů práce, jaké metody, prostředky a postupy byly využity.

Tato práce pracuje s přístupy kvalitativního výzkumu, které kombinuje metody získání a interpretace dat, aby získala informace o spolku jako celistvém organismu zakotveném v mikroregionu Rožnovsko. Kombinuje analýzu dokumentů a analýzu výpovědi, která slouží k dodání barevnosti dat.

5.1 Kvalitativní výzkum

Všechny metody, které byly, pro tuto práci využity mají kvalitativní charakter. Proto si na tomto místě krátce definujeme specifikace kvalitativního výzkumu. Dle Miovského (2006) je kvalitativní výzkum pružnější a kreativnější, nežli výzkum kvantitativní. Z této kreativity však vyvstávají potíže s validitou, které budou v kontextu tohoto výzkumu diskutovány.

Základním východiskem výzkumu vedeného kvalitativně je propojení sociálních skutečností a neohraničenost výzkumného problému. Výzkumný problém je vždy zkoumán v určitém kontextu, určitém čase. Proto je potřeba stav subjektu dobře popsat. V této práci slouží k tomuto popisu především historické ukotvení a ukotvení spolku jako subjektu, které bylo představeno výše.

Hendl (2005) uvádí, že výzkumník je u kvalitativní strategie výzkumu uvnitř zkoumané skutečnosti, je její součástí, a proto, je jak uvádí Miovský (2006) zásadní přesná deskripce a dokumentace provedených kroků spojená se sebereflexí výzkumníka. V případě našeho výzkumu je tato sebereflexe o to důležitější, že výzkumník je zároveň dlouholetým, aktivním členem spolku, ve kterém participuje. Tato skutečnost je zbrání s dvojím ostřím - výzkumník sice velmi dobře zná prostředí spolku, má velkou důvěru jeho členů, ale zároveň je vázán členstvím, které může kontaminovat jeho roli výzkumníka, pokud by nebylo reflektováno. Během výzkumu bylo z hlediska sebereflexe opakovaně používáno cvičení: Co by na tuto aktivitu řekl... (maminka, babička, neznámý pracovník), aby došlo alespoň částečnému oproštění se od silné subjektivity. K tomu má také napomáhat analýza dokumentů spolku, která je na rozdíl od analýzy rozhovorů citově neutrální. Hendl (2005) popisuje, že hlavním cílem

kvalitativní strategie výzkumu je porozumění, kdežto u kvantitativního výzkumu je cílem zobecnění.

Kvalitativní povaha výzkumu byla zvolena především z důvodu záměru celkové analýzy. Ukázalo se, že rozsah aktivit lze těžko vyčíslit a měřit, a proto je jejich význam popisován skrze popis a prisuzování kontextu, což odpovídá povaze kvalitativního, nikoliv kvantitativního výzkumu. Byla využita kvalitativní analýza dat, v tomto případě spolkových kronik a to grafická i sémantická. Zvolená metoda analýzy dokumentů je obsahová analýza (Hendl, 2005), která zkoumá především vyznění a obsah dokumentů, a byla doplněna analýzou interpretativní, kdy byly jednotlivé dokumenty, tedy zápisy kroniky, dávány do souvislosti s celkovou orientací spolku, působištěm a jejich sociálním významem. Dokumenty, které byly analyzovány měly zastoupení veřejných i neveřejných dokumentů s převahou dokumentů veřejných, tedy těch, které leták dával k dispozici v konkrétním období, například v souvislosti s konkrétní aktivitou. Mezi neveřejné dokumenty patřily především výroční zprávy, seznamy členů, plány práce spolku, podklady grantových žádostí, účetní závěrka velkých významných akcí spolku.

5.2 Kontext výzkumného problému

Spolek rožnovských žen je největší pobočkou spolku Českého svazu žen s rozsáhlou a pestrá členskou základnou. Práce si klade za cíl zdokumentovat historii činnosti spolku, její současnost, vnímání činnosti spolku jak jeho participanty, tak specifickým prostředím (sociálními pracovníky), kteří jsou součástí komunity. Zároveň letos uplynulo 55 let od založení původního spolku, ze kterého Spolek rožnovských žen vznikl. Spolek měl ke dni 25.9.2021 252 členek. Byly to ženy ve věku 18 až 90 let. Je významným prvkem spolkového života v mikroregionu Rožnovsko a proto si práce klade za cíl analyzovat jeho dosavadní aktivity a navrhnout, vzhledem ke změnám společnosti, aktivity nové.

5.3 Cíle práce

1. Kriticky analyzovat spolek jako svébytnou organizaci
2. Popsat aktivity spolku a jejich provázanost k sociální oblasti
3. Kriticky analyzovat možnosti dalšího směřování spolku
4. Popsat vnímání spolku a jeho aktivit

5.4 Výzkumné otázky

1. Jaké jsou nejzásadnější milníky ve vývoji spolku? Jak byly popsány, oslaveny?
2. Jaké je postavení spolku v rámci regionu, s jakými institucemi a dalšími spolky spolupracuje a s jakými výsledky?
3. Jaké typy aktivit spolek provozuje a v jaké četnosti? Které aktivity jsou pro spolek nejvýznamnější?
4. Jak jsou aktivity spolku vnímány členkami a nečlenkami? Jsou nějaké rozdíly?
5. Jak vidí další směřování spolku participanty? Jak výzkumník? Jaké změny jsou navrženy a proč?
6. Jaké činnosti spolku mají přesah k sociální práci a dobrovolnické činnosti v komunitě?

Provázání cílů práce a výzkumných otázek

Popsat spolek jako svébytnou organizaci	Jaké jsou nejzásadnější milníky ve vývoji spolku? Jak byly popsány, oslaveny?
Popsat vnímání spolku a jeho aktivit	<p>Jaké typy aktivit spolek provozuje a v jaké četnosti? Které aktivity jsou pro spolek nejvýznamnější?</p> <p>Jaké je postavení spolku v rámci regionu, s jakými institucemi a dalšími spolky spolupracuje a s jakými výsledky?</p> <p>Jak jsou aktivity spolku vnímány členkami a nečlenkami? Jsou nějaké rozdíly?</p>
Popsat možnosti dalšího směřování spolku	<p>Jak vidí další směřování spolku participanty? Jak výzkumník?</p> <p>Jaké změny jsou navrženy a proč?</p>
Popsat aktivity spolku a jejich provázanost k sociální oblasti	Jaké činnosti spolku mají přesah k sociální práci a dobrovolnické činnosti v komunitě?

5.5 Základní soubory, metody výběru a výběrové soubory

5.5.1 Základní soubor

Základním souborem jedna byly všechny textové dokumenty o spolku od roku 1996 do 2021. Jedná se o kroniky spolku, které obsahují také mediální sdělení, interní soupisy spolku, členění spolku na obvody, fotografie z akcí a další materiály textové a obrazové povahy. Celkem je 208 členů.

Základní soubor dvě je tvořen participanty výzkumu a je diverzifikován.

Podsoubor a je tvořen všemi členkami spolku, s výjimkou sociálních pracovníc, kterých je cca 191 osob. Podsoubor b je tvořen sociálními pracovníky, kteří jsou zároveň členy spolku. Celkově se jedná o 17 osob, tedy 9 % všech členů spolku.

Podsoubor c je tvořen sociálními pracovníky v mikroregionu Rožnovsko. Jedná se zhruba o 200 osob, většinou ženského pohlaví, kteří vykonávají sociální práci napříč veřejně správní a občanskou správní sférou.

5.5.2 Metody výběru

U výzkumného souboru jedna, který je tvořen všemi dostupnými texty z období od roku 1996 do roku 2021, byla zvolena totální metoda (cenzus) výběru, to znamená, že do výzkumu byly zahrnuty všechny jednotky (Miovský, 2006), tedy všechny textové dokumenty. Tento přístup byl možný především díky skvělé dokumentační práci vedoucí kroniky spolku.

U participantů, kteří tvořili výzkumný soubor dvě, byly vytvořeny tři podsoubory, které byly vybrány na základě kritérií spojených s výběrem na základě zájmu (Miovský, 2006). Byly stanoveny tři kategorie participantů - sociální pracovníci, kteří jsou členy spolku, sociální pracovníci, kteří nejsou členy spolku a členové spolku, kteří nejsou sociální pracovníci. Tím se diverzifikovaly pohledy na celý spolek a jeho sociální přesah.

5.5.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor jedna je tvořen všemi dostupnými texty o Spolku rožnovských žen. Jedná se o kroniky, které jsou interními dokumenty spolku. Jedná se tedy o cenzus. Tyto kroniky jsou analyzovány od roku 1996 do roku 2021, analýza se tedy podrobně věnuje 25 letům fungování spolku. Předchozí fungování je pak popsáno

v teoretické části z hlediska historie spolku. Celkově se jednalo o 10 šanonů, které byly zapůjčeny od vedoucí spolku paní Rethyové, které tímto srdečně děkuji.

Tyto data jsou podkresleny výpověďmi sociálních pracovníků, kteří jsou členy spolku (4 participanti), sociální pracovníci, kteří nejsou členy spolku (5 participantů) a členové spolku, kteří nejsou sociální pracovníci (6 participantů). Tímto se diverzifikovali pohledy na celý spolek a jeho sociální přesah. Takto získaná data měla pouze charakter doplňujících informací.

Členky spolku, které nejsou sociálními pracovníci

Jméno	Věk	Délka participace ve spolku
Hana	62	32 let
Lara	48	21 let
Sylva	54	9 let
Kája	71	45 let
Alena	61	32 let
Katka	75	45 let

Tabulka 1.: Demografické charakteristiky - členky spolku, které nejsou sociálními pracovníci

Členky spolku - sociální pracovnice

Jméno	Věk	Délka participace ve spolku	Délka praxe v sociální práci	Vzdělání
Ivana	56	10 let	20 let	Mgr.
Klára	47	4 roky	10 let	Bc.
Ilona	48	17 let	4 roky	Bc.
Pája	49	21 let	30 let	Bc.

Tabulka 2.: Demografické charakteristiky členky spolku - sociální pracovnice

Výběrový soubor členek spolku, které nepracují v sociální práci je na první pohled starší než zbylé dva soubory v tomto výzkumu. Průměrný věk respondentky v tomto výzkumném podsouboru je 61,8 let. Srovnáme-li to, tak průměrný věk členek, které jsou zároveň sociálními pracovníci, je o celých 11,8 let starší. Z tohoto hlediska výzkum pokrývá pouze jistou generační sortu, bublinu, ale nedokáže reflektovat postoje k tématu mladší skupiny, která je ale také ve spolku zastoupena. Průměrný věk respondentů při vstupu do spolku byl 31,1 let. V době připojení se ke spolku byla nejmladší Lara, které bylo v té době 27 let. Z tohoto hlediska nebyly ve vzorku pozorovány žádné výkyvy a v tomto ohledu je soubor výrazně homogenní.

Také v organizaci Spolku rožnovských žen platí, že nejvíce dobrovolnických hodin opracují lidé starší 50 let, Frič a Pospíšilová (2010).

Nečlenové spolku - sociální pracovníce

Jméno	Věk	Délka praxe v sociální práci	Vzdělání
Ina	33	6 let	Mgr.
Klaudie	49	8 let	Mgr.
Ludmila	28	2 roky	Mgr.
Veronika	46	16 let	Mgr.

Tabulka 3.: Demografické charakteristiky sociální práce

Tato kategorie respondentů byla v průmětu nejmladší, délku praxe měla oproti členům spolku - pracovníkům kratší, ale dosaženého vzdělání bylo v průměru vyšší.

Všechny sociální pracovníce, které nejsou členkami spolku, mají v tomto výzkumném souboru magisterský titul. Z hlediska průměrného věku jde o nejmladší výzkumný soubor - průměrný věk je 39 let. To je o celých 11 let mladší než soubor tvořený členkami spolku, které jsou sociálními pracovníci a o 22,8 roků mladší než soubor tvořený pouze členkami spolku.

5.6 Metoda sběru dat

Výzkumný soubor jedna tvoří kroniky spolku, které byly od spolku získány. U výzkumného souboru dvě byl jako nástroj tvorby dat využit polostrukturovaný rozhovor (Miovský, 2006). Délka rozhovoru byla v průměru 30 - 45 minut v závislosti na obsažnosti výpovědí. Rozhovor měl kostru tvořenou základními otázkami, další otázky mohl výzkumník doplnit dle situace vývoje rozhovoru, což je jedna z výhod polostrukturovaného rozhovoru a důvod, proč byl jako metoda sběru dat zvolen. Pro každou kategorii participantů byl seznam otázek mírně modifikován. Rozhovor obsahoval otevřené i uzavřené otázky (Miovský, 2006) s jednoznačnou převahou otázek otevřených.

Výhodou této metody dat je bohatost zaznamenaných dat a jejich fixace v kronice. Kronika tvoří ucelený soubor dat o spolku, které byly sesbírány bezprostředně po realizaci akcí. Na druhou stranu, nevýhodou kronik jako zdroje je zachycení pouze určitých aspektů každé události.

5.7 Metoda fixace dat

Výzkumný soubor jedna tvoří kroniky spolku, které byly od spolku získány. Jsou fixovány v analogické podobě. U výzkumného souboru číslo dvě byl rozhovor fixován nahráváním audiozáznamu. Miovský (2006) uvádí, že mezi výhody audiozáznamu patří nahrávání v reálném čase, přítomnost audio zařízení není tak rušivá jako kamery, fixuje hlas výzkumníka a participanta a při dobré kvalitě nahrávky umožňuje také částečný rozbor verbálního projevu. Participantů byli poučeni o významu nahrávání rozhovoru, metodě přepisu i o tom, že nahrávka bude smazána.

5.8 Zpracování dat a jejich příprava na analýzu

Výzkumný soubor jedna tvořily kroniky. Kroniky byly postupně pročitány a akce v nich zaznamenané byly kódovány do souboru. Na základě postupného studia kronik byly vytvářeny a slučovány kategorie, vytvářeny kódy, které obsahovaly popis události. Toto zpracování probíhalo především pomocí systému Word a Excel. Jedná se o obsahovou analýzu textu.

U výzkumného souboru dvě byl zafixovaný rozhovor převeden do textové podoby transkribován (Miovský, 2006). Nebyl využit žádný specifický editor, kontrola

transkripce byla provedena opakovaným poslechem (Miovský, 2006, s. 207). Tím se snížila rizikovost přepisu a zvýšila se validita výzkumu. Následně byla data redukována redukcí prvního řádu, kterou Miovský (2006) popisuje jako odstranění přebytečného materiálu, který nemá význam pro analýzu.

Následovalo kódování dat pomocí otevřeného kódování (Strauss et al., 1999), kódy byly částečně převzaty z analýzy kronik a mediálních sdělení, částečně vytvořeny nové. Tím došlo k průniku výzkumných souborů a metod. Jednotlivé věty, stejně jako jednotlivé záznamy mohly být rozčleněny do více kategorií, pokud měly smyslový význam, který jim odpovídal. Tím vznikly kategorie jevů a propojení těchto kategorií s kategoriemi textové analýzy, vznikly metakategorie, které obsahovaly a propojovaly sdělení respondentů se zaznamenanými jevy.

Cílem rozhovorů bylo zjistit u členů spolku, jak spolek vnímají, jak vnímají jeho přínosy, popsat subjektivně přínos jednotlivých akcí, které spolek pořádá, osvětlit jejich význam pro členy.

Pro členky se základní scénář rozhovorů začínal subjektivním významem spolku a jeho vnímáním, poté byly členky požádány, zda by mohly vyjmenovat akce, které jsou dle jejich názoru nejpřínosnější činností spolku a každý z nich krátce okomentovat, proč právě tuto akci považují za důležitou, případně s ní spojit určitý zážitek, naraci. Následně byly členky dotazovány na akce, které jsme stanovili jako nejdůležitější z hlediska rozsahu. Dále byly členky dotazovány, zda si myslí, že některé z aktivit mají potenciál mezilidské pomoci a komunitní pomoci. Další okruh otázek se týkal možností změn ve spolku, dalšího směřování, navazování spoluprací.

5.9 Analýza dat

K analýze dokumentů byla užita prostá obsahová analýza, která zkoumala data, které jednotlivé dokumenty zaznamenávaly, jejich posloupnost, četnost výskytu, cykličnost opakování a sledovala zařazení akcí do jednotlivých kategorií, které byly stanoveny při kódování.

U analýzy rozhovorů byla využita fenomenálně interpretativní analýza (Miovský, 2006) Ta přikládá význam žité skutečnosti jedince.

5.10 Prezentace dat

Data jsou prezentována jako ucelené kategorie jevů a činností ve spolku, které jsou komentovány výzkumníkem a participanty. Celkem bylo stanoveno 21 kategorií.

Ve výročním prohlášení z roku 2008 spolek sám charakterizoval skupiny aktivit, které komunitě poskytuje: péče o zdraví, rodina, vztahy, děti, vědomosti a vzdělávání, dovednost a ruční práce, cestování, památky a historie, práce pro město a veřejnost, charitativní činnost a pomoc. Naše členění z těchto dat vycházelo, nakonec se však ukázalo, že pro přehlednost je potřeba členění obsáhlejší, protože nevyhovovalo zcela zamýšlenému záměru.

5.10.1 Provázanost prezentačních kategorií s cíli práce a výzkumnými otázkami

Vzhledem k metodě prezentace dat přikládáme schéma provázání cílů se stanovenými kategoriemi.

Cíl 1: Popsat spolek jako svébytnou organizaci	Komplexní analýza činnosti v letech 1996 - 2021
Cíl 2: Popsat aktivity spolku a jejich provázanost k sociální oblasti (Výsledek obsahové analýzy)	Komplexní analýza činnosti v letech 1996 - 2021 Kategorie: Spolupráce spolku Kategorie: Činnosti s přesahem sociální práci Kategorie: Činnosti s přesahem ke komunitní práci
Cíl 3: Popsat možnosti dalšího směřování spolku	Kapitola 10: Návrhy budoucího vývoje

<p>Cíl 4: Popsat vnímání spolku a jeho aktivit (Výsledek kombinace obsahové analýzy a rozhovoru)</p>	<p>Kategorie: Vnímání aktivit spolku Kategorie: Spolupráce spolku</p>
--	---

5.11 Etika ve výzkumu

Tento výzkum nebyl eticky náročný, nicméně je potřeba reflektovat některé body, kde mohlo dojít k etickým obtížím. Prvním bodem je dlouhodobá participace výzkumníka ve spolku. Výzkumník se proto rozhodl, že pro výzkum použije pouze ta data, která získá výše popsány cestami.

Druhým sporným bodem může být analýza neveřejných zdrojů, kterými kroniky jsou. Z hlediska vývoje spolku byla použita jména členů výborů a předsedkyně. Tyto údaje jsou volně dostupné a nedošlo k porušení osobní integrity jedince. To je pravděpodobně nejvíce sporným tématem.

Třetím bodem je nestrannost výzkumníka vůči organizaci. Výzkumník je zároveň členem Spolku rožnovských žen, a také sociálním pracovníkem. Proto je velmi důležité, aby výzkum nebyl jednostranně zaměřen na propagování spolku jako takového z eliminací popisu chyb.

Charakteristika participantů byly změněny tak, aby nebyl změněn interpretační význam, zůstala věková hladina, obor práce.

Před zahájením výzkumu byl získán písemný souhlas s realizací výzkumu, včetně předání podrobných instrukcí a vysvětlení výzkumu a jeho významu.

Všichni participanté byli seznámeni s možností na otázky neodpovídat.

Kroniky byly získány proti podpisu ve Spolku rožnovských žen.

Za účast nebyla poskytnuta odměna vyjma drobného pohoštění při rozhovoru.

Ve výzkumu se nevyskytly žádné eticky sporné momenty. Je třeba říci, že celá práce je postavena na práci s dokumentací organizace, část z ní je neveřejná. Dokumentace však neobsahovala žádná citlivá data, jejichž zveřejnění by vedlo k ohrožení spolku nebo jeho členů. Jména předsedkyně, místopředsedů jsou veřejně známy a jsou dohledatelné, proto jsou uvedeny také v této práci.

Účetnictví spolku nebylo zkoumáno zevrubně, výzkumník vychází především z volně dostupných zpráv, kronik.

Snad jediným etickým váháním může být, zda práce příliš nechce měnit podstatu fungujícího spolku a zda by spolek neměl být zachován v podobě jaké je a ne nutně přizpůsobování se moderním trendům.

6. Analýza činnosti spolku

Tato kapitola má přímý vztah k cílům: Popsat aktivity spolku a jejich provázanost k sociální oblasti a Popsat vnímání spolku a jeho aktivit. Jedná se o komplexní analýzu činnosti spolku mezi lety 1996 až 2021, tedy 25 let. Obsahuje kritickou analýzu jednotlivých typů aktivit. Zahrnuje také vnímání aktivit spolku členkami a nečlenkami a tím se váže k cíli: Popsat vnímání spolku a jeho aktivit, a obsahuje podkapitulu Činnosti s přesahem k sociální práci, která je provázaná s cílem: Popsat aktivity spolku a jejich provázanost k sociální oblasti.

6.1 Komplexní analýza činnosti v letech 1996 - 2021

2007 je v interním dokumentu Plán činnosti na rok 2008 uvedeno na straně 3: *“Celý rok 2008 bude naše činnost vycházet zejména z přání a potřeb členské základny, největší důraz klademe na prevenci duševního a fyzického zdraví, na zlepšování mezilidských vztahů ve společnosti a s tím související také potřeba zlepšení životního prostředí, květinových úprav našich domů. To vidíme jako prioritu žen a rodin, co mohou naše ženy velmi ovlivnit.”* (Vašutová, 2007).

Akce a aktivity spolku Rožnovských žen jsou velmi různorodé. Mnohé z nich by bylo možné posoudit spolkům jiného zaměření, například tělovýchovným, vzdělávacím, národopisným. Spolek má tuto multidisciplinární tradici danou z hlediska zaměření se na cílovou skupinu, nebo cílovou oblast. Je potřeba chápat, že kontext vývoje spolku se soustředil ani tak na dosažení určitých aktivit, jako na všestranné uspokojení potřeb členek.

6.1.1 Akce zaměřené na rozvoj spolku

Mezi tyto akce řadíme ty, které jsou pro spolek a jeho narativ důležité. Obvykle jsou konány dlouhodobě, jsou pravidelně zařazovány do plánu činností. Některé aktivity tohoto typu jsou zařazeny v jiných kategoriích, jedná se o tyto: Kvetoucí město, Blešák trochu jinak.

Kromě akcí pro celou členskou základnu jsou pořádány také schůze a výjezdy předsednictva spolku, například roce 2017 se uskutečnilo dvoudenní setkání (Vašutová, 2017). Dále jsou členky předsednictva přítomny na okresních a krajských zasedání spolku, na kterých prezentují dosavadní činnost a plánují další činnosti rozvoje spolku v koordinaci se základní organizací tak, aby cíle místních poboček a základních

organizací byly v souladu s obecnější koncepcí organizace a byl uchováván celistvý duch vyznění činnosti při zachování znaků a specifík organizace.

Oslavy výročí založení

Spolek v posledních letech slavil půlkulaté, třicátépaté a kulaté, čtyřicáté výročí založení. U obou příležitostí byly vyznamenány aktivní členky. Čtyřicáté výročí bylo spojeno s kulturním programem, shrnutím historie spolku, oceněním členek a listováním kronikami. Právě oblíbenost těchto akcí členkami dala vzniknout nápadu, který je představován níže, a to elektronicky uchovávaní kronik. Padesátileté výročí založení bylo oslaveno roku 2017 v Domově pro seniory v Rožnově pod Radhoštěm formou zábavného odpoledne (Vašutová, 2017). Součástí bylo sportovní klání. Akce se zúčastnilo 65 členů spolku a 15 hostů (Vašutová, 2017).

Jedna z participantek k tomuto dodává (Alena, 62 let): *“Spolek žen je setkávání žen a je dobré oslavit to, že jsme pořád tady, že spolek funguje. To je dneska velká věc, setkávat se, nejen po síti, ale tak nějak celkově.”*

Ilona, členka, 48 let k tématu oslav uvedla: *“Bylo to hodně náročné na přípravu, jak všichni u toho pracujeme a není to naše živobytí, do toho rodiny, další věci. Ale nakonec se to podařilo myslím moc hezky. Jen je škoda, že jsem se nedostala ke všem těm kronikám, to ani nešlo stihnout. Člověk by i zavzpomínal, lecos zapomene.”*

Členka, 49 let k tomu řekla: *“Je hezké to slavit, že se scházíme. Určitě to bylo náročné udělat, já na to moc čas tehdy neměla, něco plánovat, něco chystat, něco dělat. Byly jiné věci. Ale všechna čest holkám, že to tak zvládly a udělaly na úkor svého času i pro ostatní krásnou akci.”*

Význam tohoto typu akcí můžeme shledávat v potřebě ritualizovaného chování člověka jako jedince, který je dobře znám z psychologie. Tento typ akce je sociální neveřejným rituálem, připomínkou členství jednotlivce ve skupině. Jedná se o zvláště důležitý rituál z toho hlediska, že příslušnost k organizaci je podmínka čistě dobrovolně a proto je potřeba u členů vytvářet, udržovat a rozvíjet potřebu identity sounáležitosti ke skupině.

Takto organizované oslavy výročí mají své klady i zápory. Kladem je celkově pro sociální vyznění akce, spojující charakter oslav, vytváření událostí důležitých pro narativ spolku. Negativem je pak možný uzavřený obraz spolku jako organizace, která je svébytná a nemá příliš zájem o komunikaci. Jistou možností by bylo pozvat také členy dalších spolků, organizací, aby se oslav zúčastnilo a tím otevřít spolek více

veřejnosti. S tím jde ruku v ruce třeba poukázat na možnosti a přínosy spolku, jeho aktivity. Na druhou stranu je třeba také ale říci, že většina obdobných spolků takové aktivity také nečiní jako veřejné, například spolky zahrádkářů nebo včelařů a proto se jedná spíše o možný podnět. O důsledcích takového postupu jsem již psala, příčiny jsou viditelné v historickém vývoji organizace jako organizace specializované původně spíše na potřeby svých členů jak vidíme v přehledu historie a mezníků vývoje.

Alespoň částečnou cestou k nápravě by byla veřejná oslava některých, například kulatých a půlkulatých výročí, se zachováním slavení jiných výročí jako soukromých akcí.

Ženy ženám

Ženy ženám je název jedné z akcí, která má svou historii v raně porevolučních letech, první ročník se konal v roce 1991 a přetrvává dodnes (Vašutová, 2005). Zpočátku se jednalo o posezení k oslavě Mezinárodního dne žen, později se k posezení přidával také kulturní program, například přednášky Vandy Vrlové, vystoupení místních folklorních souborů nebo cimbálových muzik. Roste také počet osob, které se akce zúčastní, obvykle je přítomno přes sto členek. O akci bylo psáno v roce 2007 v místním tisku Spektrum (Vašutová, 2007).

Alena, 62 let k tomu říká: *“Tuhle oslavu mám moc ráda. Takové fajn oslavení toho, že jsme ženské a že to tu je pro nás. Někdy je to doplněné přednáškou, jindy hudbou. Teda ne, že by tu nemohli chlapi, ale můžeme se tak nějak více pobavit, často se sejdou i holky, co jinam třeba už nechodí, minule přijela i jedna kamarádka, která byla členkou a odstěhovala se a tak mohla vidět, jak tu tak dál žijeme a co děláme. Ono není špatné si udělat nějaké důvody k radosti v životě a tohle byla jedna z nich.”*

Tento typ akce je zaměřen specificky genderově a má kořeny v minulosti, konkrétně ve velmi propagovaných oslavách Mezinárodního dne žen. Termín zůstal stejný, však především z marketingových důvodů byl název akce změněn po revoluci v roce 1989 na Ženy ženám. Význam akce se ale nezměnil, pouze se emancipoval a není již provázán s celostátními oslavami a připomínkami. Jedná se o rituál, který vznikl přenesením podmínek, ale v určitém čase byl důležitý pro zachování identity spolku. Domněnka o zachování identity spolku po revoluci v roce 1989 s přispěním této akce je navázána na ustálení datumu kolem Mezinárodního dne žen a praktiky podobný průběh oslav, jako byl realizován před rokem 1989 pod hlavičkou Mezinárodního dne žen.

Výrazným plusem je jasné vymezení teoretické základny aktivit spolku směřované ženy ženám. Dalším plusem je spojení akce s přednáškovou činností a osvětou. Pozitivní je rovněž poměrně dobře přijímaný formát. Částečným negativem je stále ještě vyznění minulého režimu, a to i přesto, že akce byla založena až po roce 1989. Významnějším negativem je malé zapojení členů do akce a to i přesto, že je to akce organizovaná pro ně, která má přinášet zážitky především jim. Příčinou může být například obsah, který není zajímavý pro všechny, celkové vyznění akce, nezaměřenost a kreativnost akce v porovnání s jinými akcemi spolku, nedostatečná propagace akce, malá mediální známost. Tento typ akce by bylo na místě reformovat do podoby více přijatelné pro větší spektrum členek a to například s pomocí zjištění potřeb členů pomocí ankety, dotazníku.

Večeře při svíčkách

Večer při svíčkách je tradiční akce spolku, která se koná jednou ročně (Vašutová, 2005). Slouží jako oficiální akce k přivítání nových členek ve spolku a jejich seznámení s ostatními členkami. Význam této akce pro spolek je poměrně dobře čitelný, slouží k uvítání nových členek při významné příležitosti, která se koná právě z tohoto důvodu. Tím dostávají členové pocit sounáležitosti, patřičnosti, mohou se seznámit s dalšími členkami spolku. Obvykle se koná v lednu, výjimkou byl rok 2003, kdy se konala v květnu. Někdy bývá spojena také s připomenutím určitého výročí. Účast bývá kolem 35 osob, plus ženy s výboru. Například v roce 2003 se zúčastnilo 21 žen (Vašutová, 2005), v roce 2015 se zúčastnilo 24 žen (Vašutová, 2016), v roce 2010 19 žen, v roce 2011 37 žen a 10 členů výboru (Vašutová, 2012). V roce 2017 byla o akci podána zpráva v místním tisku - Spektrum (Vašutová, 2017).

Lara (48 let) k této akci řekla: *“Já nevím, je s tím tolik práce a myslím, že nás tam prostě chodí docela málo. Ani já nemůžu každý rok, ale jestli říkáš, že tam bylo třeba 19 holek, dyť je nás přes dvě stě. Nevím proč. Já sama jsem tam byla asi dvakrát, a tenhle formát mě moc nezaujal, a zdá se, že je nás více, které nezaujal než zaujal. Ale je to škoda, protože je dobré poznat nové tváře, alespoň víme kdo do spolku zase přibyl.”*

Plusem tohoto typu akce je velký marketingový a PR potenciál, protože odkazuje na něco tajemného. Název je velmi dobře zvolen, navozuje představu příjemného, přátelského posezení spojeného s jídlem, které je v naší kultuře do značné míry stále společenskou determinantou. Zároveň je výrazným plusem iniciační

charakter akce, která se zaměřuje především na nové členy. Právě proto je možná tolik důležitý význam názvu. Plusem je také snaha o začlenění nových příchozích členů do spolkového života. Tento typ akce je modernější snahou o setkání členek, jedná se o uvítací rituál nových členů v daném roce. Uvítání posiluje koherenci jedince ke spolku a jeho začlenění do skupinové spolkové identity.

Negativem akce naopak je, že se koná pouze pro výbor a nové členy, nikoliv pro všechny členky. Tím se oslabuje její ritualizovaný význam. Samozřejmě musíme zvážit, že akce takto konaná by vyžadovala jiný typ příprav, jiné prostory, jiné vybavení, protože by se mohlo ve výsledku jednat o největší akci spolku, kterou organizuje. Na druhou stranu, například Včelařský spolek pořádá pravidelné výroční schůze, které dosahují tohoto formátu a jsou každoročně zvládnuté. Cestou k nápravě je možnost zjištění, zda by byl o takovýto formát akce zájem, a případné sestavení koordinačního týmu, který by musel zvážit možnosti zajištění vhodných prostor, dostatku stravy, příprav, finanční náročnost návrhu.

Posezení nad kronikami

Jednou z činností je udržování narativu spolku a vzpomínání. K tomu slouží akce Posezení nad kronikou. Koná se nepravidelně, dle zájmu členek. Konala se v roce 2007 (Vašutová, 2007) a v roce 2015 (Vašutová, 2016). Právě z důvodu této nahodilosti a nepravidelnosti v kapitole návrhy na rozvoj spolku navrhuji elektronizaci kroniky, aby byla zájemcům dostupná dle jejich potřeb.

Komentář jedné z členek byl následující:

“Je hrozně škoda, že to je málokdy, a že jen v jednom termínu. Někdy bych se chtěla jen tak sama podívat, nebo třeba i ukázat návštěvám, známým nebo přátelům, co děláme, ale to moc nejde, protože kroniky nejsou dostupné, musela bych se domluvit s předsedkyní. Bylo by hezké, kdyby to nějak šlo. Uvažovala jsem, že bych třeba udělala nějakou vlastní mini kroniku, ale na to není s tím vším čas. Sem tam je jako nějaká fotka v novinách nebo i na internetu, ale to není všechno. Jak říkáš, že bys navrhovala elektronizaci všech těch dokumentů tak to by bylo skvělé! Určitě by to nebránilo tomu se dál scházet nad kronikami, ale dneska jsou už úplně jiné možnosti. A taky by bylo hezký to vytisknout a moc darovat. To by bylo hodně pěkné.”

Posezení nad kronikami je nepravidelný, ale důležitý socializační rituál, který opět slouží k posilování a upevnění skupinové identity a členství žen ve spolku. Kronika

jako hmatatelný důkaz, zaznamenává průběh jednotlivých akcí, které jsou realizovány a umožňuje organizovaný vzpomínkový tok podpořený stanovením místa a času setkání. Umožňuje opakování pozitivní reakce, která je důležitá a je vnímána podobně jako odměna, čímž je pro mozek kýženým efektem. Nevýhodou tohoto typu akce je její nárazovost, závislost na analogickém médiu. Tato akce by měla být pořádána každoročně, a bylo by vhodné, jak navrhuji, dále kroniky zpřístupnit veřejnosti, členkám pomocí jejich digitalizace. Důvodem, proč tato akce není pořádána pravidelně je pravděpodobně předpoklad nezájmu členů spolku o tento typ aktivity jako pravidelného bodu ročního nebo několikaletého plánu, případně nahodilost v konání.

Adventní výstava - Kouzlem adventního času

Tato akce je jedna z největších, kterou Spolek rožnovských žen pořádá a těší se mimořádné oblibě návštěvníků i médií, a to přes poměrně krátkou historii oproti jiným projektům spolku. První ročník se uskutečnil v roce 2011 jako podzimní akce zaměřená na advent, vánoce, aranžmá, roční práce (Vašutová, 2012). První ročník byl dvoudenní, od druhého ročníku doposud probíhá akce tradičně ve třech dnech. O akci v roce 2015 informovalo místní periodikum Spektrum (Vašutová, 2016). Adventní výstava je spojená s prezentací rukodělných prací členek spolku - především adventních a vánočních aranžmá.

Tato akce je všeobecně známá i mezi ostatními občany mikroregionu Rožnovsko, nejen mezi členy spolku. Byla zmíněna všemi sociálními pracovníky, kteří nejsou členy spolku.

Akce modernějšího charakteru, která po roce 1989 reagovala na zvyšující se oblibu slavení adventního času v obecné, a ne jen věřící populaci. Plusem tedy je, že spolek dokázal reagovat na trendy a přizpůsobit se mu. Určité prvky jsou společné s již dříve běžně pořádanými výstavami Zahrádkářů, které v mnoha menších městech a vesnicích dodnes přetrvávají. Koncept se osvědčil, členkami však bývá popisován a vnímán jako náročný na přípravu. Negativem tohoto typu akce je poměrně značná náročnost na materiál, finance a přípravu. Členky o této akci hovoří jako o velmi náročném, obvykle je k výstavě získáván grant města. Náročnost této akce plyne z jejího postupného vývoje, který na sebe nabíral další a další komponenty, zvyšoval rozsah akce, finanční náročnost, organizační náročnost. Na druhou stranu, výhodou je pevné ukotvení akce, které umožňuje členkám s výpomocí dlouhodobě plánovat a počítat díky stanovení

rozsahu, potřeb i data. U této akce nemám návrhy k nápravě, snad možná jedině zajištění adekvátních prostor a adekvátní podpory. Například by přínosné bylo zelektronizovat přípravné materiály, tabulky, soupisy činností a zpřístupnit je skrze některých ze sdílených platforem, aby byly vždy dostupné a hlavně pro potřebu spolku rychle aktualizované.

Jak bylo zřetelné u jednotlivých aktivit, jejich podstata je zaměřená na rozvoj Spolku rožnovských žen, upevnění jeho identity, základních principů, oslavení výročí nebo významného mezníku v rámci kalendářního roku. U jednotlivých akcí bylo jako přínosné uvedeno, že akce reflektují přirozený průběh roku, posilují identitu členů spolku jako členů, odkazují k základům spolku a prožitým událostem a pomocí narativní konstrukce umožňují vytvoření obrazu spolku. To jsou jednoznačně přínosy těchto akcí pro spolek jako takový. Nevýhodou je uzavřenější charakter, který neumožňuje větší přístup veřejnosti a tím vede k uzavřenému obrazu spolku jako organizace, která existuje v rámci společenství tak trochu sama pro sebe a pro své členy, což má ve výsledku za následek to, že spolek a jeho aktivity nemusí být známy ani pro veřejnost, která žije v blízkosti spolku v mikroregionu. Tato neznalost pak vede k tomu, že lidé necítí potřebu obrátit se na spolek s řešením některých životních situací, ani spolek nevnímají jako organizaci, která by měla potenciál ke komunitní práci. Snižuje se tím význam spolku na členskou organizaci a nikoliv na prospěšnou organizaci pro veřejnost. Jedním z možných řešení by byl více zpřístupnit i tento typ akcí nejen pro členky, ale také nečleny, více je medializovat, oslovit širší veřejnost s pozváním. Díky tomu by se mohl narativ pomoci a užitku spolku rozšířit také k veřejnosti a nebýt pouze narativem členů.

6.1.2 Sport a sportovní aktivity

Ačkoliv sportovní aktivity nejsou základním posláním spolku (například jako u Sokola či Českého svazu turistů), jedná se o jeden z přidružených prvků aktivit. Sport má však ve spolkovém životě jisté význam. Za prvé je jednou z možností navazování a udržování vztahů mezi členkami, za druhé je zdrojem zážitků pro spolkový narativ (například výlety, petanque). Za třetí pomáhá udržování fyzické kondice členek. Sportovní aktivity jsou ve spolku často spojeny právě s výlety a opékáním či jiným společenským programem.

Sportovní aktivity bychom mohli ve spolku rozdělit dle délky trvání na jednodenní (petanque, procházky, cvičení pro zdraví) a vícedenní (víkendová setkání pořádaná okresní radou spolku). Nejsou realizovány pravidelně. Bývají spojeny s opékáním a posezením, čímž je umocněn socializační charakter a zážitkový potenciál. Výlety se konají pravidelně (květen 1999, červen 2000, květen 2005, v červnu 2006 vycházka do Valašské Bystřice, 6.6.2006 výlet do Frenštátu pod Radhoštěm s opékáním (Vašutová, 2006), květen 2007 vycházka na Radhošť (Vašutová, 2007), 2019 vycházka na Santov (Vašutová, 2019). Byly realizovány výlety na kolech (2011), koloběžkách (2011), ale v dalších letech akce opětovně realizována nebyla (Vašutová, 2005, Vašutová, 2007, Vašutová, 2012).

Naopak mezi pravidelné akce s touto tematikou patří Cvičení pro zdraví 2015, 2016, 2017 (Vašutová, 2016, 2017).

Akce sportovního charakteru nejsou ve spolku zaměřeny primárně na upevnění kondice nebo zvyšování schopností, ale opakovaně, na jejich socializační potenciál. Jsou provozovány takové aktivity, které umožňují dostatečnou kooperaci jedinců, nebo je k aktivitě připojena jiná aktivita, která má tento účel, například opékání. Sportovní aktivity jako takové jsou však pořádány příliš nepravidelně na to, aby bylo možno hovořit o zdravotním efektu na kondici členek.

Plusem zařazení sportovních aktivit je větší rozmanitost aktivit spolku, sport jako možnost sblížení členů v nestandardních situacích. Nelze však mluvit o přínosu pro kondici, snad s výjimkou pořádání cvičení pro seniory, které bylo pravidelné. Přínos může být také možnost vyzkoušet některé typy aktivit a ty pak rozvíjet již ve specializovaném spolku nebo samostatně. Rizikem tohoto typu aktivit je možné nedostatečné zajištění odbornosti v aktivitě, především u seniorů může být rizikové cvičení, které není zaštitěno zjištěním jejich kondice, možností, bez zohlednění zdravotního stavu. Z mého pohledu jsou sportovní aktivity zařazeny do činnosti spolku spíše přidruženě, možná i reliktně s ohledem na doby minulé a postupem se jejich význam vytváří, kromě Cvičení pro seniory. Pohybové aktivity jsou zajišťovány v mikroregionu samostatně organizací Sokol a množstvím klubů zaměřených na jednotlivé sportovní disciplíny, jak bylo uvedeno u popisu spolkového klima v mikroregionu a jeho ekosystému. V oblasti této aktivity by bylo vhodné zachovat ty aktivity, které nevyžadují vysoké finanční investice a jsou nízko rizikové z hlediska

posuzování zdravotní kondice zúčastněných. Do budoucna by význam těchto aktivit mohl růst za předpokladu, že by se spolek zaměřil na získávání mladších členů.

6.1.3 Aktivity zaměřené na rozvoj zkušeností

V minulosti byly tyto aktivity ve spolku zahrnuty a akcentovány mnohem více než nyní, především po roce 1989 souvisel jejich výskyt s překotnými změnami společnosti a potřebou obyvatel. Tyto aktivity obsahovaly například kurzy vaření ze surovin, které dříve nebyly dostupné.

Tento typ aktivit není v současnosti provozován. Vnímám to jako velký nedostatek spolku. Přínosem tohoto typu akcí byla pomoc se zvládnutím běžných úkonů, pomoc s adaptací na životní situace a na jejich změny. Příčinou úpadku tohoto typu aktivit je poměrně překotný blahobytný rozvoj společnosti v posledních desetiletích, který byl částečně ukončen až nynější situací, ve které se provázala krize zdravotní (COVID), sociální (zdražování, nedostatek bydlení), bezpečnostní (válka na Ukrajině). Přínosem tohoto typu akcí by bylo také snížení stigmatizačního potenciálu při účasti na tomto typu akcí ve spolku než mimo něj, protože reflektuje potřeby společenství, založeném na neformálních vazbách. Kdyby tento typ aktivit byl provozován například neziskovou organizací, která se zaměřuje na řešení bytové situace, mohla by účast na tomto typu akcí být potenciálně labelizována.

6.1.4 Zájmové aktivity

Spolkové aktivity často směřují také k představení a výuce některých zájmových činností a rukodělných technik. Mezi tyto aktivity patří například dříve pořádané kurzy pletení 16.2.2012, 29.3.2012 (Vašutová, 2012), kurzy tvorba aranžmá a vazeb k různým příležitostem, například k vánocům (18.11.2010, 22.11.2010, 2011), tradiční kurzy tvoření adventních věnců (každoročně). Pořádán byl také kurz keramiky (2018). drátkování (2019), výroby ozdob z perliček a korálků (2016, 2017), patchworku, tvoření papírových ozdob (2014), anděličků (2018). Byly prezentovány také méně známé techniky a jejich výroba - vitráže (2019), gualing, pergamon (2011), papírový pedig (2014) nebo dvoudenní kurz Turecké techniky malování na vodě (2015), kurz pletení na rukou (2015) nebo výroby panenek z přírodnin (2018). Realizován byl také kurz aranžování květin (2009), jehož výsledky pak byly předány Hospici Citadela ve Valašském Meziříčí ke zkrášlení prostor. Kurz doprovázela také výstava, které se

zúčastnilo skoro 500 osob. Akce byla zmíněna v obecním tisku. V roce 2019 proběhl kurz digitální fotografie (Vašutová, 2019).

“Nikdy jsem toho nevyrobila tolik, jako co jsem ve spolku. Nejdříve mě kamarádka přemluvila, ať jdu na kurz aranžování, protože mám docela ráda kytky, to mě bavilo, tak jsem šla na adventní věnce. No a pak už jsem byla na hodně z těch kurzů, ale málo co mi vydrželo, kromě těch kytek. Nechtlo mě vyloženě to pletení na rukou. Je to dobrý relax a občas si říkám, že by třeba nebylo špatné to zase udělat, už je to přece jen tři roky, co byl poslední kurz.”

Výhodou zájmových aktivit pořádaných pod hlavičkou spolku je především možnost zkoušet nové metody a techniky tvoření jako sebevyjádření pod vedení zkušeného lektora a s minimální časovou a finanční investicí. Vzhledem k cenám materiálu však postupně tyto aktivity z nabídky spolku mizí. Nedostatkem tohoto typu aktivit byla jejich nárazovost, nekontinuita. Příčiny tohoto stavu lze vidět v rozvíjení potencionálu aktivit, a to včetně možného ekonomického potencionálu, například prodeje výrobků a možnosti darovat výnos na dobročinné účely. Spolek by například mohl využít vzoru Českého svazu včelařů, který pořádá pro zájemce kurzy zdobení medového pečiva, které jsou zpoplatněny pro členy i veřejnost, a část poplatku je darována organizaci na rozvoj aktivit.

6.1.5 Estetika a prostředí města

Kvetoucí město

Tato akce přirozeně již řadu let reflektuje naléhavou potřebu a vzrůstající tendenci začleňovat zeleň do veřejných prostor, která je navíc spojená s občanskou participací. Zapojuje se spolek, veřejnost a také město jako subjekt. Prostředí města a jeho utváření je důležité pro budování komunity a pro život člověka. Spolek rožnovských žen svými aktivitami směřuje k utváření města jako prostoru vhodného pro život občanů. Soutěž Kvetoucí město zvyšuje motivaci obyvatel a také jejich povědomí o důležitosti zeleně v městské kultuře. Zeleň je důležitá také z důvodu vzduchových podmínek, přeměny oxidu uhličitého na kyslík. Od počátku zasedá v hodnotící komisi jak hodnotitelé, tak z Města, tak ze spolku, a také odborník na zeleň. Partnerem Spolku rožnovských žen je v této rozsáhlé akci Město Rožnov pod Radhoštěm.

Soutěžní klání se koná přes léto, první ročník se konal v roce 2007 (Vašutová, 2007). V tomto roce bylo o akci informováno pomocí letáků, které byly distribuovány

do domácností. Akce byla podpořena také zájezdem do Polska za účelem nákupu sazenic a květin. Proběhla také přednáška o zeleni, která doplnila teoretický rámeček. Celkem se přihlásilo do soutěže 23 soutěžících (Vašutová, 2007). O druhém ročníku již bylo referováno v místním tisku, konkrétně v periodicech Jalovec a ve zpravodaji Města Rožnova.

V průběhu let akce změnila název, první ročník se uskutečnil pod názvem Kvetoucí město, následující ročník se uskutečnil jako Kvetoucí zahrada, poté mezi léty 2009 až 2016 byla akce propagována pod jménem Kvetoucí Rožnov, v roce 2016 se 10. ročník uskutečnil pod staronovým názvem Kvetoucí město (Vašutová, 2016), stejně jako ročník nadcházející a poté se spolek vrátil k názvu Kvetoucí zahrada, pod kterou je akce pořádána doposud. Z našeho pohledu název Kvetoucí zahrada není ideální, protože nesoutěží pouze zahrádky, ale také balkony. Tím se dostáváme k soutěžním kategoriím, které jsou vyhlašovány. Aby byli motivováni obyvatelé všech typů zástavby, jsou soutěžící rozděleni do kategorií na byty a rodinné domy. V roce 2008 byla vyhlášena také podkategorie pro zahrádkáře - Pěstitelství, v dalších letech se již neopakovala (Vašutová, 2009). Důvodem mohl být malý zájem o tuto kategorii, přihlásili se pouze dva soutěžící, kdežto v kategorii Okna a Balkony bytových domů bylo přihlášeno 10 soutěžících v kategorii Rodinné domy 11 soutěžících (Vašutová, 2009). O akci bylo informováno také v místním tisku - Jalovec a Rožnovský zpravodaj (Vašutová, 2009). Následující rok, 2009, tedy byla zrušena kategorie pěstitelství (Vašutová, 2009). Spolek se rozhodl k akci Kvetoucí město uspořádat také zájezd do Česko-polského pomezí za nákupem květin. Tyto kategorie zůstaly v platnosti také pro roky 2010 - 2014. V roce 2015 pro změnu byla nově přidána kategorie Zahrádky před bytovými domy, která je od té doby součástí soutěže (Vašutová, 2016). Motivací pro účastníky mohou být také věcné ceny, které spolek předává vítězům.

Akce podporuje také komunitní duch města, přispívá k aktivní participaci obyvatel na utváření prostředí a komunitnímu rozvoji. O tom, že město má o akci a její konání zájem svědčí zasláný děkovný list města věnovaný spolku, roku 2017 (Vašutová, 2017).

Zachování této akce by mělo být pro spolek vzhledem k jejímu sociálnímu, kulturnímu a ekologickému přesahu prioritou. Spolek by se měl také zamyslet, zda neexistují cesty, jak zvýšit prestiž účasti na tomto podniku. Akce by se například mohla rozšířit ve smyslu mezisousedských sešlostí, možností přihlásit do soutěže například celky - více domů v sousedství s navazující výzdobou. Takto by byl podpořen kontakt v

sousedstvích, čímž by byla umocněna mezilidská stránka akce a zaměření na interakci. Tato akce má několik přínosů: podporuje ozdravení města, pomáhá estetice města, motivuje jedince k rozšiřování zkušeností s pěstováním zeleně. Výhodou pro zachování je oblíbenost akce ve smyslu dobrého přijetí i členy, kteří se v akci z různých důvodů neangažují.

Jak bylo popsáno výše, existují možnosti jak akci rozšířit a podpořit mezilidskou interakci ve městě. Spolek by mohl navázat také spolupráci se spolkem Zahrádkářů, čímž by se mohl zvýšit rozsah akcí, počet účastníků a celkově úroveň akce. Zapojení dalších aktérů by pak přispělo k možnosti vytvořit dostatečně motivační odměnu pro účastníky a vítěze, zvýšit konkurenci a tím i kvalitu. Jak bylo psáno výše, akce je zjevně oblíbená, přesto však trpí nedostatečným zájmem účastníků. Jednou z možností by bylo zajistit průzkum motivace k účasti nebo naopak neúčasti a podle toho změnit pravidla a nastavení soutěže tak, aby byla více přístupná novým zájemcům. Z listin spolku lze vyčíst, že akce se opakovaně účastní úzká skupina osob.

Přínosné by bylo také zapojení firem ve městě jako subjektů ziskových. Na okraji města je celá firemní zóna, která trpí nedostatkem zeleně a celkové kultivace prostředí. Potenciál akce je také v navázání dalších akcí, které by spolek mohl zorganizovat na podporu záměru, například zájezdy se směřováním k návštěvě zajímavých zahrad.

“Na kvetoucí město se těším každý rok! A taky se zapojuji. Dříve v bytě, dneska v domečku. Zdobíme truhlíky, kupuju kytky, běhám po květinářstvích, dumám nad barevnými kombinacemi. Pak máme celý dům hezký a je to fajn. Tahle akce by si zasloužila ještě větší podporu. Já se zúčastnila až od nějakého roku 2012? Nevím. Vím, že dříve se hodnotila také zelenina, ale je pravda, že ta se v truhlíku pěstuje docela těžko, ale i to jde.”

Sociální pracovnice, která není členkou, uvedla docela podnětný komentář: *“Kvetoucí město jako akce je hezká. Určitě to pomáhá kultivaci prostředí. Jen je škoda že spolek neosloví také firmy nebo nečleny, to by bylo zajímavější. A taky by to mohlo lidi bavit, možná by pak o spolku více věděli, byla by to propagace ve veřejném prostoru a skoro zdarma.”*

Přednášky o zeleni

S touto soutěží úzce souvisí také některé přednášky z cyklu Soboty jenom pro nás, které se zabývají zahradničením, estetikou a zelení. Obvykle je přenášejícím pan Ing. Marek Bednařík. Přednášky jsou navštěvovány spíše méně. V roce 2008 byla realizována přednáška Okrasné dřeviny s 37 účastníky (Vašutová, 2009), v roce 2009 Zeleň našich zahrad (21 osob), která byla opakována (Vašutová, 2009). Zeleň našich zahrad proběhla také 5.5.2011 s účastí 25 osob (Vašutová, 2012). Také v roce 2012 proběhla tato přednáška, tentokrát pod názvem Kurz péče o zeleň o účasti 17 osob (Vašutová, 2012) a také v letech 2013-2014 (Vašutová, 2014). V roce 2014 bylo tématem Množení okrasných rostlin, zúčastnilo se 37 osob (Vašutová, 2014).

Tento velmi specifický formát aktivit byl zařazen v práci samostatně a reflektuje specifikum spolku, který funguje v rámci malého města, a zařazuje do svého programu, i tématicky zcela neslučitelné akce.

Přednášky o zeleni jsou jednou z možností rozšíření akce Kvetoucí město směrem k edukačnímu přesahu. Z našeho hlediska by bylo vhodnější je začlenit přímo pod hlavičku akce Kvetoucí město, a tím sjednotit tuto linii akcí. Vznikl by propojený teoreticko-praktický koncept zaměřený na tři úrovně - v individuální úrovni by se jednalo o samostatnou edukaci o zeleni, motivaci jedinců k pěstování zeleně ve městech, nácvik, praktické ukázky zahradničení. Z hlediska mezo, tedy z hlediska spolku, by měly být začleněny akce na podporu, jak bylo popsáno výše a navázání spolupráce s Českým svazem zahrádkářů. Z hlediska makro úrovně mluvíme o městě a podpoře města k této akci včetně vyšší publicity, poskytnutí zázemí, či zapojení městských subjektů a motivace firem k zapojení. V současné době je negativem akce malé zapojení jedinců, nedostatečná návštěvnost přednášek. Otázkou je, jaké jsou příčiny. Jednou z příčin může být to, že tyto aktivity ve své podstatě spadají spíše pod spolek Zahrádkářský, ve kterém by našly většího ohlasu. Členky spolku nemusí být motivovány k tomuto typu akce. Spolek tuto akci navíc nedostatečně prezentuje, není jí věnována dostatečná publicita, není reflektována možnost zapojení široké veřejnosti a již zmíněných firem.

Upravená dětská hřiště

V březnu 2007 (Vašutová, 2007) byla realizována akce upravená dětská hřiště, kterou Spolek rožnovských žen svolal jako reakci na stav infrastruktury pro děti.

Přínos této akce lze hodnotit jako jednorázový, protože nebyly navázány další aktivity ke správě dětských hřišť. To je také zásadním negativem, které lze aktivitě vytknout. Spolek sice uspořádal akci na obnovu a úpravu hřišť, ale od roku 2007 se o jejich stav dále nezajímal. Pokud by spolek měl zájem o pomoc v této oblasti, byla by potřeba vyšší kontinuita, ale na druhou stranu je třeba respektovat, že dětská hřiště jsou obvykle součástí městské nebo školské infrastruktury a navíc byla často objektem dotační podpory ze strany Evropské unie. Tento typ aktivity zanikl a byl nahrazen koordinovanějším úsilím. Vzhledem k současnému stavu hřišť na Rožnovsku lze říci, že tato aktivita v současné době není potřebná

Jako tenkrát v lázních

Akce Jako tenkrát v lázních je jednou z největších, kterou Spolek rožnovských žen ve své novodobé historii organizoval. Její termín nebyl náhodný, konala se v roce 750.letých oslav první zmínky o městu Rožnov pod Radhoštěm, jehož jméno má spolek také ve svém jméně. Akce se konala 3.9.2017 (Vašutová, 2017). O rozsahu akce svědčí například informace ze záznamů spolku o natištění 750 kusů informačních letáků, které byly distribuovány do domácnosti na Rožnovsku. Spolek rožnovských žen pozval Kloboukový klub Radky Chabičovské z Brna (Vašutová, 2017), jehož členky díky dobovým kostýmům dotvářely kulisy a celkový zážitek. Byly pozvány také okolní pobočné spolky Českého svazu žen a také Automobilový klub, který uvedl výstavu historických vozidel (Vašutová, 2017). Dobovou atmosféru zajistili také dvě kapely, jazzová a tradiční valašská, cimbálová muzika Portáš. V návaznosti na tuto akci byla předsedkyně spolku, paní Marie Rethyová pozvána ke starostovi města Rožnov pod Radhoštěm jako čestný host k oslavě tohoto významného výročí (Vašutová, 2017). O akci bylo zveřejněno několik článků v místních médiích. Tato akce se stala důležitou pro narativ spolku a zmínili jí všechny členky spolku, ať sociální pracovnice nebo členky, které jimi nejsou.

"Akce vyžadovala hodně úsilí. Chtěly jsme udělat něco, co zdůrazní v rámci oslav 750 let od založení Rožnova jeho významnou lázeňskou éru. Tato éra navíc byla velmi poetická a patřila k obdobím rozkvětu oblasti."

Jednorázová akce, která měla vysoký potenciál ke zvýšení atraktivity spolku, přičemž můžeme hodnotit, že tento potenciál nebyl naplněn. Po realizaci této rozsáhlé aktivity nestoupl počet členů spolku ani jeho dotační podpora. Plusem akce je ozvláštnění

atmosféry, zapojení dalších subjektů, přičemž ale spolupráce byla navázána bohužel pouze jednorázově a k dalším aktivitám při spojení Kloboukového klubu a Automobilového klubu nedošlo. Tím byl zmařen další potenciál akce. Příčinou pravděpodobně je nedostatečná koordinace vývoje po akci, možný je také nezájem angažovaných subjektů nebo nedostatečné zviditelnění organizátora akce, kterým Spolek rožnovských žen byl. Nápravu nyní již není možno zjednat, protože uplynulo dlouhé časové rozmezí. V ideálním případě mohlo dojít k propojení aktivit, kdy by Spolek rožnovských žen byl pozván jako hostující na akce zapojených spolků a tím získal přirozenou publicitu také mimo oblast svého působení.

6.1.6 Zájezd a další společenské aktivity ve spolku

Spolek Rožnovských žen během své existence zorganizoval mnoho zájezdů a výletů za poznáním vnitrozemí i zahraničí.

Zájezdy, které spolek pořádá lze rozdělit dle náplně aktivit na rekreační, obecně poznávací, tématické a kulturní. Toto dělení vychází z naší analýzy, kde veškeré zájezdy a výlety spolku jsou vepsány do tabulky a následně barevně kódovány, aby vytvořily axiálním kódováním kategorie nadřazených pojmů. Tabulka je na vyžádání přístupná u autorky. Podle destinace lze poznat zájezdy vnitrozemské a zahraniční. Jak jsme viděli, hned po roce 1989 spolek začal využívat uvolnění hranic. Spolek zprostředkoval svým členům poznání některých významných míst západní Evropy. Cesty vedly především do dříve zapovězené Západní Evropy. V roce 1996 uspořádal spolek zájezd do Španělska a Maroka, o rok později do Říma (Vašutová, 2005). V roce 1998 spolek navštívil Západní Rakousko, v roce 1999 uspořádal jednodenní exkurzi do Vídně (Vašutová, 2005). Do Vídně se spolek vracel pravidelně, v letech 2005 - 2010, 2012 a 2015 pořádal především jednodenní zájezdy za nejvýznamnějšími architektonickými perlami metropole, například Prátr, zámek Belveder, historické centrum (Vašutová, 2005). V roce 2007 a 2017 uspořádal spolek zájezdy do Budapeště (Vašutová, 2007a, Vašutová, 2017).

V letech 2015 a 2016 se opět konaly zájezdy za poznáním přírody Rakouských Alp (Vašutová, 2016).

Od roku 2006 Spolek tradičně pořádá zájezdy do Polska. Některé jsou za účelem nákupů (26.6.2006, 1.5.2007), jiné byly primárně vzdělávací, například roce 2008 (Vašutová, 2007a, Vašutová, 2009) navštívili historické centrum Polského Těšína, Pszczyň, Vislu, Lázně Ustroň, o rok později Krakov, Polský Těšín a solné doly

Velička. V roce 2017 v květnu opět navštívil spolek Polský Těšín, 2.12. téhož roku předvánoční Krakov (Vašutová, 2017).

V roce 2019 se konaly 4 vícedenní zájezdy po České republice a jeden jednodenní. Spolek navštívil Karlovy Vary 13.-16.6., České Budějovice a Jižní Čechy 10.-14.7. (Vašutová, 2019).

"To že spolek pořádá zájezdy je fajn v tom, že víte, s kým jedete. Někdy nemáte nikoho, kdo by chtěl s Vámi jet, nehodí se to, ten už tam byl. Když jedu se spolkem je to vždycky zábavné, dobře zorganizované a já se nemusím o nic starat, jen se přihlásím, zaplatím, v daný čas se dostavím a jedu."

Přínosem této akce je snaha o větší koherenci spolku a o navázání osobních kontaktů mezi členy pomocí zážitků ze společné aktivity. Ostatní cíle, například zprostředkování poznání západní Evropy po roce 1989, edukace byly postupem času marginalizovány s rozvojem soukromého sektoru cestování a alternativní nabídky možností vycestování, které se váží na jednotlivce, nikoliv na spolek jako organizaci. Některé zájezdy, například některé cesty do Polska byly spojeny také s nákupem květin k akci Kvetoucí město, kdy tento účel byl přímo avizován v pozvánce. Tyto zájezdy se povětšinou konají do sousedních zemí, především Rakousko a Polsko, Německo je již příliš daleko a Slovensko dodnes není částí populace vnímán ani tak jako cizí země, protože nás pojí dlouhá společná historie. V této oblasti spolek nemá po zvážení možností příliš prostoru pro změny. Jednou z možností by bylo navázat spolupráci, partnerství se spolkem podobného zaměření v zahraničí. Takovéto navázání partnerství by mohlo spolku pomoci zlepšit jeho image, inovovat aktivity, získat nový rámec pohledu na svou činnost.

Rekreační zájezdy

Mezi zájezdy rekreačního charakteru řadíme především zájezdy do lázní. Ty jsou popsány podrobněji v kapitole Péče o zdraví. Spolek pravidelně navštěvuje lázně Podhajska, a to od roku 2001 (Vašutová, 2005). Realizace tohoto zájezdu je pravidelně jedním z cílů spolku pro dané období - rok. Cílem těchto zájezdů je především nabídnout členkám možnost odpočinku, relaxace. Pro členky může být výhodné proti samostatné organizaci zájezdů zajištění všech služeb, dopravy, procedur, ubytování. Zájezd je díky skupinové slevě zvýhodněn oproti individuálnímu nákupu. Neposledním

faktorem je také sblížování se mezi členy, tvoření vazeb, navazování neformálních kontaktů.

V roce 2004 proběhl zájezd za relaxací do Rajeckých Teplíc (Vašutová, 2005) a v roce 2006 do lázní Klimkovice (Vašutová, 2007). V roce 2010 proběhl čtyřdenní rehabilitační pobyt na Šarovce (Vašutová, 2012). V roce 2011 proběhly dva čtyřdenní turnusy rehabilitačního pobytu v Uherském Hradišti (Vašutová, 2012). V letech 2017 a 2018 spolek uspořádal zájezdy do Štúrova, oba ročníky ve dvou sedmidenních turnusech (Vašutová, 2018).

Obecně poznávací zájezdy

Jako obecné poznávací zájezdy jsem začlenila ty, které nebyly ohraničeny tematicky (například zájezdy vánoční) a zároveň nebyly podniknuty za kulturou (například za účelem návštěvy divadla, kina, výstavy či jiné kulturní akce). Patří zde také výjezdy na hrady a zámky. Následující rok se konal třídenní zájezd do Českého Krumlova a západního Rakouska 3.-6.9.1998 (Vašutová 2005). V letech 2002 a 2019 se uskutečnil sedmidenní zájezd do Chorvatska (Vašutová 2005a, Vašutová 2019).

Řada zájezdů tohoto typu se pak uskutečnila po České republice. V červnu 1999 navštívil spolek Vizovice a Luhačovice (Vašutová 2005), v říjnu 2008 Olomouc a Loštice, v roce 2009 Uherské Hradiště (Vašutová, 2009). V roce 2010 se vydal na jednodenní výlet po Slovákku. V roce 2012 (21.4.) se uskutečnil zájezd do Muzea tvarůžků, hrad Bouzov a Hostýn. V roce 2014 se konal zájezd do Třeboně spojen s návštěvou památky UNESCO Český Krumlov, zájezd do Těšína a Písařovic a do Hradce nad Moravicí, který je proslulý díky dvěma zámkům - Červenému a Bílému (Vašutová, 2014).

Tematické zájezdy

Mezi tematické zájezdy řadíme zájezdy vánoční, které jsou oblíbenou akcí, která se koná takřka každý rok. Obvykle jsou místa střídána. V roce 2010 navštívil spolek výstavu betlému v Ostravě. V roce 2011 poznával vánoční atmosféru městečka Napajedla. V roce 2012 navštívil spolek předvánoční Brno (Vašutová, 2012). V roce 2013 pak uspořádal zájezd do Horního Lidče spojený s prohlídkou historického dřevěného pohyblivého betlému (Vašutová, 2014). Vánoční zájezd se uskutečnil také v roce 2015. V roce 2016 směřoval vánoční zájezd do Hranic na Moravě na výstavu

betlémů, a také se uskutečnil zájezd na Mikulášský jarmark (Vašutová, 2016). V roce 2018 spolek navštívil vánoční trhy v Olomouci.

Kulturní zájezdy

Do těchto typů zájezdů řadíme organizované cesty na koncerty, divadelní představení, do kina, na výstavy. Tyto akce jsou spíš okrajovým zájmem spolku.

4. prosince 1997 uspořádal spolek zájezd do Prahy s cílem navštívit divadelní představení Drákula (Vašutová, 2005).

V roce 2010 se konal zájezd na koncertní vystoupení souboru Alexandrovci. V roce 2011 pak Irská revue v Ostravě. V roce 2012 spolek opětovně uspořádal zájezd na vystoupení Alexandrovců v Ostravě (Vašutová, 2012). V roce 2014 se konal zájezd do nedaleké Lešné u Valašského Meziříčí na divadelní operní představení Rusalka v kulisách parku (Vašutová, 2014).

Další společenské aktivity spolku

Mezi oblíbenou aktivitu patří pravidelné návštěvy místních Rožnovských pivních lázní. Akci jsem vzhledem k nejasné evidenci based podložení těchto terapií raději nesměrovala do kategorie zdraví. Domluvené relaxační večery se konají pravidelně od roku 2011 (Vašutová, 2011), obvykle ve 3-6 procedurách během 4-6 týdnů. Akce má však nepopíratelně socializační a společenský efekt, pomáhá celkově jedincům zrelaxovat.

Aktivity zájezdů rekreačních, obecně poznávacích, tematických kulturních si dovoluji reflektovat v celkovém kontextu, nikoliv jako podkategorie. Zprostředkování poznání a rekreace je jedním z důležitých prvků aktivit Spolku rožnovských žen. Negativem je celková roztříštěnost, nekonceptnost zájezdu, přičemž ani z dokumentů spolku není příliš jasné, podle jakých kritérií byly a jsou vybírány cílové destinace, zda se na tomto výběru podílí členky spolku nebo pouze členky výboru. Ztransparentnění tohoto procesu by mohlo pomoci celkové transparentnosti nakládání s informacemi ve Spolku rožnovských žen a tím potenciálně zvýšit přitažlivost spolku. Tento problém se nevyskytuje pouze u zájezdů, ale celkově u velké části výběru pořádaných akcí, které nejsou tradiční a nemají ve spolku několikaletou tradici.

Z hlediska získávání nových členů pro spolek by mohlo být výhodné více otevřít možnost účasti také pro přátele, blízké a rodinné příslušníky Spolku rožnovských žen.

Právě neformální atmosféra zájezdů by se mohla stát poměrně významným lákadlem pro prozkoumání spolku jako instituce pro nečleny a následnou podporu či případné členství. Nevýhodou tohoto postupu by bylo snížení koherence ve spolku, které si členové velmi cení. Možností by bylo vyčlenit některé zájezdy jako členské aktivity, navázané na členství ve spolku a některé jako otevřené široké veřejnosti. Zájezdy otevřené pro širokou veřejnost by měly být organizovány s dostatečným časovým předstihem a byla by potřeba zajistit jim významně publicitu, ideálně na sociálních sítích spolku, které by bylo potřeba zřídit, jak uvádím v části výzkumných zjištění, ale také v tradičních regionálních médiích.

6.1.7 Péče o zdraví

Mezi jeden z cílů spolku, jak jej spolek sám definoval v návrhu činností pro rok 2018 je péče o fyzické a duševní zdraví (Vašutová, 2019).

Zdravotní tematika byla také námětem mnoha Sobot jenom pro nás. V lednu 2001 proběhla přednáška o józe, která v té době nebyla ještě tak rozšířená jako dnes (Vašutová, 2005). 19. dubna 2008 proběhlo téma fyzioterapie, které se zaměřovalo na správné dýchání, udržování krevního tlaku, rizika obezity (Vašutová, 2009). Poté po dobu tří let byl cyklus těchto témat přerušen, v roce 2011 byla realizována přednáška Zdraví a péče o tělesnou schránku žen středního a vyššího věku, která poměrně dobře reflektovala demografické tendence ve spolku (Vašutová, 2012). Toho roku proběhl také dvoudenní kurz péče o vlasy (10.-11.2.2011). Stejně tak reflektovala změny v demografii přednáška Příběhem k zapamatování, která se soustředila na svépomoc při udržení kognitivních funkcí. S touto tematikou úzce souvisela také přednáška o Parkinsonově nemoci s neurologem Martinem Nevrlým (5.5.2017). 16.3.2013 byla realizována přednáška, kdy jedno z témat bylo také neuro-rozvojové, pojednávalo o udržení mentální aktivity a kapacity (Vašutová, 2014). V roce 2017 se uskutečnila přednáška o imunitě (Vašutová, 2017).

Kromě tradiční zdravotní tematiky probíhaly také přednášky alternativně zaměřené - v roce 2019 byly realizovány dvě přednášky o reflexní terapii. V roce 2011 se uskutečnila Beseda o psychosomatice (Vašutová, 2012), v roce 2015 o svépomoci při nejrůznějších neuzích (Vašutová, 2016).

Některé aktivity péče o zdraví jsou zmíněny také v aktivitách Zájezdy, jedná se konkrétně o pravidelně pořádaný zájezd do Podhájských lázní. Tento zájezd má ve spolkovém narativu a historii silnou tradici, koná se od roku 2001 (Vašutová, 2005).

Zpočátku se jednalo o třídní akci konanou v jednom termínu. Pro větší zájem členek se od roku 2007 koná zájezd dvakrát, obvykle v květnu a nebo v září. V nabídce jsou také kratší a delší turnusy - tři nebo pětidenní. Dvakrát, v letech 2018 a 2019 spolek uspořádal také zájezd do lázeňského města Luhačovice, jednalo se o denní turnusy. Historii léčby v Podhajske byla věnována jedna z přednášek Soboty nejen pro nás (v září 2014).

Spolek zajišťuje pro své členy také zvýhodněné návštěvy, jak již bylo uvedeno, místních Rožnovských pivních lázní. O historii Rožnovského pivovaru a pivních lázní probíhaly přednášky v létě 2011 (Vašutová, 2012).

Další aktivitou jsou společné návštěvy solné jeskyně (červen 2007). Spolek uspořádal také tréninkové utkání pro podporu a rozvoj paměti (21.2.2014). Poslední jmenovaná akce, stejně jako akce ze dne 22.2.2014 (imunita, homeopatie, patientské organizace, rodinná pohoda) byly realizovány v projektu Celoživotní vzdělávání k tématu aktivního stáří (Vašutová, 2014). O této akci referoval také místní zpravodaj a noviny. Do tematiky péče o zdraví částečně také spadá kurz léčivého vaření (17.2.2012), přednáška Kořeny a kořínky realizovaná s podporou Městské knihovny či spolupráce s centrem Zdravé já.

Členky spolku se také zúčastní od roku 2009 jako dobrovolnice v prodeji Měsíčku proti rakovině.

Péči o zdraví vnímám jako oblast spolkových aktivit, která není dostatečně rozšířena a není využit její potenciál, především pak v oblasti primární prevence a oblasti psychického zdraví. Většina akcí se až doposud konala formou přednášek s nedostatečnou interakční linií mezi přednášejícím a pasivními posluchači, s nedostatkem možností k praktické ukázce činnosti nebo vyzkoušení. Některá témata se týkala aktuálních potíží, se kterými se členové spolku mohou setkat, například přednášky o možnostech udržení mentální aktivity. Celkově aktivity péče o zdraví dobře reflektují demografii spolku. Existují však témata, které spolek nezastupuje v tomto segmentu. Dá se říci, že přednášky jsou pořádány na poměrně všeobecná témata se širokým vyzněním a to i opakovaně, ale nezaměřují se na konkrétní potíže ani nejsou ucelené a provázané směrem k získání komplexnosti. Také lze tomuto okruhu aktivit vytknout poměrně rozříštěnou úroveň přednášejících. Do budoucna bych doporučila především velmi dobře zvažovat odbornou erudici přednášejících, protože v tématu zdraví lze radami hodně škodit. Navrhuji například oslovení zdravotnic ve spolku a

případně i rodinných příslušníků, kteří vykonávají zdravotnické povolání a připravit ucelenější programy k tématu. Stejně tak navrhuji zvýšit podíl akcí, které mají praktičtější zaměření v oblasti, například se zaměřením na svépomocné masáže, poskytování první pomoci v různých situacích, sebe screening.

Obtížné může být zajistit dostatek edukovaných přednášejících, zajistit účast na přednáškách tohoto tématu. Proto by bylo více než vhodné zjistit, zda ve spolku existuje tato potřeba.

6.1.8 Všeobecně vzdělávací činnost

V cyklu Soboty jenom pro nás proběhla série cestopisných přednášek. Manželé Pánkovi seznámili posluchače se zážitky z cest po Indii (21.11.2002), Bali (12.3.2003), Laosu (12.11.2004). Poté dlouhou dobu nebyly přednášky na toto téma realizovány, až v roce 2011 o jižním Slovensku (Vašutová, 2012). V roce 2019 proběhla přednáška o cestě do Peru, která byla spojena s představením tamní tradiční medicíny. Poté akcent na toto téma vymizel. Jedním z důvodů mohlo být zvýšení dostupnosti cestování, členky mohly samy na daná místa vycestovat a tím se snížila poptávka po takto orientovaných přednáškách. Také v okolí, v Rožnově pod Radhoštěm a nedalekém Valašském Meziříčí byla na toto téma pořádána řada přednášek, proto je možné, že členky tuto potřebu saturovaly mimo spolek.

Kromě toho také v rámci cyklu soboty jenom pro nás proběhla řada přednášek, jejichž témata jsou do daných kategorií pouze obtížně zařaditelné: v letech 2012 a 2013 se konala přednáška o geologii s praktickým zaměřením na kameny vhodné pro vytváření okrasných skalek, zahrad (Vašutová, 2012a, Vašutová, 2014).

V roce 2015 spolek uspořádal besedu o Astrologii a horoskopech (Vašutová, 2016), v roce 2019 využil velkého ohlasu na román Kateřiny Tučkové a uspořádal besedu s historičkou na téma Žitkovské Bohyně (Vašutová, 2019).

Všeobecně vzdělávací činnost je další kategorií, jejíž vhodné rozšíření by mohlo přiblížit spolek veřejnosti a vnímám jej také jako širokou platformu pro spolupráci s dalšími subjekty. V této oblasti jsou potenciálně konkurující subjekty městská knihovna a další zájmové spolky, proto by bylo vhodné rozsah a obsah témat koordinovat s dalšími institucemi, aby nedocházelo k překryvu, ale doplnění nabídky. Právě díky tomu by mohla být s těmito subjekty navázána spolupráce. Přínosem vzdělávací činnosti je zájmovost, rozšíření témat, které jsou ve spolku diskutovány nebo slyšeny, možnost

navazovat na jednotlivá témata v rámci rozvoje dalších akcí. Lze říci, že některé přednášky bychom mohli vnímat jako lakmusové papírky přijetí tématu ve spolku k rozhodnutí o jeho dalším zařazení nebo nezařazení do žánrové kategorie akcí, na které se spolek zaměřuje. Negativem takto pořádaných akcí je opět neprovázanost, která ale v tomto případě je na menší škodu, než bylo u témat jiných, protože se jedná o doplňkovou rozvojovou činnost spolku, která může, ale nemusí být signifikantní k účelu spolku. Některé z akcí, jako například přednášku o Astrologii a horoskopech lze vnímat vyloženě optikou lidové zábavy.

Výhodou zařazení tohoto typu aktivit je možnost všestranného rozvoje, podněcení nových témat, nabídnutí témat pro laické členy s přihlédnutím k možnosti dalšího rozvoje. Nevýhodou je naprostá tematická neukotvenost, neočekávatelnost a neplnovitost počínání. Příčinou je pak možnost rozvíjet linii témat, nebo spíše malá snaha k literárnímu rozvoji témat do zaměřených cyklů k hlubšímu prohloubení. Většina poznání pak zůstává na povrchní úrovni nebo je odkázána k dalšímu samostudiu členek. I toto samostudium však poté není využito, protože přednášky jsou obvykle pořádány externisty a nikoliv členem spolku, čímž spolek sice navazuje kontakt, ale bohužel jednostranný. Vizí pro tuto oblast je větší zapojení členek jako potenciálních přednášejících, které by vedlo k využití vlastních zdrojů spolku a aktivizaci členů. Můžeme zvážit motivační odměnu pro takovéto členy, například účast na zájezdu zdarma nebo jinou vhodnou motivaci.

6.1.9 Aktivity nejen pro seniory

Mezi lety 2007 až 2011 se každoročně konal kurz práce s počítačem ve spolupráci se Základní školou Koryčanská v Rožnově pod Radhoštěm. V roce 2017 proběhla ve spolupráci Klubu seniorů Rožnov pod Radhoštěm a Spolku rožnovských žen módní přehlídka. V tom roce se také některé členky spolku zúčastnily konference Aktivní senioři. Obyvatelé domovů pro seniory jsou také pravidelně zváni na akci Velikonoční stůl, v roce 2010 byl Klub seniorů pozván také na vánoční tradice.

Ačkoliv jsme předpokládali, že aktivity pro seniory budou hrát prim ve spolkových aktivitách, ve výsledku aktivity jako takové nejsou zaměřeny jen na seniory, byť ve výsledku se účastní převážně členky seniorského věku. Kurzy práce na počítači mohly být ve své době přežití a zdá se, že spolek sám o sobě dokázal reflektovat jejich sníženou potřebu vzhledem ke zvýšení kvalifikace seniorů při práci s moderními

technologemi. Naopak nevyužitý je v tomto ohledu potenciál informační gramotnosti, fake news a nových dezinformačních trendů, které často cílí právě na seniory a mohou zvyšovat jejich úzkost a tím snižovat jejich well being. Navrhují také možnost, že by členky mohly reflektovat svou činnost ve spolku na konferencích jako aktivní participantky. Spolek svými aktivitami a vyzněním a narativem skutečně hodně směřuje k cílové skupině seniorů, ale nevyužívá možnosti mezigeneračního učení a kontaktu natolik, nakolik by mohl. To je základním negativem těchto aktivit, nedostačující využití potencionálu.

6.1.10 Aktivity spojené s rodinou

Spolek rožnovských žen pořádá také přednášky, které se týkají témat rodinného soužití, vztahů, mezigeneračních vztahů a obecně vztahů mezilidských. Velká část těchto přednášek byla uskutečněna v cyklu Soboty nejen pro nás. Mezigenerační vztahy se zabývala přednáška Setkání tří generací a úloha mezigeneračních vztahů (22.10.2010, 16.3.2017), Život ženy v minulosti a současnosti (18.6.2010, 25.3.2017), Vztahy v rodině (20.2.2016). Spolek rožnovských žen spolupracuje s PaedDr. Mgr. Věrou Facovou, poradenskou psycholožkou, která pro spolek organizuje setkávání, v rámci kterých se mohou ženy dozvědět informace o tématech, které je zajímají.

Celkově však oproti období svého založení spolek aktivity spojené s rodinou významně redukoval.

Tuto kategorii jsem zařadila, abych upozornila na zjevný posun spolku od organizace pro ženy s malými dětmi až ženy středního věku po organizaci zaměřující se stále více na seniory. Ve své podstatě žádná z aktivit, které spolek v rozhodném období provozoval, nebyla určena primárně pro rodinu a ženy mladšího věku. Aktivity typu revitalizace dětského hřiště byla již v té době v portfoliu ojedinělá. Z analýzy vyplývá, že spolek jako takový se odklonil a můžeme pozorovat stárnutí spolku jako organizace a tím přizpůsobování se novým potřebám. Je evidentní zaměření na mezigenerační vztahy a vztahy v rodině. Takovéto zaměření vnímám jako přínosné a bylo by vhodné jej rozšířit a více zpracovávat. Kromě toho by bylo vhodné tento typ akcí podpořit zážitkovými možnostmi, například by bylo vhodné uspořádat výlet členek s dětmi a vnoučaty či obdobnou aktivitu, která by spojovala rodinné vazby a mezigenerační kontakt. Opětovně můžeme mluvit o negativu tohoto směřování, protože v současné době, na rozdíl od dob minulých, existuje mnoho organizací a spolků zaměřených

konkrétně na téma rodiny. Je otázkou, zda je tato potřeba saturována či není. Spolek by se ale mohl stát v tomto případě neformální platformou pro mezigenerační kontakt.

6.1.11 Aktivity spojené s regionem

Spolek rožnovských žen existuje a vyvíjí se ve specifických podmínkách, které jsme si popsali v první části práce. Proto také tyto specifické podmínky ve svých akcích reflektuje. V rámci cyklu Soboty jenom pro nás proběhla 29.6.2005 přednáška o konci druhé světové války v kontextu Rožnova pod Radhoštěm. V roce 2008 se konaly dva turnusy Historické procházky Rožnovem s Danielem Drápalem. Dne 10.10.2009 se uskutečnila přednáška o historii města, na kterou navázala v lednu dalšího roku přednáška o Městečku. 27.4.2012 se konala akce Poznej své město spojená s promítáním historických fotografií. Dále proběhly akce zaměřené na specifika stravy na Valašsku, výchovy (2015).

Akce se zaměřením na historii města jsou ve spolku oblíbené, další přednášky se uskutečnily v letech 2015 a 2016. Na těchto přednáškách se jménem Město mé paměti spolupracovala Knihovna Rožnova pod Radhoštěm.

V základu je potřeba říci, že jsem očekávala větší rozsah těchto aktivit, ne jaký byl původně analýzou zjištěn. Pozitivem je byť velmi omezená existence rezonance tématu v prostoru, kterou ale spatřuji jako nedostatečnou. Spolek je poměrně rozsáhlým společenstvím, které má možnosti i zdroje více se zapojovat do aktivit mikroregionu a regionu. Aktivity se omezily na několik přednášek o Valašsku, které nebyly zaměřeny nikterak specificky a bohužel nebyly vedeny interaktivně, ačkoliv například téma Vaření na Valašsku by přímo vybízelo k praktické implikaci. Výrazným nedostatkem těchto akcí je jejich malý rozsah, neprovázanost, nekoncepčnost.

6.1.12 Kultura, zachování tradic

Mezi významné oblasti působení spolku je zachování tradic. Soustředí se především na tradice spojené s vánočními a velikonočními svátky.

Je zde dobré podotknout, že akce konané k těmto svátkům nejsou jediné probíhající v regionu. V regionu je Valašské Muzeum v přírodě, které rovněž pořádá edukační programy o tradicích spojených nejen s velikonočními a vánočními. Spolek rožnovských žen se zaměřuje naopak především na tradice velikonoční a vánoční. Vánoční tradice

nejsou představovány a prezentovány každoročně, kdežto akce s názvem Velikonoční stůl se koná pravidelně od roku 1999 (Vašutová, 2005) s výjimkou nenadálých společenských událostí, jako byla první epidemie COVID 19. Účast na velikonočních zvycích bývá přibližně 30 osob. Obsahem této akce je kromě představení tradic zdobení perníčků s veřejností, představení tradičního prostírání stolu na velikonoce, seznámení s tradičními velikonočními valašskými pokrmy, ale také se zvykovými pravidly, které se z hlediska celkových tradic váží k jednotlivým dnům velikonočního týdne.

Také v rámci cyklu Soboty jenom pro nás proběhla akce s regionálním zaměřením.

V březnu 2011 bylo tématem Stravování na Valašsku, která se opakovala 2019. V roce 2015 proběhla přednáška o zvyklostním roce na Valašsku nazvaná od Martina do Tří králů. V roce 2018 proběhla přednáška O životě v minulém století v regionu. V roce 2019 se uskutečnila multidisciplinární přednáška Vzdělávání Valášků vzhledem k tradicím, která se zabývala historií školství na Valašsku a reflektováním valašské kultury v současné výuce.

Plusem akcí tohoto typu je zachování tradic, upozornění na jejich existenci, udržování jejich podoby, seznamování dalších generací s tradicemi. Pozitivem je rovněž snaha o zapojení členů do slavení svátku, který byl dříve důležitým předělem v rámci roku. Rozhodně kladně lze popsat také opakovaný charakter některých z těchto akcí, například akce Velikonoční stůl. Doplnkových akcí, například přednášek, by mohlo být zařazeno do činnosti spolku více, ale na druhou stranu, jedná se o aktivitu, která není pro spolek stěžejní a je svým způsobem konkurenční k Rožnovskému Muzeu v přírodě - Skanzenu, který se v oblasti zachování tradic angažuje na evidence based přístupu a odborně. Nevýhodou tohoto typu akcí je jejich nárazovost, neprovázanost, nekoncepčnost zařazování témat, kdy jsou vytvářeny spíše takové přednášky, které nepokrývají cyklus, ale nahodilá témata, která netvoří systematický celek. Jednou z možností by bylo zaměřit přednášky tohoto typu cyklu na jedno z témat každý rok. Příčinou této neuspořádanosti je laický charakter těchto akcí, které nejsou vedeny snahou o kontinuitu, ale spíše zájmem a zajímavostí témat. Je otázkou, zda toto vůbec upravovat, protože jak už bylo řečeno, spolek sdílí ekosystém s konkurenční organizací, která se tématu věnuje profesionálně, a navíc obvykle jsou přednášející touto konkurenční organizací zaštitěni. Tento charakter přednášek, akorát nezaštitěný spolkem jako organizací, je pak běžně pořádán také ve Valašském Meziříčí pod hlavičkou

Kulturního zařízení nebo na zámku v Lešné a také bychom mu mohli vyčíst tyto zdánlivé nedostatky.

6.1.13 Ekologie

Jedním z významných přínosů spolku je pořádání tradičních Bleších trhů, které jsou zvány Blešák trochu jinak. Obvykle se koná dvakrát ročně, na jaře a na podzim. Rethyová (2016) uvádí, že Bleší trhy jsou pořádány od roku 1977. Kromě významného sociálního aspektu setkávání je Bleší trh také ekologicky významný. Dochází totiž k recyklaci zboží, věcné předměty nejrůznějšího charakteru, které by byly v lepším případě recyklovány, v horším nezrecyklovaně zničeny, mohou být znovu vráceny do oběhu, nalézající nové majitele. Tím se snižuje ekologická zátěž, podporuje se vztah k předmětu, trhy učí šetrnosti a zodpovědnosti. Mezi nejobvyklejší zboží patří domácí potřeby, hračky, oblečení, dětské oblečení, jiné potřeby pro děti. Takovéto chování se nazývá udržitelnou spotřebou. Na této akci můžeme také vidět, jak sociální kontext může význam jednotlivých akcí proměňovat. V době před revolucí, kdy řízené koordinované hospodářství nedokázalo uspokojit potřeby obyvatelstva, byly trhy možností získání potřebného zboží mimo obvyklý dodavatelský cyklus. O akci bylo referováno 20.4.2018 v místním tisku. Kromě ekologického významu je význam této akce také sociální, výtěžek je věnován Charitě České republiky, Hospicu Citadela, občanské poradně Pod Křídly.

"Blešák bývá velká akce. A často člověk sežene spoustu úžasných věcí. Nejdůležitější ale je, že se to dá dát dál, nevyhodíme to, když to funguje. Dneska už je zase trochu jiná doba, jsou second handy, bazarčky, různé možnosti prodeje přes sociální sítě, velké blešáky ve velkých městech, ale u nás se z tradice drží i tento maličký blešáček."

"Dnes, dnes už je to zábava, ale za minulého režimu to často byla jediná možnost jak některé věci sehnat! Blešák bylo zlato v tom, že jsme povyměňovali nepotřebné. Někomu odrostly děti, někdo je měl. Někdo zhubnul, někdo ztloustnul. Ono se to blbě dneska představuje, ale hodně věcí prostě nebylo běžně v obchodech a nebyly ani bazary a takové věci, jak je to dnes na každém rohu."

Druhou významnou akcí, která má také zřetelný ekologický přesah je tradiční sečení luk na Soláni. Sečení luk je významné z hlediska udržování biomu luk, který by v opačném případě zanikl. Sečení louky je také tradiční událost, které se členky spolku účastní, často je doprovázena dalším doplňkovým programem, například v roce 2009 byla akce spojena se soutěží o nejlepšího sekáče a kulturním programem cimbálové muziky.

Obvykle je akce jednodenní, koná se poslední červnový týden.

Přínos této akce se týká především v podpoře cirkulární ekonomiky s důrazem na snižování množství provozní potřeby a příklonu k recyklaci. Sociální význam pro rodiny ekonomicky nedostatečně zajištěné nebo zásobování nedostatkovým zbožím v postupu let klesal, byl ale důležitý v počátcích akce. Na této akci lze vidět, jak se může proměnit její kontext. Proměna kontextu by přitom mohla být jednou z možností pro novou prezentaci nové akce. To je ostatně jeden z bodů kritiky, a to naprosté opomíjení ekologického potenciálu, který by mohl být lákadlem na akci nejen pro členy, ale především pro mladší ročníky. To je právě zjevný nedostatek akce jako takové, neuchopení a nezměnění kontextu, která je přitom přínosná. Příčinou může být nedostatečný odraz ekologického cítění a environmentálních témat ve spolku, které tyto témata nemusí považovat za důležité. Spolek více zdůrazňuje výnosy akce, které jsou věnovány neziskovým organizacím se zaměřením sociálně - zdravotním, o výnosnosti akce se mi bohužel nepodařilo získat od vedení spolku žádné informace.

Zajímavé ovšem je, že ekologický přesah této akce nebyl reflektován ani jedním z účastníků. Nabízí se otázka, zda tento aspekt není tak důležitý pro narativ spolku nebo pouze není takto pojmenováván.

6.1.14 Podpora kontaktů ve spolku, socializační aktivity

Pro udržení přátelských vazeb ve spolku je potřeba kromě jiných také realizovat aktivity spojené s příjemnými emocemi, setkáváním, radostnými událostmi. Mezi jednu z těchto aktivit patří tradiční společné opékání, často spojené s různými turistickými výlety. Akce se obvykle koná v červnu nebo v červenci, někdy je místo opékání realizováno smažení vajec. Akce se koná od roku 1996.

Další akcí se stejným významem je Předvánoční posezení, které bývá realizováno koncem listopadu nebo začátkem prosince. Bývá spojeno s Mikulášskou nadílkou, zvyky, hudbou, v roce 1997 bylo spojeno s módní přehlídkou.

Členky spolku se pravidelně účastní družebního setkání měst Rožnov pod Radhoštěm a Považské Bystřice, které se koná každoročně na Kohútce pod názvem Bezhraniční Valašení.

Socializační aktivity jsou důležitou součástí a dá se říct hlavní náplní činnosti spolku, protože ve výsledku většina výše popsaných aktivit má jako významnou složku vzájemné setkání a spolusdílení. V dnešní době, ve které mluvíme o výrazném nárůstu

osamělosti osob napříč generacemi i se sociálněekonomickým statusem, se může nakonec možnost navazování, upevnění a realizace sociálních kontaktů nejen pro seniory, ale napříč generacemi, stát nejsilnější devizou spolku. Tím by spolek nezískal specifčnost, o kterou usilují v návrzích na další rozvoj, ale stal by se socializační jednotkou s nespécifickým významem. Ani tato cesta není ve své podstatě špatná, je ale hůře uchopitelná pro reprezentaci a pro vysvětlování významu spolku a to především proto, že spolek působí v malém městě v tradičním regionu, ve kterém prozatím určité vazby přetrvávají. Co se spolku nedaří je oslovovat nové členy z řad osob přistěhovalých do obcí v okolí, které by mohly ze socializačního potenciálu těžit. To je jedna z velkých příležitostí, na které by se spolek mohl zaměřit. Pro oslovování je však zapotřebí lepší prezentace, návrhy jsou součástí další části práce.

Pomoc členům spolku

Spolek je členského charakteru a ačkoliv je počet členů poměrně vysoký, existuje mezi členy kolektivní solidarita. Příkladem může být uspořádání sbírky pro členku spolku, která utrpěla velké ztráty při povodních na Moravě v roce 1997. Stejně tak uspořádal spolek sbírku po bleskových povodních v roce 2010. V roce 2018 byla uspořádána sbírka pro manžele z oblasti mikroregionu Rožnovsko, kteří byli postiženi požárem. Spolek vybral ve sbírce 4000 korun českých.

Tento segment je prezentován daty získanými z kronik a jedná se o segment, který není dostatečně zaznamenán. Z hlediska své participace ve spolku jsem důvodně přesvědčena o větším rozsahu pomoci členům spolku, například i v pomoci s denními aktivitami, než jaká je zde uvedena. Spolek jako neformální společenství kontaktů založených na přátelství, pomoci a pospolitosti poskytuje svým členům širokou sociálně emoční základnu, která je v případě potřeby doplněna v odůvodněných případech materiální výpomocí. Pomoc členům spolku by měla probíhat a je důležitým motivátorem členství ve spolku i jakousi možností spolku jak navracet energii, kterou jednotliví členové do jeho aktivit vkládají. Rizikem je samozřejmě vyváženost pomoci členům a aktivit pro komunitu, nicméně z analýzy jasně vyplývá, že existuje značný finanční i časový prostor v aktivitách spolku na pomoc jeho členům. Tato instrumentální motivace spojená s pocitem vzájemnosti by potenciálně mohla být poměrně vhodným lákadlem pro nové členy a to včetně těch osob, které jsou z určitých důvodů marginalizovány nebo se do oblasti přistěhovaly, přičemž pomoc ale musí být nastavena

tak, aby nebyla jediným motivátorem a byla dostatečně zavazující k dalšímu konání jedince ve prospěch spolku a jeho dalších členů.

6.1.15 Pomoc s realizací dalších akcí ve městě

Kromě organizace vlastních akcí členky Spolku rožnovských žen pomáhají při organizování událostí jiných spolků a města. V září 2017 pomáhaly při organizaci a zajištění Běhu Emila Zátopka. Tento závod se koná každoročně, akce je spoluorganizována Zlínským a Moravskoslezským krajem.

Každoročně členky pomáhají zorganizovat maškarní plesy pro děti v místních mateřských školách. V letech 2007 a 2008 pomáhaly s organizací Velikonočního jarmarku ve škole.

Realizace těchto akcí by měla být stěžejní pro zapojení spolku do komunity, ale ve své podstatě je to pouze velmi malá část aktivit spolku. Vidíme, že ačkoliv byly analyzovány veškeré dostupné zdroje, jsou tyto akce zastoupeny v repertoáru Spolku rožnovských žen zcela minimálně. Pro zvýšení významu spolku pro mikroregion by bylo vhodné zvýšit aktivitu směrem k zapojení spolku do dalších činností ve městě, případně spolupracovat s městem tak, aby se nyní realizované činnosti více propojily s institucemi v prostředí, například se školami, seniorským klubem, domovem pro seniory, klienty pobytových i ambulantních sociálních služeb se zaměřením na seniory. Otázkou je, jaký je důvod proč město neoslovuje více spolek a spolek město, aby mohly vzájemně kooperovat. Především v otázce aktivit pro seniory a zabezpečení aktivit pro aktivní stáří by město mohlo těžit ze spolupráce se spolkem, navrhopat opatření, aktivity, rozvíjet příležitosti podpory neformální socializace a udržení sociálních kontaktů jako prevence před sociální dezintegrací.

6.2 Vnímání aktivit spolku

členkami

Členky spolku, ať již jsou či nejsou sociálními pracovníci vnímají aktivity spolku jako přínosné pro sebe, spolek i komunitu. Všechny je vnímají jako dobrovolnickou aktivitu, na rozdíl od nečlenek, které si některé nebyly jisty, zda je spolek dobrovolnickou aktivitou. Členky popisují aktivity, které ve spolku vykonávají nejen pro spolek, ale také všeobecně prospěšné pro komunitu. Členky měly tendenci shrnout

aktivitu do celků, například děláme toho mnoho, ale měly potíže pojmenovat jednotlivé aktivity, které jsou směřovány k zajištění potřeb komunity. Cítily potřebnost aktivity pro komunitu, nedokázaly však explicitně zdůraznit odůvodnění potřebnosti. Zdá se, že odůvodnění potřebnosti aktivit nebylo členkami dlouhodobě zvažováno. Členky zdůrazňovaly dobrovolnický charakter spolku. Podívejme se, zda spolek naplňuje prvky dobrovolnictví.

Dále bychom měli na základě vnímání aktivit posoudit, zda je aktivita spolku vůbec vnímatelná jako dobrovolnictví. Tuto část zařazujeme proto, že jedna ze sociálních pracovníků, která není členkou spolku, ve výzkumu zařazena pod jménem Ina, uvedla : *“vybavím si různé akce, ale jestli je tato činnost dobrovolnictví to nevím”*. Díky tomu jsme zjistili, že je potřeba spolek také z tohoto hlediska ukotvit. Činnost ve Spolku rožnovských žen je čistě dobrovolnickou záležitostí. Proto je třeba ujasnit co vlastně dobrovolnictví je a jaké jsou jeho kořeny. Základem je definice dobrovolnictví, využijeme definici uvedenou v knize Friče a Pospíšilové (2010, s. 5), kteří popisují dobrovolnictví jako: *“dobrovolnictví jako dlouhodobé, plánované a svobodně zvolené (discretionary) prosociální chování ve prospěch cizích druhých osob, které se odehrává v kontextu organizace.”*. Tato definice se víceméně týká spíše dobrovolnictví profesionalizovaného, kolektivního, které je však mladší než nahodilé formy mezilidské pomoci.

Dobrovolnická činnost je dle Friče a Pospíšilové (2010) definována třemi prvky: nepovinnost, neplatnost a vykonávání ve prospěch druhých. Tyto prvky aktivity Spolku rožnovských žen naplňuje - členky vykonávají činnosti nejen pro své potěšení, ale jak uvádím v praktické části také pro blaho ostatních členek i celé komunity. Členky nejsou za svou aktivitu placeny, tím je naplněna podmínka druhá, a členství i participace ve spolku je čistě dobrovolná, čímž je naplněna podmínka třetí. Zároveň ale jsou činnosti vykonávány také pro uspokojení potřeb členek, což deklaruje spolek přímo sám ve svém prohlášení: *“Celý rok 2008 bude naše činnost vycházet zejména z přání a potřeb členské základny, největší důraz klademe na prevenci duševního a fyzického zdraví, na zlepšování mezilidských vztahů ve společnosti a s tím související také potřeba zlepšení životního prostředí, květinových úprav našich domů. To vidíme jako prioritu žen a rodin, co mohou naše ženy velmi ovlivnit”* (Vašutová, 2008)

Arison (2018, s. 108) specifikuje dobrovolnictví jako: “*působení v komunitě, založené na vnitřní síle.*”. Tato definice je méně specifická, obsahuje více možností jak pracovat s ideálem dobrovolnictví jako takového. Zajímavé je, že autorka mluví o dobrovolnictví jako o činnosti, která já v přímé souvislosti s komunitou, čímž se tato definice také od předchozích liší. Spolek má rozhodně komunitní přesah, je ukotven v místě a čase.

Frič a Pospíšilová (2010) uvádějí, že ve vyspělých zemích, které přecházejí od industrialismu k éře postindustrialismu nebo také z éry moderny do éry postmoderny, význam dobrovolnictví a dobrovolnické činnosti stoupá a je využíváno jako doplněk ke zdokonalení modelu sociálního státu, který již narazil na své mantinely v 80. letech a od té doby se potýká s krizí.

Spolek poskytuje všechny typy dobrovolnické činnosti, které Frič a Pospíšilová pojmenovávají (2010, s. 19)

(1) občanskou participaci (podepsat petici, účastnit se demonstrace, účastnit se veřejné schůze, kontaktovat veřejného zastupitele)

(2) neformální dobrovolnictví (poskytnout neplacenou pomoc jako jednotlivec lidem, kteří nejsou příbuzní)

(3) formální dobrovolnictví (poskytnout neplacenou pomoc skrze skupiny, kluby nebo organizace ve prospěch druhých lidí nebo prostředí, např. ochrana přírody, zlepšování veřejných prostor apod.)

K bodu jedna patří aktivity spolku, které souvisí s činností na komunitní úrovni, například akce Kvetoucí město, Kvetoucí zahrada, Jako tenkrát v lázních. Tyto akce byly spojeny s kontaktem s veřejnými činiteli, přímá spolupráce s městem.

K bodu dva patří například aktivity spolku, které byly provozovány v době pandemie COVID, v roce 2020 - nákupy potravin pro seniory či šití roušek. Třetí bod je samotnou podstatou spolku, protože všechny činnosti jsou zaštitěny organizací Spolku rožnovských žen, která je navíc pobočkou Českého svazu žen, který má celonárodní působnost.

Z hlediska perspektiv dobrovolnické činnosti je spolek fungující především na perspektivě, kterou Frič a Pospíšilová (2010) nazývají perspektivou volného času, a jak dodávají, v dobrovolnictví se jedná často o marginalizovanou perspektivu. Tato perspektiva se dále dělí, přičemž spolek je seriózním podtypem volnočasové

perspektivy. Ta se vyznačuje trvalostí, komplexností, členským zapojením. Tato perspektiva navíc pracuje s pojmem závazek, což je pojem, který členky v rozhovorech častou používaly. Dobrovolnictví ve spolku tedy můžeme vnímat jako individuální i kolektivní aktivitu.

Pokud budeme vnímat aktivity spolku jako kolektivní vzorec a kolektivní činnost, jsou naplněny prvky dlouhodobého, stabilního členství, které je motivováno normativním či altruistickým obsahem. Tyto organizace jsou řízeny svépomocně, dobrovolně. Zároveň dochází k přizpůsobení člena organizaci, tak jak popisuje Frič a Pospíšilová (2010).

Objasnili jsme si tedy a na základě odborné literatury vyargumentovali, že Spolek rožnovských žen je dobrovolnickou organizací. To je důležité pro další vedení práce.

Nyní se můžeme zaměřit na to, jaký je sociální kapitál členů Spolku rožnovských žen a tím určit, zda se jedná spíše o kolektivní či reflexivní vzorec dobrovolnictví (Frič, Pospíšilová, 2010). Z hlediska sociálních vazeb se jedná o vzorec kolektivní, protože mezi členkami jsou silné sociální vazby, na které je kladen důraz. Zde je potřeba ale doplnit také poznámku z psychologie sociální, že každý člověk je schopen navázat pouze určitý počet silných sociálních vazeb. Vzhledem k velikosti spolku tedy lze předpokládat, že budou existovat podskupiny členů, které mezi sebou budou mít silnější sociální vazby nežli ze zbytkem členek. Tento fenomén může v tomto konkrétním spolku vzniknout na základě územní blízkosti, osobní sympatie či sdílení zájmů. Organizace má silnou vazbu na své prostředí, což je charakteristika kolektivního vzorce dobrovolnictví. (Frič, Pospíšilová, 2010).

Spolek je jednoznačně dobrovolnickou organizací evropského typu, založenou na společných zájmech členů (Bulová, Dobrovolná, Dokulilová, Drštičková, Havlíčková, Kárová, Kozojedová, Krčálová, Mezlík, Milčáková, Nováková, Novotná, Palánová, Spolková, Šafaříková, Švecová, Veselá, Veselská, 2017)

Řízení dobrovolníků a jejich činnosti je čistě členské (Frič, Pospíšilová, 2010), snad pouze v oblasti žádostí o granty na kulturní akce lze občas zpozorovat náznaky manažerského modelu.

Z hlediska časového vymezení se v drtivém případě jedná o dobrovolnictví dlouhodobé, většinou mnohaleté, přičemž činnost může a nemusí být vykonávána koordinovaně soustavně. To znamená, že člen může být členem spolku několik let pasivně, účastní se například pouze některých výstav, poté například na mateřské dovolené se stát členem aktivním, a po návratu do zaměstnání opět aktivitu zvolnit

(Bulová, Dobrovolná, Dokulilová, Drštičková, Havlíčková, Kárová, Kozojedová, Krčálová, Mezlík, Milčáková, Nováková, Novotná, Palánová, Spolková, Šafaříková, Švecová, Veselá, Veselská, 2017).

Bulová, Dobrovolná, Dokulilová, Drštičková, Havlíčková, Kárová, Kozojedová, Krčálová, Mezlík, Milčáková, Nováková, Novotná, Palánová, Spolková, Šafaříková, Švecová, Veselá, Veselská (2017) rozeznává organizace, jejichž činnost přímo závisí na participaci dobrovolníků, organizace, kde je dobrovolnictví významnou pomocí pro organizace a její udržitelnost a organizace, které nejsou ve svém chodu na dobrovolnictví přímo závislé, ale dobrovolnictví pomáhá zkvalitnit jejich služby nebo zvýšit jejich dosah a rozsah. Spolek rožnovských žen je organizací, která je na dobrovolnické činnosti přímo závislá, nemá žádné placené členy.

Vnímání aktivit spolku členkami je úzce spojeno s jejich motivací k účasti ve Spolku rožnovských žen. Potvrzuje se nám výrok autorů Bulová, Dobrovolná, Dokulilová, Drštičková, Havlíčková, Kárová, Kozojedová, Krčálová, Mezlík, Milčáková, Nováková, Novotná, Palánová, Spolková, Šafaříková, Švecová, Veselá, Veselská (2017) *“Dobrovolníkem se může stát v podstatě kdokoliv, protože každý z nás umí něco, co může nabídnout ostatním.”*. Spolek rožnovských žen může nabídnout všem svým členkám prostor k dobrovolnictví. Primárně tedy ženám středního věku. Podle faktorů podporující motivaci k participaci v dobrovolnictví dle Tošnera a Sozanské (2002) Spolek rožnovských žen může nabízet především saturaci potřeby potřebnosti, sounáležitost, v částečné formě podíl na tvorbě cílů organizace. Vnímání spolku a důvodů k participaci v něm je pak optikou Mlčák (2011) směsí altruistických a egoistických motivů. U členů Spolku rožnovských žen je navíc silný pocit rolvé identity (Grube, Piliavin, 2000), tedy že spolek dává ženám novou roli, novou součást identity tím, že jsou jeho členem a tato role se stává integrální součástí vlastní osobnosti a to především u dlouholetých členek.

Z hlediska klasifikace Dolnicar a Randle (2007) se ve spolku vyskytují všechny typy členských dobrovolníků - klasičtí, horliví, osobně angažovaní, egoističtí, altruističtí i nespecifičtí. Celkově však nejvíce odpovídá narativ pojetí Smékala (2002), který staví na potřebu přátelství a nových zkušeností. Právě tomuto pojetí členství ve Spolku rožnovských žen odpovídá.

nečlenkami

Jak jsme předpokládali při konstruování výzkumu, pohled na aktivity spolku se velmi liší ve skupině členů a nečlenů. Lidé, kteří nejsou členové spolku nemají často o aktivitách spolku příliš přehled. Právě z těchto důvodů jsme zařadili do návrhu rozvoje Spolku rožnovských žen vyšší medializaci, digitalizaci, zprovoznění webových stránek a další formy propagace. Jedna z respondentů znala spolkové aktivity v minulosti, kdy se jich účastnila blízká rodinná příslušnice, ale nebyla si jistá, zda se charakter spolku a jeho aktivity za uplynulý čas neproměnil. Další tři respondentky, které nebyly členkami, měly povědomí o existenci spolku od svých kamarádek. Žádná z nich neuvedla jiný zdroj informací o spolku.

Zajímavé je porovnávat jak vnímají aktivity Spolku rožnovských žen jeho členky a ženy, které členkami nejsou. Zatímco všechny členky byly přesvědčeny o tom, že jejich činnost naplňuje charakteristiky dobrovolnické činnosti, nečlenky si tímto jisté nebyly: *“asi to dobrovolnictví je, ale kdyby jste se nezeptali, tak si nejsem vůbec jistá”*. Stejně tak členky, které nejsou sociální pracovnice, považovaly svou činnost za činnost spojenou se sociální prací, kdežto sociální pracovnice, ať již členky či nečlenky takto o činnosti spolku neuvažovaly. Členky spolku sociální pracovnice uváděly, že vidí ve spolku zdroje, které mohou neformálně pomoci jejich klientům zlepšovat situaci, nedokázaly však přesně definovat, které činnosti jsou takto koncipovány ani zda evidují přínosy spolku jako celku, tyto výroky tedy nelze ukotvit v reálných datech, což činí toto vyjádření spíše prázdnou výpovědí nežli výrokem založeným na datech. Nečlenky dále nereflektují význam spolku pro komunitu, respektive vnímají spolek jako organizaci užitečnou samu sobě, ale její větší význam pro budování komunity a služeb v něm nevnímají. Ani akce, které jsou pořádány a je možná účast široké veřejnosti nevnímají jako primární veřejné, ale primárně jako spolkově privátní s možným zapojením. Právě tento rozpor je jedním z důvodů, proč jsou v další části navrženy úpravy a opatření, které by měl zlepšit image spolku a komunikaci o jeho aktivitách.

6.3 Spolupráce spolku

Spolupráce spolku s orgány veřejné správy

Spolek jako takový je však nezávislou organizací, která kromě plnění zákonných podmínek existence není nucena s orgány státní správy spolupracovat, jedná se o oboustranné, dobrovolné rozhodnutí. Zde je potřeba definovat, co rozumíme veřejnou správou, aby bylo možné popsat, s kým vlastně spolek spolupracuje. Ministerstvo vnitra (2021, s. 3) uvádí: *“Pod označením veřejná správa, se rozumí určitý druh činnosti (funkce) nebo instituce (orgánu), která veřejnou správu vykonává.”*. Existuje také zbytovská definice veřejné správy, která uvádí, že státní správa jsou všechny úkony státu, které nespádají do legislativy a exekutivy (Ministerstvo vnitra, 2021).

Mnoho z členek ve veřejné správě pracuje. Díky tomu jsou seznámeny s jejími funkcemi i vnitřními procesy a mohou lépe reagovat na potřeby členů spolku, informovat je, případně poradit.

Členky spolku, které jsou sociálními pracovníci, mohou poskytnout sociální poradenství v různých oblastech. Například, že existuje možnost, kdy soud, který u osoby, jež potřebuje z důvodu zákonem daných stanovit opatrovníka, a takového opatrovníka nenašel v příbuzenském nebo blízkém vztahu, lze stanovit jako veřejného opatrovníka obec, kde má opatrovanec bydliště, anebo právnickou osobu zřízenou touto obcí k plnění úkolů tohoto druhu. To znamená, například, že člověk bez přístřeší a nemocen, na kterého členka upozorní, může být takto tímto zabezpečen.

Lze zřetelně vnímat, že Spolek rožnovských žen mluví o spolupráci s orgány veřejné správy, ale jak už bylo uvedeno výše, opakovaně nelze v dokumentech ani podrobných výpovědích členů najít přesnou definici a vymezení této spolupráce. To, co je považováno za spolupráci, tedy poskytování poradenství ve spolku, by se dalo nazvat spíše neformální pomocí mez členkami spolku založenou na možnostech využívat informace spojené s vlastní profesí. Stejně tak bychom mohli totiž přistupovat k tomu, že budeme považovat za odborné poradenství zahradnické, pokud by některá ze členek vlastnila zahradnictví a radila ostatním členkám s pěstováním květin. Tento výrok lze tedy považovat spíše za přání nežli realitu.

6.4 Činnosti s přesahem k sociální práci

Spolupráce se Zlínským krajem

Jedním z významných partnerů spolku je Zlínský kraj. To, že Spolek rožnovských žen je významnou svébytnou organizací dokazuje také její poradní hlas při nominaci Pečujících osob na ocenění Zlínského kraje. Pečující osoba Zlínského kraje je vyhlašována od roku 2017 (Ančicová, 2022). Výhodou této spolupráce je dosah spolku a jeho aktivit, díky kterému mohou být nominovány osoby, které například stojí zcela mimo další systém sociální a zdravotní péče, protože zajišťují většinu služeb pro osobu, o kterou pečují (obvykle rodinného příslušníka) samy.

Spolupráce se sociálním odborem města Rožnov pod Radhoštěm

Spolek existuje v prostředí mikroregionu, ve své činnosti je nezávislou a svébytnou organizací, nicméně v některých aktivitách spolupracuje s dalšími organizacemi a institucemi v mikroregionu. Na prvním místě spolupráce je Město Rožnov pod Radhoštěm, se kterým spolupracuje v rámci plánování, některých dobrovolnických sociálních aktivit.

Spolupráce s domovem pro seniory

V roce 2012 bylo 11 členek proškoleny pro dobrovolnickou činnost v Domově pro seniory. Tam také nepravidelně docházejí. Impulsem k této činnosti byl v roce 2012 pocit mezigeneračního dluhu vůči komunitě. Dobrovolníci pomáhají s přesunem osob na technických pomůckách, připravují program, starají se o volnočasové aktivity. Členky doprovázejí seniory také na vyšetření. V návrhu spolupráce s domovem pro seniory zaznívaly následující body: dobrovolníci budou vyškoleni pod hlavičkou organizace ADRA, koordinaci spolupráce s domovem pak bude spolek zajišťovat sám. Dalším bodem návrhu bylo zvýšení informovanosti klientů domova pro seniory o akcích Spolku rožnovských žen. Spolek se také zavázal dle svých možností organizovat aktivity přímo v domově pro seniory. Z těchto aktivit uvádíme například:

Spolek se zavázal poskytovat výtvary z kurzů vázání k výzdobě domova, což činil doposud. Spolupráce je zaštiťována organizací ADRA, prozatím probíhá k všestranné spokojenosti.

Senioři jsou informováni o akcích Spolku rožnovských žen, aby v případě zájmu mohli vybraný program navštívit. Obvykle se tak děje osobním doručením letáku do sociální služby a jeho vyvěšením na veřejně přístupných nástěnkách.

Spolupráce s terapeutickou dílnou Kamarád

V Rožnově pod Radhoštěm sídlí sociálně terapeutická dílna Kamarád o.p.s. Dílna poskytuje sociální službu, která podle zákona je klasifikována jako sociálně-terapeutická dílna. Byla založena v roce 1998. Cílovou skupinou jsou dospělé osoby s mentálním a kombinovaným postižením. Spolek zorganizoval sbírku pro toto sdružení, aby podpořil jeho aktivity.

Spolupráce s mateřskými školami

Spolek Rožnovských žen spolupracuje s místními mateřskými školami. Konkrétní podoba spolupráce zahrnovala docházení členek do školky a čtení před spaním a výpomoc při organizaci maškarních plesů. Spolupráce s mateřskými školami je jednou z možností mezigeneračních kontaktů, který navrhujeme ještě rozšířit. Je však sporadická, nedostatečná, nekontinuální a nemá vypracován plán realizace ani stanovené výsledky činnosti. Počet sezení není zaznamenáván.

Oproti původnímu předpokladu tvoří činnosti, které by významově mohly souviset se sociální prací nebo spíše mezilidskou pomocí menší výšeče aktivit spolku. Nejvýznamnější je spolupráce s Domovem pro seniory, ve které členky jako dobrovolnice fungují jako aktéři volného času. Tato forma dobrovolnictví však není závislá na spolku a bylo by možné jí provádět také individualizovaně. Ostatní činnosti jsou jednorázového nebo nekontinuálního charakteru. Lze říci, že členky při narativu spolku hodně přikládají těmto aktivitám význam, ačkoliv netvoří valnou část repertoáru aktivit. Jsou tedy i přes nižší četnost vnímány jako důležité pro narativ spolku jako organizace. Důvodem této interpretace může být dlouhodobý vývoj spolku, který v minulosti zastupoval tyto činnosti více než dnes. Spolek rožnovských žen s postupem času ztratil mnoho ze své orientace na řešení problému města a komunity a přiklonil se spíše k náplni volnočasových aktivit. Důvodem může být změna politického systému, ve které spolek již nemá významné poradní slovo, a potřeby občanů již nejsou zajišťovány plánovaným hospodářstvím, ale tržním hospodářstvím založené na odpovědi produkčního systému vůči požadavkům systému spotřebitelského. Tím byly

eliminovány některé problémy spojené s nedostatkem zboží a toho nedostatečně uspokojovaných potřeb.

V obecném hledisku bychom mohli říci, že tyto činnosti navíc nemají ani tak přesah k sociální práci jako k obecné socializaci jedinců a kultivaci prostředí mikroregionu, pomocí široké, nezacílené sítě aktivit.

6.5 Činnosti s přesahem ke komunitní práci

V rámci komunitního plánování města Rožnov pod Radhoštěm vznikl Strategický plán rozvoje Města Rožnov pod Radhoštěm (Rožnov pod Radhoštěm, 2021). Koncepce obsahuje 4 oblasti, které jsou členěny do 17 priorit, 41 cílů a 72 opatření (Rožnov pod Radhoštěm, 2021). Nyní se podíváme na to, jak k naplňování priorit přispívá Spolek rožnovských žen svou činností.

Sekce TOA - Sociální prostředí, Priorita A1: Rozvoj sociálních a navazujících služeb má cíl SC A1.C: Rozvíjet komunitu a zajistit informovanost (Rožnov pod Radhoštěm, 2021). Obsahuje opatření A1.4: Podporovat dostupné prostředí pro spolkovou a další komunitní činnost.

K tomuto opatření je přiřazen komentář *“Vytvořit místo pro setkávání komunity, pro činnost spolků působících na území města Rožnova pod Radhoštěm. Cílem je vytvořit vhodný prostor pro setkávání komunity a spolkovou činnost, pro předávání informací komunitě, rozvíjet komunitu prostřednictvím spolupráce mezi jednotlivými cílovými skupinami a informovat komunitu o nabízených možnostech spolupráce.”* (Rožnov pod Radhoštěm, 2021, s. 5).

Na prvním místě je potřeba říci, že Spolek rožnovských žen jako organizace je svébytný a neřídí se potřebami komunitního plánu. Lze tedy říci, že jakákoliv spjitost aktivit s aktivitami komunitního plánu je spíše dílem nahodilosti nebo dostatečné obecnosti komunitního plánu, kterou pak lze interpretovat na spolkové aktivity. Komunitní plán ve svém záměru deklaruje směřovat úsilí k vytváření vhodných podmínek pro existenci spolků a dalších organizací v mikroregionu a můžeme, vzhledem k množství spolku, které bylo uvedeno v první kapitole mluvit o úspěšném počínání města v této oblasti. Je ale pravdou, že například Spolek rožnovských žen nemá dostatečné, vhodné zázemí pro spolkové aktivity a trpí absencí pevného místa sídla.

Spolek není jen pasivním prvkem v prostředí, ale s prostředím interaguje, ovlivňuje je. Priorita A3: Rozvoj kultury a dalších volnočasových aktivit obsahuje SC A3.B: Rozvinutá nabídka pro místní a silná iniciativa zdola (Rožnov pod Radhoštěm, 2021). Pro spolek jsou důležité body Opatření A3.5: Aktivování komunit k rozvíjení vlastní kulturně komunitní iniciativy a programu (Rožnov pod Radhoštěm, 2021) a Opatření A3.6: Vybudování stabilních podmínek pro rozvoj nezřizovaných organizací i jednotlivců - dotace, koordinace prostor pro využití spolky (Rožnov pod Radhoštěm, 2021).

V oblasti sekce TOA ještě zůstaneme. Priorita A7: Zdraví / Podpora zdravého životního stylu obyvatel (Rožnov pod Radhoštěm, 2021) se v SEKCI SC A7.B: Zdravé stárnutí přímo zaměřuje na vytváření podmínek pro aktivní stárnutí populace a prodlužování zdravé délky života (Rožnov pod Radhoštěm, 2021). Z hlediska propojení komunitního plánu na aktivity spolku vnímám toto ustanovení jako nejsilnější kotviště. Pokud se podíváme výše do přehledu aktivit, lze vidět, že velká část se zaměřuje na populaci starší.

Spolek rožnovských žen splňuje potřeby a priority Plánu z hlediska rozvoje aktivit na základě občanské iniciativy, ačkoliv Spolek rožnovských žen ve své původní podobě nebyl takto řízen, nicméně byl do této podoby transformován. Spolek rožnovských žen je silná iniciativa v tom slova smyslu, že má velkou členskou základnu, napojení na republikovou iniciativu. Velkým rizikem je však spojení spolku s postavou silné, vlivné předsedkyně, která ve Spolku od jeho počátku figuruje, ale zároveň je do značné míry výrazným motivátorem činnosti a aktivit. Nabízí se otázka, jak spolek zvládne transformační období v letech, kdy předsedkyně spolku odstoupí ze své funkce.

Vhodným využitím marketingového potenciálu spolku a vodou komunikací PR by mohla být částečně naplněná také priorita města Priorita D4: Marketing města v opatření. Opatření D4.1: Rozšiřování marketingových a PR aktivit města. Bylo by vhodné zapojit budování PR spolku, které je navrhováno dále, spojit s budováním PR města (Rožnov pod Radhoštěm, 2021).

Spolkovou činnost s přesahem ke komunitě můžeme hodnotit také na základě Komunitního desatera (Chaloupková, 2000).

1. *Postavte do čela projektu silnou a charismatickou osobnost.*
2. *Spolupracujte se starostou, samosprávou a s různými organizacemi a firmami.*
3. *Važte si znalostí místních lidí a využívejte je.*
4. *Bud'te apolitickou organizací.*
5. *Realizujte projekt v malých krocích – každý realizovaný krok je úspěchem.*
6. *Zapojte do práce na projektu občany cíleně a smysluplně.*
7. *Snažte se svým pomocníkům stanovit úkoly tak, aby jim pomohly dále rozvíjet jejich organizační a komunikační schopnosti a dovednosti.*
8. *Soustředte se na dosažení viditelných výsledků.*
9. *Neztrácejte při tom ze zřetele dlouhodobé cíle.*
10. *A hlavně – bavte se a mějte z projektu radost.*“ (Chaloupková, 2000)

Ve Spolku rožnovských žen pro zapojení do komunitní práce některé z bodů chybí. Podívejme se nyní na ně a okomentujme je z pohledu spolku. O bodu 1, Postavte do čela projektu silnou a charismatickou osobnost, by šlo polemizovat, ale v zásadě je splněn, spolek má dlouhodobě stabilní představenstvo. Bod 2, Spolupracujte se starostou, samosprávou a s různými organizacemi a firmami (Chaloupková, 2000) je naplňován pouze částečně. O spolupráci se hovoří, nicméně ani ve spolku nejsou přístupny dokumenty, které by spolupráci formálně upravovaly. Bod 3, Važte si znalostí místních lidí a využívejte je, nedokážeme posoudit, protože z hlediska výzkumu máme příliš málo informací o tom, jaké jsou vlastně členky spolku celkově. Bod 4, být a politickou organizací je splněn zcela. Bod 5, realizace po malých krocích je splněna. Bod 6 je diskutabilní, protože spolek nefunguje formou realizovaných cílových měřitelných projektů. Bod 7, Snažte se svým pomocníkům stanovit úkoly tak, aby jim pomohly dále rozvíjet jejich organizační a komunikační schopnosti a dovednosti je naplňován do jisté míry tím, že účast na akcích je dobrovolná a tím se jedinci ujímají těch činností, pro které se domnívají, že mají předpoklady. Bod 8, soustředit se na dosažení viditelných výsledků je opětovně s otazníkem, spolek má příliš mnoho různorodých aktivit a není jasně definováno, jaký je vlastně cílový stav činností, stejně jako nejsou k bodu devět definovány dlouhodobé cíle. Naproti tomu bod 10, apel na pozitivní stránku a užití si činností je naplněn zcela.

Z hlediska propojení Spolku rožnovských žen s komunitním plánem lze konstatovat, že aktivity spolku jsou propojeny s plánem spíše volně a nikoliv koordinovaně a ze zamýšleného úsilí. Tím sice naplňují některé z potřeb, které jsou komunitou v plánu

definovány, ale nepodílí se přímo na jejich definici tak, aby se spolek stal významným činitelem přípravy a posléze realizace komunitního plánu. Tím, že spolek se nestává činitelem přípravy komunitního plánu, nezískává příležitosti pro implementaci svých představ o činnostech vhodných pro komunitu, a tím se ochuzuje o možnosti vytvářet pozici partnerské spolupráce.

Přitom původní, výchozí pozice při vzniku spolku byla jiná. Spolek byl přímo propojen se samosprávou a mohl díky dobré koordinaci reagovat na potřeby obyvatelstva i samosprávy zajištěním účinné pomoci, která byla postavena na dobrovolnickém zapojení členů spolku a jejich účasti na věci veřejné, byť tato účast byla značně omezená ideologickým zázemím zřizovatele i prostředí, ve kterém spolek působil.

7. INOVACE SPOLKU PRO 21. STOLETÍ

Tato kapitola je provázaná s cílem: Kriticky analyzovat možnosti dalšího směřování spolku s tím, že využívá data, která byla získána v plnění cíle: Popsat aktivity spolku a jejich provázanost k sociální oblasti.

Návrhy na budoucí rozvoj spolku pocházejí jednak z analýzy dosavadních činností, jednak z odpovědí participantů ve výzkumu a v neposlední řadě také z úvah výzkumníka během systematizace a analýzy dat. Jako výzkumnice jsem měla mimořádnou příležitost prohlédnout veškeré kroniky spolku, které od jeho počátku dokumentují veškeré pořádané akce a činnost. Díky tomu bylo také možno zjistit, které aktivity se ve spolku nevyskytují. Mé návrhy poté konfrontuji s názory získanými od participantů. Tyto návrhy jsou výzkumnými zjištěními práce, vycházejí z komplexní analýzy spolku, jeho dosavadní činnosti a prostředí ve kterém působí. Obsahují také náměty získané od členů i nečlenů při rozhovorech. Tyto náměty jsou označeny.

Cílem těchto návrhů je otevření spolku širší veřejnosti, mladším lidem, menšinám. Nesmírně si vážím spolku a jeho dosavadní činnosti. Spolek však slaví 55 let a je potřeba přijmout, že svět se v této době proměnil nejvíce za celou známou historii. Pro udržitelnost spolku a pro to, aby jsme snad, jednou, mohli oslavit 100leté výročí je naprosto nezbytně nutné implementovat nové strategie napříč spolkovými aktivitami. Byť částečná implementace by však mohla zvýšit zájem o spolek a jeho aktivity a možnost zachování jeho existence. Pokud by se k realizaci a implementaci některého z návrhů přistoupilo, bylo by vhodné provést ještě hloubkovou analýzu potřebnosti a připravenosti v rámci spolku.

Velká část těchto návrhů se týká oblasti public relations - vztahy se společnostmi, ve které spolek funguje. Od členů spolku a také od sociálních pracovníků vzešlo jen velmi málo návrhů, které by byly konkrétně zaměřené. Některé byly také dobře míněny, například rozšíření o psychoterapeutické aktivity, avšak nereflektovaly věkové a profesní složení spolku jako celku.

Členky obvykle uváděly, že spolek má aktivit poměrně dost jak do kvality, tak do kvantity, často neviděly prostor pro rozšíření aktivit - uvedly to dvě z pěti participantek. Nečlenové spolku, sociální pracovníci zase nedokázali přesně popsat, kde spolek

působí, proto odpovídají obecně nebo rovnou přiznávají, že neví. Mezi základní návrhy, které ovšem nebyly blíže koncipovány, patří rozšíření spolupráce s dalšími spolky, rozšíření pomoci o psychoterapii a zdraví, návrat k službám pro ženy a dívky, nefinanční podpora matek s dětmi.

Pro zjednodušení přehledu přikládáme tabulku oblastí návrhů zlepšení a témat v daných oblastech.

Okruh inovací 1: Propagace a zviditelnění spolku	Oblast 1: Storytelling aneb příběh jako propagace a další formy Public relations Oblast 2: Rozšíření a elektronizace Almanachu
Okruh inovací 2: Modernizace agendy a komunikace	Oblast 1: Digitalizace Oblast 2: Image a design
Okruh inovací 3: Rozvoj partnerství a spolupráce	Oblast 1: Rozvoj aktivit směrem ke spolupráci s dalšími spolky v regionu Oblast 2: Reagovat na změny v trendech v dobrovolnictví směrem k individuální, často jednorázové aktivitě jako doplňku dobrovolnické aktivity spolku Oblast 3: Firemní dobrovolnictví - spolupráce s firmami mikroregionu
Okruh inovací 4: Aktualizace témat a zaměření spolku	Oblast 1: Rozvoj oblasti duševního zdraví a psychoterapie Oblast 2: Rozvoj mentoringu ve spolku Oblast 3: Zaměření na matky s dětmi a mezigenerační kontakt
Okruh inovací 5: Zajištění materiálních	Oblast 1: Zajištění centra a prostor pro spolek

podmínek pro fungování spolku	
-------------------------------	--

7.1 Propagace a zviditelnění spolku

7.1.1 Storytelling aneb příběh jako propagace a další formy Public relations

Jako public relations označujeme styk s veřejností - všechny aktivity, které vedou ke zviditelnění určité oblasti pomocí médií. Storytelling je jednou z nich. Public relations spolku by měl, dle mého mínění, sázet na dobrý pocit z dobrovolnictví, utužování mezilidských vztahů, přátelství, regionální kontext a kulturu.

Propagace spolku nemusí nabýt podoby výčtu čísel, procent, grafů, ba naopak. Propagace spolku by měla být vedena metodami srozumitelnými pro cílovou skupinu, z nichž jedna je storytelling neboli vyprávění příběhů. Tento prvek již obsažen v organizaci je, nicméně je využíván pouze ve vnitřní komunikaci, ne však ke komunikaci aktivit navenek spolku. Správně fungující storytelling vyvolává emoce. Pro tuto formu propagace je nutné nejdříve detekovat témata, která mohou být vyprávěna. A poté je potřeba mít platformu se sympatizanty, které by bylo možné příběh vyprávět. Práce spolku nabízí širokou paletu námětů pro tuto formu sebe prezentace a propagace, například udržování tradic, pomoc seniorům, sociální kontakty pro matky s dětmi, život komunity.

Návrhy na řešení: Zdaleka nejlepší by bylo najít vypravěče uvnitř spolku, který by byl schopen tento obsah dobře tvořit. Domnívám se, že členky jsou poměrně kreativní a je možné sestavit 2-5 členný tým, který by byl schopen vyprávět příběhy. Příběhem může být příprava výstavy, doprovody seniorů, veselé anekdoty ze srazů. Tým by vytipoval témata a ideálně se zúčastnil například aspoň denního kurzu storytellingu. Poté by vypracoval metodiku, jak s touto oblastí postupovat a pomocí sociálních sítí by mohl začít s aplikací.

Návrhy na zlepšení v oblasti

Mezi aktivity tohoto typu rozvoje by mohly patřit například: Kurz pečení domácího chleba a jiného pečiva, kurzy šití, kurzy péče o zahradu, kurzy zpracování podzimní úrody, kurzy bylinkaření, výroby marmelád či obnova kurzu pletení, háčkování.

V tomto ohledu by bylo velkou devizou zapojení starších členek, které často těmito kurzy prošly ještě v době před rokem 1989, často v rámci spolku.

7.1.2 Rozšíření a elektronizace almanachu

Spolek rožnovských žen vydal ke 40. výročí své existence samonákladem brožuru Almanach, kterou sestavila jeho vedoucí Marie Rethyová s pomocí ostatních členek. Z mého pohledu lze brožuru vyčíst několik věcí. Především některé akce jsou zmíněny pouze letmo, čímž čtenář nezískává náhled na to, jaká je podstata této akce, jaké jsou její přesahy, čemu akce slouží. Almanach, zdá se, nepočítá s tím, že by byl čtený širokou veřejností, což považuji osobně za škodu, protože přesně k tomu by měl být určen. Almanach obsahuje mnoho zkratek, které nejsou příliš literárně vhodné, například a další, více v kronikách. Problém je, jak jsem již uvedla, že kroniky nejsou volně přístupné. Proto Almanach z mého pohledu vypovídá o aktivitách spolku poměrně jednostranně a nedostatečně.

Návrhy na řešení: Bylo by vhodné Almanach pro příští vydání uzpůsobit více čtenářské obci tak, aby mohl zaujmout i nečleny spolku. Bohužel, zážitky tvoří pouze malou část této útlé brožury, a pokud již, jsou napsány takovou formou, že pokud se jedinec sám akce nezúčastnil a nezná podstatu akce, na které se tyto události staly, nemá příliš šanci akce ocenit v kontextu. K jednotlivým akcím by bylo vhodné dostat více zážitků jednotlivých členů, více vzpomínek. Tento způsob by se dal nazvat zážitkový marketing a jedná se o zlepšení propagace spolku. Stejně tak by bylo vhodné dopsat zde pohled mužů, kteří ženy ve spolku podporují a akcí se také účastní. Almanachem vzniká pocit feminizační tendence, uzavřenosti spolku, který mluví vlastním jazykem. Almanach je psán také poměrně malým písmem, pro dotisk by bylo vhodné upravit velikost písma. Chybí také odkaz na webové stránky či jiné kontakty.

7.2 Modernizace agendy a komunikace

7.2.1 Návrh digitalizace

Za nejpalčivější problém považuji nedostatečnou digitalizaci a modernizaci ve spolku. Spolek Rožnovských žen nemá funkční webové stránky. Jejich existence sice není nutností, nicméně prezentace na těchto médiích by mohla zvýšit nejen dosah povědomí o existenci spolku, ale také by přispěla k prezentaci aktivit, komunikaci mimo spolek a celkově by mohla pomoci vytvořit obraz spolku jako moderní volnočasové, smysluplné aktivity spjaté s regionem.

Webové stránky by také mohly sloužit k digitalizaci naší kroniky, ze které bylo čerpáno pro účely této práce. Byla by tak zpřístupněna širší veřejnosti a také všem členům dle jejich potřeb. Je pravdou, že Spolek rožnovských žen pořádá pravidelná setkávání nad kronikou, tato akce je však časově a místně omezena, navíc se informace o ní nedostává k širší veřejnosti, nebo se širší veřejnost nemusí cítit být vítaná na takové akci, kterou mohou považovat za interní setkání, a to je škoda. V dotační zprávě z roku 2017 k výstavě Kouzlo adventního času předsedkyně spolku píše, že po prohlídce kronik se do spolku přihlásil blíže neidentifikovaný počet nových členek. Zdá se tedy, že kroniky mohou mít pozitivní vliv na případné rozšíření členské základny spolku.

Chápu, že webové stránky mohou být mnohatisícovou položkou, pokud jsou vytvářeny profesionály. Mohly by být ale například navrženy jako forma daru od konkrétní organizace nebo konkrétní osoby - programátora.

Druhou slabinou v rámci digitální prezentace je absence oficiálních profilů na sociálních médiích, především na Facebooku a Instagramu, případně na Pinterestu.

Stejně jako webové stránky by mohly sloužit nejen k rozšíření povědomí o spolku a jeho činnostech, ale také ke sdílení fotografií, videí, plakátů, vytváření událostí, vyhledávání nových kontaktů a jejich oslovování. Zatímco Facebook by mohl oslovit nové potenciální členy ve věkové kategorii zhruba 40+, Instagram by mohl pomoci aktivních prezentací získat mladší členy pro spolek.

V dokumentech spolku z roku 2009 (Vašutová, 2009) je uvedena zajímavá informace o šíření informačních toků - za roznos pozvánek mají ve svých obvodech odpovědnost vedoucí daného obvodu, přičemž interní zpráva ze 14.1.2009 apeluje na to, aby každý člen spolku měl informaci i konání akce minimálně se 7denním, tedy týdenním předstihem.

Dalším problémem této otázky je zažitý zvyk, ve kterém spolek požaduje, aby byla přihláška potencionální členkou doručena do určitého místa, ale není nabízena možnost zaslání fyzickou či internetovou poštou. Jedná se o zažitý zvyk, který již nemá opodstatnění.

Návrhy na zlepšení v oblasti

Práce s těmito médii, pomoc s jejich zakládáním, ovládním by také mohla být výborným námětem pro mezigenerační dialog v mikroregionu Rožnovsko, s možností některých mladých lidí poznat aktivity spolku. Přímo v Rožnově pod Radhoštěm sídlí velmi dobrá škola Informačních technologií, která ve svých studijních maturitních oborech připravuje na budoucí kariéru programátory a počítačové experty. Zapojení do spravování webu by jistě dokázala škola zařadit, například pomocí projektu pro studenty a jejich ocenění, jako mimoškolní aktivitu k přijetí na vysokou školu nebo jako možný ročníkový projekt či maturitní práci. Konkrétní obsah dohody by záležel na domluvě školy, studenta a zástupců spolku.

V počátcích by na sociálních médiích bylo řešením požádat další spolky ve městě i Město samotné o propagaci a sdílení profilu. Profil a péče o něj musí být konkrétně přiděleny jako kompetence, členkám spolku. V zásadě by pro udržení aktivity profilu bylo vhodné aktualizovat statusy minimálně 2x týdně. Kromě oznámení nových akcí by statusy mohly obsahovat také vzpomínky, historické milníky spolku, resharované články z médií, týkající se spolku nebo regionu. Určitě by nebylo na škodu některé kroky a procesy ve spolku digitalizovat, například poslání přihlášky, zaplacení poplatku na účet spolku.

Za vhodné, avšak časově náročné bych považovala také naskenování či jinou formu digitalizace veškerých kronik, které spolek má a jejich zálohování na zabezpečená, externí úložiště. Tento návrh reaguje na akci Posezení nad kroniku, která proběhla 24.4. 2015. Tato akce byla pouze jednorázovou záležitostí, která mohla být spojující, stimulační, ale byla jednorázová a členky běžně k analogovým kronikám přístup nemají.

S tím ale souvisí směrnice GDPR, kdy by byla potřeba získat od účastníků souhlas se zveřejněním fotografií. Webové stránky také umožňují založit členskou sekci, která by byla přístupná pouze uživatelům se zřízeným účtem a heslem. Tím by se vyřešila potíž se sdílením interních informací, kterých není potřeba, aby byly známy široké veřejnosti, například sdílení zápisů ze schůze výboru nebo celého archivu fotografií.

Dalším návrhem je online streamování proběhlých přednášek přes youtube. Vzhledem k vyššímu věku členské základny a zdravotním potížím, které s léty spíše přibývají, než ubývají, by bylo užitečné přednášky streamovat, aby členky, jejichž zdravotní stav nedovoluje přímou účast, mohly být zprostředkovaně přítomné. Přednášky by tak byly také digitalizovány a uloženy, aby k nim členky mohly mít přístup i mnoho let po jejich realizaci.

7.2.2 Image a design

S digitalizací se pojí také problematika designu tiskovin spolku. I přes zřetelné nadšení členek pro design kroniky z loňského roku, včetně plakátů a pozvánek, přesto zůstal jejich náhled vězet hluboko kolem roku 2000. Cílem návrhu tohoto opatření je při vyšším dosahu informací o aktivitách spolku zatraktivnit také vzhled, image, aby se spolek stal atraktivnějším. Neznamená to pouze skladbu změny aktivit, ale také změnu vzhledu a prezentace. Z hlediska obecného vyjádření a s odstupem je velmi těžké uchopit jednoduše aktivity spolku a vysvětlit jejich podstatu, což je problematické pro budování image spolku. U tohoto spolku nelze říci jako například u Spolku českého svazu včelařů, který by mohl deklarovat: Pečuje o zdraví včel, osídlení regionu včelami, opylování a biodiverzitu.

Návrhy na zlepšení v oblasti

V dílčích oblastech je řešení jednoduché. Na webu jsou běžně nabízeny omezené bezplatné verze programů CANVA a COLAGEMAKER, které umožňují vytvářet velmi profesionálně vypadající prospekty k prezentaci s minimálními potřebnými znalostmi. Jejich ovládání je velmi intuitivní. Online programy umožňují pozvánky stahovat v mnoha formátech, rozesílat emailem, sdílet na webové stránky či na profily sociálních sítí. Tato forma by byla formou virtuálního dobrovolnictví (Frič, Pospíšilová, 2010). Zlepšení image a designu by mohlo být užitečné i pro zvýšení mediálního komunikačního dosahu, například v dotační zprávě z roku 2017 k výstavě Kouzlo adventního času předsednictvo spolku vyloženě apeluje, že na jedné z největších akcí spolku a také významné akce regionu se neúčastní média, například regionální televizní stanice Beskyd.

Tošner a Sozasnká (2002) by tyto dva podbody zařadili pod PR, public relations, styky s veřejností, které zahrnují aktivity, které vedou ke zviditelnění určitých aktivit pomocí dlouhodobého budování komunikace s okolním organizace.

7.3 Rozvoj partnerství a spolupráce

7.3.1 Rozvoj aktivit směrem ke spolupráci s dalšími spolky v regionu

Ve výzkumné části jsem popsala, jak spolek spolupracuje s dalšími organizacemi, nicméně ještě existují možnosti další spolupráce. V Rožnově pod Radhoštěm a blízkém okolí existuje množství spolků. Dovoluji si navrhnout několik možností. Spolek rožnovských žen funguje v mikroregionu Rožnovsko, ve kterém působí také velké množství dalších spolků. Příkladem může být Spolek zahrádkářů, Český svaz včelařů, folklorní sdružení Radhošť, Fotoklub, Folklorní soubor Soláň, Junák, Agility klub a mnoho dalších. Tyto spolky a sdružení nabízejí velké množství nových podnětů, nových námětů, ale také konfrontaci s tím, jak jednotlivé spolky v regionu fungují. Vzhledem k tomu, že se spolek nachází v Rožnově pod Radhoštěm, kde také sídlí Muzeum v přírodě, nabízí se spolupráce s touto institucí. Kromě místa, sdílet také zájem o tradice, život v regionu v minulosti.

Návrhy na zlepšení v oblasti

Jako nejjednodušší krok se jeví oslovení ostatních spolků u příležitosti akcí, které souvisí s jejich zaměřením a jsou spolkem pořádány. Například Spolek zahrádkářů by bylo možno přizvat jako porotce do soutěže Kvetoucí město, Spolek včelařů by bylo možné oslovit s žádostí o přednášky o životě hmyzu. Oslovena by mohla být také Apiterapeutická společnost s žádostí o pořádání kurzů apiterapie. Možností je celá řada a měly by vycházet také ze zájmů a potřeb členek. Opět se dostáváme k potřebě otevřenější komunikace, ve které by bylo možné vyjádřit efektivním způsobem svůj názor. Jednou z možností zjištění preferencí by například bylo na založené stránce Facebooku uspořádat anketu pro členy. Jistá forma spolupráce již probíhá s terapeutickou dílnou Kamarád, členky spolek navštívily v roce 2018 (Vašutová, 2019), nicméně kontakty vlivem pandemie utichly a znovu se prozatím neobnovily. Spolek při této příležitosti věnoval jednorázový dar pro organizaci. V roce 2018 také proběhl kurz drátkování se žáky tří základních škol - Koryčanská, Pod Skalkou a Paseky (Vašutová, 2019). Včelaři ze Základní organizace Českého svazu včelařů by mohli pro spolek uspořádat cyklus přednášek a zážitkových setkání o včelaření a apiterapii. Stejně tak Spolek zahrádkářů by mohl po domluvě realizovat sérii přednášek, bylo by to i vhodné vzhledem k tomu, že Spolek rožnovských žen organizuje akci Kvetoucí město.

Ve městě Rožnov pod Radhoštěm sídlí také zemědělská škola, která by mohla zapojit do projektu studenty. Studenti zemědělské školy by také mohli pomoci s aranžováním kytic, chystáním výzdoby adventní výstavy. Po domluvě se školou by tyto aktivity mohly být započítány do výuky nebo vydáno osvědčení o dobrovolnické činnosti.

7.3.2 Reagovat na změny v trendech v dobrovolnictví směrem k individuální, často jednorázové aktivitě jako doplňku dobrovolnické aktivity spolku

Spolek rožnovských žen pořádá velké spektrum akcí, nicméně většinou nenabízí možnost k jednorázovému dobrovolnickému počínu, především nečlenů. Přitom tak to by bylo možné rozšiřovat základnu spolku a zvýšit počet členů. Zvýšila by se tím také pestrost nápadů, lidé zvenčí mohou aktivitu spolku vidět konkrétně, upozornit na organizační nedostatky a možnosti vylepšení u dlouholetých akcí, které vlivem dlouhodobosti vykonávání, nemohou být členkami viděny. Zvýšila by se také transparentnost činnosti spolku pro obyvatele. Zároveň je však riziko, pokud by k těmto aktivitám hojněji přistupovaly členky spolku, tak by mohlo docházet k drobení a uzavírání členské základny, snižování kontaktů, což by nakonec mohlo vést k paralyzaci spolkových aktivit.

Návrhy na řešení: Spolek by mohl vytipovat akce, na kterých je potřeba jednorázové pomoci. Přesně by popsal, o jaký typ jednorázové pomoci se má jednat, měla by být zajímavá, aby oslovila případné uchazeče a tu pak ideálně pomocí sociálních sítí inzerovat a aktivně nabídnout. Jednorázovou pomocí může být i výroba plakátu v počítačovém programu, pomoc se zajištěním techniky. I za jednorázovou pomoc by měl člen dostat jistou formu nefinanční kompenzace a uznání. Vhodný je drobný dárek, například zdobený perníček, klíčenka s logem, balíček Štramberských uší nebo hmotná odměna. Hmotná odměna i malého rozsahu má motivační charakter. Individuální, jednorázové akce by bylo potřeba komunikovat nejen uvnitř, ale také vně spolku například pomocí sociálních sítí. K dobrovolníku nečlenovi by mohl být přiřazen odpovědný člen spolku. Je potřeba přistoupit k aktivnímu získávání členů a dobrovolníků.

7.3.3 Firemní dobrovolnictví - spolupráce s firmami mikroregionu

“Firmy budou-li chránit životní prostředí, udržovat dobré vztahy se svými obchodními partnery a pečovat o dobré sousedské vztahy, přinese jim to v rámci tohoto nového tržního uspořádání konkurenční výhody”. (Steinerová, Václavíková, Mervart, 2008, s. 7).

V mikroregionu Rožnovska sídlí řada menších i větších firem, své podniky mají také živnostníci. Bylo by na místě oslovit velké podniky s informacemi o spolku a v prvním kroku tak cíleně zvýšit publicitu To, zda, budou ochotni se k dobrovolnictví připojit záleží na jejich pojetí podnikání. Účelem podnikání by totiž v občanské společnosti neměl být pouze přímý zisk majiteli, ale také prospěch komunitě (Arison, 2018). Vše závisí na postoji managementu firmy k tématu dobrovolnictví. Je však důležité, aby se zaměstnanci do dobrovolnictví chtěli zapojit dobrovolně, nevmívali výzvu k dobrovolnické aktivitě jako další pracovní aktivitu na navíc, která je nařizována seshora. S takovým modelem máme v naší vlasti bohaté zkušenosti z předrevolučních dob. Arison (2018) uvádí, že management může povzbuzovat k dobrovolnictví a aktivně podporovat úsilí zaměstnanců, kteří se chtějí věnovat práci pro komunitu. K tomu je potřeba ale mít dobře vyřešený design, ideálně také vizitky a určenou osobu pro styk s veřejností, čili některé aktivity profesionalizovat. Kontakt s firmami, především v Rožnově pod Radhoštěm, Zašové, Zubří by mohl být potencionálním základem pro firemní dobrovolnictví. Firemní dobrovolnictví je společná podpora veřejně prospěšných organizací firmou a jejími zaměstnanci. Firma obvykle formou daru věnuje pomůcky, lidé z firmy pak svůj čas. Firemní dobrovolnictví by mohlo být prezentováno na Facebooku a tím aktivovat public relations firmy, zvýšit povědomí o její existenci a být v podstatě reklamou. Firma tak také dává najevo svou odpovědnost vůči komunitě, která se i v České republice stává aktuálním tématem.

O pozitivním vlivu tohoto trendu mluví také Arison (2018, s.110-111) *“Jakmile se (zaměstnanci) zapojí a budu mít ze svého závazku dobrý pocit, je mnohem pravděpodobnější, že je to bude bavit budou dál důsledně pomáhat své skupině, ať už půjde o jakoukoliv záležitost.”.*

Mezi obvyklé znaky formy podpory dobrovolnictví firmami řadí Kotle a Leer (2005) propagaci myšlenky zapojit se do dobrovolnictví, organizace a servisu dobrovolnictví, poskytnutí firmou placených dnů, systém peněžních grantů (dobrovolnické hodiny zaměstnance = finanční příspěvek zaměstnavatele). Dlouhá, Ježková a Caha (2001)

uváděli již před 25 lety, že některé firmy v zahraničí dávají zaměstnancům několik hodin až den volna, který mohou věnovat dobrovolnické činnosti.

Návrhy na řešení: V první fázi by bylo potřeba seznámit vůbec s tímto konceptem širokou veřejnost, ideálně populárně naučným článkem nebo jeho sérií v periodiku místního rozsahu. Bylo by potřeba vytipovat vhodné firmy, které by mohly mít o tuto činnost zájem. Dále by měli být osloveni vedoucí firem s odpovídající prezentací, případně by jim měl být nabídnut bezplatný workshop o výhodách firemního dobrovolnictví, včetně profesionální brožury. Firmy by také mohly být zdrojem informačního kapitálu, uspořádat přednášky pro členky nebo poskytovat expertní poradenství spolku v případě potřeb (HESTIA, 2003).

Mezi přínosy tohoto řešení patří přínos nových personálních i materiálních zdrojů do spolku a tím i nových nápadů a optik pohledu na celý spolek, jednoduše řečeno, mohla by se zvýšit členská diverzita. Zvýšila by se také pestrost aktivit spolku o možnost návštěv nových firem, které by byly spojeny s přednáškami a praktickými ukázkami daného odvětví. Spolek by také mohl využít média těchto firem k vlastní propagaci, například firma DEZA sídlící ve Valašském Meziříčí vydává periodikum Valašský chemik. Rizikem je možnost požadování protislužeb firmou, které by byly v rozporu se zásadami a vyzněním spolku jako celku a mohly by tak negativně ovlivnit dlouhodobě pozitivní budovaný spolkový obraz.

7.4 Aktualizace témat a zaměření spolku

7.4.1 Rozvoj oblasti duševního zdraví a psychoterapie

Také tento návrh pochází od jedné ze členek. Nejprve si uveďme, čím by byl prospěšný. Oblast psychoterapie a duševního zdraví je nyní ve společnosti akcentována probíhající reformou psychiatrické péče, vznikem ambulantních služeb a snahou o částečnou deinstitucionalizaci psychiatrické péče. Dovolím si vyslovit pár poznámek k této oblasti. Pokud by se mělo jednat o aktivity prevence duševního zdraví, vyškolení členové spolku mohou provozovat preventivní, osvětové aktivity, například přednášky, workshopy, relaxace, workshopy kreslení mandal, arteterapeutické semináře, zooterapeutická sezení či jiné formy terapií, ke kterým ovšem mají příslušnou kompetenci. A to je právě problémem, protože většina členek kompetence v této oblasti

nemá. Pro rozvoj této oblasti by například organizace mohla pro své členky či také ostatní občany uspořádat krátké kurzy krizové intervence.

Návrhy na řešení: Pokud by se spolek rozhodl tyto aktivity zařadit do svého repertoáru, bylo by vhodné vytipovat pomocí dotazníku členky, které by o tyto aktivity měly dále zájem. Kurz by mohl být sjednán organizací za sníženou cenu při naplnění počtu účastníků, která je obvykle pro max. 15 osob, dále by mohla být poskytnuta nějaká forma členské slevy tak, jako tomu bývá například u zájezdů. Další možnosti financování by mohly být granty města či kraje, záleží na rozsahu aktivity. Důležité v tomto řešení by bylo jasně nastavit limity, které členky jako dobrovolnice mají a kdy je potřeba zájemce o službu předat oficiálnímu terapeutovi. Tento návrh by úzce souvisel s přijetím modelu organizovaného, formálního dobrovolnictví. Bylo by potřeba zajistit také kvalifikované pracovníky v oblasti péče o duševní zdraví z důvodu proškolení. Tato forma práce by byla přínosná, pokud by se spolek navázal na určitou organizací pracující v oblasti duševního zdraví, která by mu garantovala podporu a koordinaci.

7.4.2 Rozvoj mentoringu ve spolku

Z hlediska demografie akumuluje spolek mimořádně pestré členské společenství, a to jak z hlediska věkového, tak sociálního a profesního. Ženy navíc mají biologicky přirozeně sklony k péči o mladší, slabší nebo novější členy skupiny. Mentor jako jedinec se dle Kellera (2007) může stát zdrojem rozšiřování sociálních kontaktů svého svěřence tím, že jej seznámí s ostatními členy společné komunity, uvede ho do spolku, skupiny, kde on sám přirozeně tráví svůj čas. Tím mu umožní rozvíjet jeho talent.

Mentoring je také potencionálně přínosný pro rozšiřování a udržování členské základny. Broumovská a Seidlová Málková (2010, s. 62) píší: *“Byl prokázán významný vliv mentoringu na rozvoj altruismu a pozitivních postojů k pomoci druhým, což lze potencionálně využít k rozvoji dobrovolnictví a občanské angažovanosti v ČR. Děti a dospívající zapojení do mentorských programů budou mít lepší pozitivní postoje k vykonávání dobrovolnictví a zvýšenou motivaci se do nějaké formy dobrovolnictví sami zapojit.”* Kromě neoficiálních forem mentoringu, které ve spolku již nyní přirozeně probíhají, by bylo možné rozšířit aktivity spolku směrem k mentoringu organizovanému, profesionálnímu. Mentoring by tak mohl být aktivitou se sociálním přesahem, která by byla přínosná pro mikroregion.

Návrhy na řešení: Pro členky spolku by mohlo být přínosné, v rámci své praxe, spolupracovat v mentorském programu a předávat tak své zkušenosti se spolkem. Práce s mládeží a celkově mladšími generacemi, je pro udržitelnost spolku naprosto nezbytnou podmínkou. Více je tato potřeba rozvinuta níže.

7.4.3 Zaměření na matky s dětmi a mezigenerační kontakt

Spolek rožnovských žen je především uskupení žen, proto by bylo dobré, kdyby byla zohledněna skupina žen na mateřské dovolené a žen v důchodovém věku. V Almanachu je o dobrovolnictví a mezigeneračním kontaktu také pojednááno. Rovněž v cílech spolku pro rok 2018 zaznívá následující: *“Snaha soustředit se na mezigenerační vztahy - spolupráce se ZŠ, MŠ případně SŠ.”*

Mezigenerační kontakt je potřebný k fungování komunity, a je přínosný pro obě strany. Matky s dětmi dle průzkumů trpí sociální izolovaností, pocitem osamělosti, nedostatkem sociálních kontaktů. Zvláště ve městě, kde je navíc sociální izolace obecným faktorem, jsou generační propasti viditelnější. Matky s dětmi mívají v rámci města možnost účastnit se akcí, kterou jsou ale obvykle opět zaměřeny na matky s dětmi, takže nedochází k transgenerační a trans skupinovému kontaktu. Stejně tak ženy v tzv. sandwichové generaci bývají z nedostatku času izolovány. Další skupinou trpící osamělostí jsou senioři. Všechny tyto skupiny, kdyby mohly participovat ve spolku, by mohly vytvořit mezigenerační spektrum kontaktů, které by později mohlo pokračovat formou “adoptivní babička”, “starší sestra” a dalších náhrad dříve přirozených kontaktů. Zdá se, že spolek také vnímá potřebu o těchto tématech hovořit, například 22.10.2010 byla uspořádána přednáška Setkání tří generací, která mimo jiné měla téma úloha ženy v mezigeneračních vztazích v současné společnosti. Členky také navštěvují mateřskou školu Prvního máje, pro žáky základních škol Koryčanská, Záhumenní a pod Skalkou realizovaly kurzy drátkování. V roce 2014 probíhala také spolupráce s Městskou knihovnou na akci Rok babiček, která mimo jiné zahrnovala čtení, povídání, praktické ukázky paličkování, štipování ponožek, zdobení perníčků nebo rozpoznávání bylin.

Návrhy na řešení: Jako první krok bych zvolila oslovení mateřského centra, mateřských školek, domova pro seniory a mateřských skupin na Facebooku. Poté by bylo potřeba naplánovat první, úvodní neformální akci, která by pokryla zájmy obou jmenovaných skupin. Následovala by série akcí podobného vyznění, například Vyprávěj jak to bylo, návštěvy ve školách. Přínosem této spolupráce by mohlo být také získání nových členů,

a celkově větší participace spolku na komunitním životě. K tomuto návrhu je ještě vhodné podotknout, že členky spolku byly v roce 2018 zapojeny do čtení v místní mateřské škole Prvního máje.

7.4.4 Ekologický přesah aktivit a jeho marketing

Spolek rožnovských žen se vyskytuje na malém městě, pod Beskydskými vrchy. Z hlediska umístění je pevně spjat s Valašskem a jeho kulturou. Jednou z možností, jak rozšířit spolkové aktivity a učinit je atraktivnější je více propagovat směr ekologičnosti, svépomocnosti z hlediska samozásobitelství, spořivosti. V této myšlence navazujeme na televizní pořad Herbář, ukázal, že existuje segment obyvatel, kteří mají zájem o vytváření ekologicky udržitelné domácnosti a domácí samovýrobu. Ekologický apel, doprovázený o praktické předávání tipů, školení je také jednou z forem, která by mohla zvýraznit spolkovou identitu.

7.5 Zajištění materiálních podmínek pro fungování spolku

7.5.1 Zajištění centra a prostor pro spolek

V roce 2014 bylo poukázáno na nedostatečné zázemí spolku. Problém se sídlem organizace - spolek je dobrovolnický, neměl a dodnes nemá oficiální sídlo. Většina aktivit se odehrává v pronajatých prostorách, členky často mají různé části spolkového majetku u sebe doma. Například kroniky jsou uskladněny u předsedkyně spolku. Tím je omezen přístup dalších členek k některým spolkovým prostředkům. Dále je pro nové zájemce problematičtější získat informace o spolku. Takový stav také může působit nedůvěryhodně na případné sponzory a nové členy, protože se může jevit jako organizační nekompetentnost.

Návrhy na řešení: V tomto případě je potřeba spolupráce s Městem, případně se spolupracujícím soukromým subjektem. Ideální by bylo, aby centrum nebo kancelář byly zařízeny v lokální dostupnosti a protože spolek má starší členskou základnu, mělo by se jednat o bezbariérový přístup, v nejlepším případě v přízemí, dobře dostupný ze silnice. Město by mohlo ideálně formou sponzoringu nebo daru poskytnout prostory pro aktivity spolku, schůze, akce. Prostory by tedy měly být i dostatečně reprezentativní.

8. SOUHRN VÝZKUMNÝCH ZJIŠTĚNÍ

- 1) Spolek Rožnovských žen je profilován jako všeobecně socializační, zájmový, volnočasový s přesahem k utváření a zvelebování komunity, které se spolek nachází. Není zaměřen jednoznačně, což stěžuje jeho prezentaci pro veřejnost.
- 2) Rozsah činnosti je velmi pestrý a zahrnuje celé spektrum aktivit.
- 3) Pro veřejnost nejsou aktivity Spolku rožnovských žen tak známy, jak bylo očekáváno. Ačkoliv je spolek součástí městské kultury již dlouho, není povědomí o jeho činnosti velké, a spíše je povšechné, obecné.
- 4) Spolek nemá webové stránky ani profil na sociálních sítích, pomocí kterých by komunikoval s veřejností. Některé jeho aktivity jsou prezentovány stránkami a profilem Města.
- 5) Narativ sociální pomoci je vysoce akcentovaný ve výpovědích členek, ale méně ve výpovědích sociálních pracovníků, které nejsou členkami. Ty vnímají aktivity spolku spíše jako volnočasové, než sociální.
- 6) Členky spolku neuvažují příliš o dalším vývoji spolku, další směřování spolku nevnímají jako důležitou otázku.
- 7) Příležitostí ke změně by přitom bylo nadšení, entuziasmus a vztah členek ke spolku. Členky jsou vysoce motivovány k činnosti ve spolku i dalším aktivitám.
- 8) Potencionál ke změně ve spolku je v současné době malý. V tuto chvíli není ve spolku fragment, který by usilovat o změnu spolkových aktivit.
- 9) Spolek rožnovských žen ztratil velkou část svého aktivistického potencionálu. Dříve bylo více akcentováno téma ženských práv, spotřebitelských práv nebo třeba témata veřejné dostupnosti služeb. Tyto tendence po roce 1989 postupně vymizely a nyní nejsou reflektovány. Jednou z mála výjimek bylo připomínkování k diskriminačnímu zákonu v roce 2005 nebo protestní akce proti zrušení zubní pohotovosti v Rožnově pod Radhoštěm v roce 1998.
- 10) Členové spolku nemají přílišný zájem v současné době měnit podobu spolku a jeho aktivit. Udávají, že mají dostatek aktivit, nepotřebují jejich rozšiřování, nemají pocit, že existuje potřeba jejich rozšiřování.

- 11) Existuje posloupnost pravidelně slavných událostí a svátků, které dodávají cyklický průběh činnosti spolku: Ženy ženám, Oslavy výročí, Večeře při svíčkách nebo Kvetoucí město.
- 12) Optikou průběhu času se spolek měnil z praktického advokátního spolku v zájmový, volnočasový spolek, v současné době se zaměřením spíše na věkovou skupinu střední dospělosti a seniorského věku.
- 13) Spolek rožnovských žen, respektive jeho existence jsou institucím známy, zdá se však, se nedaří koordinovat dostatečně využití potenciálních zdrojů, které by spolek mohl přinášet.
- 14) Spolek nutně potřebuje realizovat opatření ke zvýšení obecného povědomí o jeho činnostech a existenci především pomocí moderních komunikačních médií.
- 15) V souvislosti předchozím bodem je potřeba proměnit vizuál a prezentaci spolku tak, aby byl zajímavý a přitažlivý.
- 16) Aktuálně největším problémem je absence stálého zázemí spolku ve slova smyslu stálého místa, které by členky mohly využívat.
- 17) Spolkové aktivity a potřeby mikroregionu nabízejí mnoho cest, kterými lze Spolek rožnovských žen rozvíjet a kam jeho činnost směřovat.

9. DISKUZE

9.1 Výzkumná zjištění

9.1.1. Jak jsou aktivity spolku vnímány členkami a nečlenkami? Jsou nějaké rozdíly?

Rozdíl vnímání aktivity spolku členkami a nečlenkami je signifikantní díky tomu, že aktivity nejsou nečlenům takřka známy. To představuje určitý signál o tom, jak spolek komunikuje, označeny jako užitečné, přičemž nečlenky nedokázaly přesně říci, čím vlastně jsou užitečné. Tato informace je skutečně důležitá pro další rozvoj spolku, protože se tímto vytváří dojem uzavřenosti, který nepodporuje získávání nových členů a členské základny a to navzdory tomu, že dle slov členek spolek aktivně usiluje o získávání nových členů, aby se mohly rozšiřovat jeho aktivity. Právě proto byla velká část návrhů na rozvoj spolku věnovaná rozvoji komunikace spolku a jeho aktivit navenek.

Nečlenové sociální pracovníci obvykle měli informace o existenci spolku jako takového, nicméně nepřisuzovali mu žádnou roli na poli působení v sociální činnosti.

Členky spolku vnímají aktivity více jako sociálně zaměřené, kdežto nečlenky vnímají aktivity spíše jako výplň volného času. U členek spolku se výrazně objevoval důraz na rozvoj, pomoc, spolupráci, ale u nečlenek se toto vůbec neobjevilo. To značí o velmi závažném problému v pojetí spolku a rozporu mezi pojetím veřejností a pojetím samotným spolkem. Na základě dat z minulosti se dá říci, že spolek tvoří svůj narativ také na minulém působení, které bylo popsáno v historii, ale dnes toto působení nevykonává a není pro jeho utváření tak významné.

Ani z hlediska odpovědí participantů, nebyly získány přesnější data. Někteří členové spolku sice uvedli některé akce, na kterých má Spolek rožnovských žen podíl nebo je přímo pořádá, další tušili, že existují akce, které spolek pořádá, ale neměli hlubší představu o aktivitách ani o tom, proč by se jako občané nebo odborníci mohli případně na spolek obrátit.

9.1.2 Jaké činnosti spolku mají přesah k sociální práci a dobrovolnické činnosti v komunitě?

Celé fungování spolku je založeno na dobrovolnické platformě. Spolek nemá a nikdy neměl žádné členy, kteří by byli placeni za vykonání činností pro spolek. Spolek působí v komunitě na Rožnovsku.

Nečlenové spolku sociální pracovníci naopak často neměli přesnou představu o tom, proč by se měli na spolek obracet, s čím by jim mohl pomoci a ani neměli představu o dalších jeho činnostech. Byly zmiňovány prvky dobrovolnictví jako přínos, ale nebyl vyzdvihován sociální profil chování, který má být dle spolku jejich hlavní odlišností od dalších spolku v oblasti působících. Sociální pracovníci sice vnímali spolek jako místo setkávání komunity, volnočasovou výplň aktivitu, možnost tvoření, ale nenavrhovali ani nepředpokládali, že by od spolku měly vzejít aktivity, které budou mít potenciál budovat komunitní práci jako systém. Setkáváme se tedy s tím, že spolek tím, jak není vyhraněný a zaměřen, se jeví pro okolí neprůhledně a lidé z vnějšku si nejsou jistí, v jakých případech by spolek měli oslovit se žádostí o pomoc. I přes pomoc v období pandemie COVID 19, kdy spolek zajišťoval nákupy, doprovody k lékařům a další potřebné služby seniorům se tento jeho obraz jako signifikantní neuchytil.

Aktivity vykonávané spolkem dozajista jsou dobrovolnického charakteru, spíše než s přesahem k sociální práci bychom je označili jako aktivity s přesahem k socializaci a celkovému začlenění jedinců do komunity, přičemž možnosti začlenění jedinců skrze spolek jsou dány spíše jejich vlastní osobní iniciativou nežli programovým směřováním spolku. Spolek je v tomto případě spíše sdužují platformou, která může, nikoliv exkluzivně, poskytovat prostor pro začlenění. Zde však opětovně narážíme na problematiku malého odrazu spolku v mediálním prostoru.

Ve světle výzkumu musíme opravit samotné znění otázky, která by měla znít spíše takto: Jaké činnosti spolku mají přesah k mezilidské solidární pomoci a dobrovolnické činnosti v komunitě? Tyto činnosti totiž mohou doplňovat některé služby poskytované institucemi sociální práce, nicméně jsou pouze nekvalifikovanou, odborně zaštitěnou a chabě koordinovanou aktivitou oproti sociální práci, která je vnímána jako samostatná profese.

Prvním bodem pro pochopení přesahu činností k solidární pomoci je fakt, že spolek jako takový je silně pro socializační činitel, především pro seniory v komunitě mikroregionu Rožnovsko.

Funkce spolku je především preventivní. Členství ve spolku napomáhá udržení zdravých mezilidských kontaktů u seniorů a zvyšuje motivaci k aktivnímu trávení stáří. Pomáhá získat a udržet spektrum sociálních kontaktů a tím brání sociální izolaci. V období starší dospělosti a raného stáří je přítom sociální izolace významným rizikovým faktorem vzniku řady psychických a patologických stavů i rizikovým faktorem pro povšechné zanedbávání vlastní osoby a tím předčasné ztrátě lidského potenciálu.

Spolek svou existencí podporuje rozvoj altruismu a zapojení jedinců do dobrovolnických činností vlivem příkladu. Tím pomáhá také zvědomování některých specifických potíží a otázek, například spojených se stářím. Například pravidelná dobrovolnická výpomoc v domově pro seniory pomáhá udržovat kontakty a podněcuje dobrovolnický zájem o seniory v institucionální situaci a zprostředkování kontaktu s nimi. Bylo by však vhodné nezaměřovat se pouze na domov pro seniory, ale také na další pobytové služby pro seniory, léčebny dlouhodobě nemocných, domovinky.

Pro dobrovolnické činnosti vnímáme jako důležité také zprostředkování vědomostí skrze přednášky zaměřené na zdraví.

Spolek ve své činnosti spolupracuje se Zlínským krajem a je poradním hlasem při navrhování ocenění pečujících osob. Jak bylo popsáno v příslušné kategorii, spolek je blíže určen místu a má lepší možnost zjistit skutečný stav potřeb a existenci jedinců, kteří pečují o své blízké. To souhlasí se závěry zprávy HESTIA (2012): *“Daleko větší počet seniorů či zdravotně postižených nežije v rezidenčních zařízeních, ale ve své domácnosti a více či méně se do pomoci druhým zapojuje, či ji využívá v rámci procesu, kterému se říká občanská výpomoc. Nejde o to, abychom propojili pár sousedů z ulice, kteří se léta znají, ale aby o této činnosti věděli na radnici i jinde a aby takovou dobrovolnou pomoc podporovali. ”*

Oproti původním předpokladům je spolek však spíše zázemím pro kulturní nežli sociální dobrovolnictví v tom slova smyslu, že poskytuje prostor pro široké spektrum aktivit a organizačně je zaštiťuje.

9.1.3 Jaké jsou nejzásadnější milníky ve vývoji spolku? Jak byly popsány, oslaveny?

Organizace Spolek rožnovských žen byla založena v roce 1976 jako pobočka Českého svazu žen a byla koordinována Městským výborem. Zpočátku malý spolek rozšiřoval svou základnu rychlým tempem, proto byl rozdělen a potom z jedné buňky vznikl

základ dnešní organizace Spolku rožnovských žen. O rozrůstání svědčí též žádost z roku 1978 o pronájem Klubu pracujících a Společenského domu, protože původní prostory Požární zbrojnice již byly pro konání Blešího trhu v rozsahu tří dnů nedostatečné, což bylo zamítnuto. Členky spolku se v roce 1978 zúčastnily okresní konference Českého svazu žen. V počátcích své činnosti se spolek zabýval především zajištěním služeb a občanskou vybaveností, dal by se nazvat akčním spolkem, který upozornil na nedostatky občanského vybavení ve městě, například na absenci kadeřnictví, čistírný oděvů. Pomáhal také s řešením běžných obtíží plynoucích ze života v socialistické plánovací společnosti, například uspořádal kurz šití dětských oteplovaček při jejich nedostatku, vývěsní normy masa, nedostatek másla a dalačanků v obchodě v odpoledních hodinách či absence stříhové služby.

Vývojově důležitý byl mezník 1989, který byl počátkem transformace spolku. Postupem času se spolek z aktivistického akčního uskupení starajícího se o prosazení oprávněných požadavků obyvatel města stal volnočasovou organizací, která vlivem postupného stárnutí členské základny se dnes zaměřuje spíše na kategorii starších dospělých a seniorů. Spolek se tehdy velmi dobře zaměřil na pomoc s orientací v novém kapitalistickém systému společnosti i na zprostředkování možností, které nabízel, například volné vycestování do zahraničí nebo uvolnění poměrů v pořádání rozličných akcí. V této době se stal apolitickým. Bleší trh, akce, která do té doby byla významná z hlediska získání a zajištění potřeb, se díky rozvoji trhu stala na určité období spíše reliktem, ale postupem času si našla místo i v konzumní společnosti, apelem na ekologickou a finanční udržitelnost.

Základními akcemi a milníky jsou kulaté a půlkulaté oslavy založení spolku. Bývají spojeny s kulturními pořady a setkání členek.

Každoroční důležitou akcí je Ženy ženám, akce k oslavě MDŽ. Bývá slavena a je podávána slavnostní večeře spojená opět s kulturním programem. Podobnou akcí je tradiční večer při svíčkách, která opět slouží k setkávání členek a je vytvořenou příležitostní k hromadnějšímu setkávání a potkávání, byť tento potenciál, když se podíváme na počty účastníků, nebyl zatím zcela naplněn.

Z novodobější historie je významná akce Kouzlem adventního času, její první ročník bychom mohli pokládat za pomyslný začátek postmoderního fungování spolku.

Z hlediska narativu je významná akce Jako tenkrát v lázních, která ale nebyla spojena s výročním spolku, nýbrž s městem, ve kterém spolek sídlí, Rožnovem pod Radhoštěm.

9.1.4 Jaké je postavení spolku v rámci regionu, s jakými institucemi a dalšími spolky spolupracuje a s jakými výsledky?

Spolek je významnou institucí mikroregionu co do počtu členů. Je specifický výrazným zapojením žen v produktivním a především postproduktivním věku napříč profesní skupině. Má poměrně velký lidský potenciál, který je ale zatím spíše nevyužívaný nebo využíván neefektivně. Spolek rožnovských žen komunikuje s Městským úřadem - odborem sociálních věcí a několika organizacemi zajišťující služby v regionu - Kamarád, Charita, Diakonie. Některé akce, jako například Charitní bazárek je dlouhodobou akcí, jejíž výtěžek putuje na potřeby klientů Charity České republiky.

Za asi nejvýznamnější lze pokládat spolupráci s domovem pro seniory Rožnov pod Radhoštěm, ve kterém členky pravidelně pořádají besedy, čtení, někdy také kulturní akce.

Spolek rožnovských žen je samostatný, jeho činnost plyne z jeho vlastní vůle a vlastních iniciativ. Není vázán na žádnou oficiální organizaci, formálně je pobočkou Českého svazu žen, který zajišťuje především finanční a koordinační stránku, do obsahu aktivit a do dalších fungování spolku nezasahuje. Spolek sám navazuje a iniciuje spolupráci s dalšími spolky, sdružení a institucemi v oblasti. Charakter spolupráce je různý a liší se v obsahu, čase, poskytnuté formě.

Problematický je, jak jsem již naznačila, velmi slabý mediální obraz spolku, který je vytvářen především druhotnými médii, ale ne jím samotným. Návrhy na zlepšení jsem představila výše. Tento problém se může odrážet do budoucna také v komunikaci s úřady, institucemi a dalšími spolky, protože elektronizace určitých agend je dnes již běžnou záležitostí. Tím se může stát spolupráce se spolkem pro další subjekty méně zajímavou.

Výsledky spolupráce jako takové nelze objektivně zhodnotit, ale probíhají ke spokojenosti obou zainteresovaných stran, o čemž svědčí opakování většiny akcí, při kterých je tato spolupráce významná.

9.1.5 Jaké typy aktivit spolek provozuje a v jaké četnosti? Které aktivity jsou pro spolek nejvýznamnější?

Za jednu z nejvýznamnějších aktivit bych označila akci Kvetoucí město/ Kvetoucí Rožnov, která v různých obdobích probíhá ve městě Rožnov pod Radhoštěm od roku 2007 a je zaměřena na estetiku města a participaci občanů při zlepšování životního prostředí. Soustředí se na estetickou stránku květinové výzdoby, aktivizuje občany ke vnímání životního prostoru města jako místa, které mohu svými zásahy učinit lepším místem pro život. Zeleň je jedním ze základních skladebních prvků městského prostředí. Kocourková (1982) uvádí, že význam zeleně ve městech je klimatický, hygienický, psychický, rekreační a estetický.

Z hlediska spolkové identity má výrazný vliv akce Ženy ženám, jak jsem popsala u kategorie věnované této akci. V posledních letech se stala vlajkovou lodí akce spolku adventní výstava pod názvem Kouzlem adventního času. Nepravidelně bývají uspořádané sportovní akce s různým zaměřením. Spolek organizuje značné množství přednášek, v tématech rozvoje obecných a zájmových znalostí, kam řadíme například cestopisné přednášky, přednášky spojené s aktivitami rodiny, seniorů.

Z mého osobního pohledu jsou pro spolek nejdůležitější ty akce, které se cyklicky opakují, v průběhu let v ustáleném čase jako je například Ženy ženám, Kouzlo adventního času nebo Blešák, které dávají specifický průběh spolkovému roku a jsou důležitými mezníky. Pro členky spolku mohou nahrazovat dříve běžné svátky a mezníky, které plnily tento účel.

9.1.6 Jak vidí další směřování spolku participanty? Jak výzkumník? Jaké změny jsou navrženy a proč?

Navzdory snaze, nebyly návrhy dalšího vývoje spolku příliš konkrétní. Především členky, které nejsou sociální pracovnice, byly spokojeny s dosavadním fungováním spolku a rády by jej zachovaly. Často ani neviděly prostor, časový, personální nebo materiální, proto, aby mohly být aktivity nějak rozvíjeny. Spíše se zaměřovaly na udržení spolkových aktivit jako takových. Zároveň tato skupina participantek byla skupinou s nejvyšším průměrným věkem, oproti sociálním pracovníkům – členkám, měly také delší dobu členství ve Spolku rožnovských žen.

Za nejpalčivější, jak již bylo uvedeno, považuje výzkumník potřebu digitalizace, kterou žádný z respondentů jako potíže nezmínil. Nicméně v současné době, jak již bylo nastíněno, nemá Spolek rožnovských žen vlastní digitální komunikační kanál, což je při

spolku o více než 200 členech škoda. Do návrhů jsem zahrnula například digitalizaci spolkové kroniky tak, aby byla přístupná všem zájemcům. O možných výhodách a nevýhodách jsem psala v sekci návrhy digitalizace.

Rovněž otázka image a designu nebyla žádným z respondentů zmíněna. Nutno říci, že na tuto stránku věci mě upozornila kolegyně, se kterou jsem o spolku mluvila, sama sociální pracovnice, která ale nebyla do výzkumu zahrnuta. Nabízí se využití některých online nástrojů, které jsou pro neziskové organizace zdarma, zapojení místní školy s grafickým oborem, zvyšování kompetencí členů v tomto odvětví. Cílem je opět zviditelnit spolek a dodat mu na přitažlivosti. Jednou z navržených forem je storytelling. Mezi další téma, které je potřeba mít v možném rozvoji, je navázání užší spolupráce s dalšími spolky v regionu, zmíněni byli například Včelaři.

Některé členky i nečlenky navrhovaly možnost rozvoje oblasti duševního zdraví a psychoterapie. Zde je potřeba velmi obezřetně posoudit, jaké jsou kompetence jednotlivých členek, jaká rizika je možné v rámci dobrovolnictví podstoupit a jak by měla spolupráce vypadat. Jistě by bylo možné navázat spolupráci například s organizací Iskérka, která se tímto tématem profesně zabývá. Pro většinu aktivit, které byly navrženy v tomto segmentu je potřeba hlubší znalost. Otázkou také je zájem členek o toto téma jako takové, protože dosud spolek pracoval spíše, z hlediska sociální práce, s klientelou méně náročnou.

Z hlediska organizace spolku by možná nebylo špatné zaměřit se na některé nové trendy v dobrovolnictví a poskytnout například možnosti a příležitosti pro dobrovolnictví krátkodobé či dokonce ojedinělé. Jak jsem již psala, tento postup by mohl přilákat nové členy pro spolek a také by zvýšil transparentnost fungování spolku. Zde navazuje také náš návrh na firemní dobrovolnictví. Klíčové ale nyní je zajistit prostory pro fungování spolku, které nyní spolek nemá.

Z výše popsaného můžeme také cítit, že ačkoliv se spolek snaží, je v současné době platformou spíše pro generaci od 40 či 50 let výše. Pro spolek a jeho zachování by bylo dobré přivést do něj také mladší lidi, kteří se vyskytují v menším zastoupení. Jednou z možností je zaměření se na matky s dětmi jako specifickou skupinu žen, která navíc nějakou formu sociální opory často potřebuje. Jak lze vidět, návrhů jak pokračovat ve spolkových aktivitách je celá řada. Určitě nelze realizovat všechny najednou a hned. Je potřeba vybrat jeden, který bude mít největší podporu členské základny a důsledně naplánovat jeho realizaci. Zároveň jsem si vědoma, že se jedná o subjektivní pohled výzkumníka. Spolek tyto potřeby aktuálně příliš nepociťuje. Bylo by vhodné tyto

návrhy tedy alespoň podrobit diskusi ve spolku a stejně tak prodiskutovat jeho další směřování, aktivity.

9.3 Návrhy dalších témat pro výzkum

Tato studie se zabývá velmi specifickým tématem, konkrétním spolkem, jeho aktivitou a jeho přesahy k mikroregionu, tedy místu, ve kterém sídlí. Z hlediska sociální práce mne osobně nenapadá žádné možné další pokračování studie, pokud by nešlo o konkrétní plán rozvoje sociální stránky spolku a některých aktivit výše jmenovaných.

Další studie, které navrhuji, by mohly mít etnografické zaměření. Domnívám se, že by bylo vhodné zkoumat menšími studii spíše jednotlivé aspekty spolku, případně srovnávat tento pobočný spolek Českého svazu žen se spolky jinými, například co do vykonávaných aktivit, participace členů spolku. Bylo by jistě zajímavé srovnat, jaké aktivity jsou provozovány v jiných pobočných spolcích, a zda se skladba a oblíbenost aktivit liší či neliší v závislosti na regionálním kontextu.

Druhým návrhem, který vznáším je podrobná historiografická studie spolku v kontextu dějin republiky a regionálních událostí. V této studii by bylo tématem především to, jak spolek reflektoval a zda vůbec reflektoval ve svých aktivitách národního dění, například rok 1989, jaké byly postoje členů, jak o těchto událostech dle dobových kronik smýšleli.

Třetím návrhem je mediální analýza obsahu sdělení o spolku s pomocí cenzusu, tedy komplexního získání všech vydaných tiskovin a článků, které ke spolku vznikly a které byly poskytnuty široké veřejnosti.

Specifické studie by se mohly věnovat vypracování strategií a postupů implementace k navrženým možnostem budoucího směřování spolku, včetně rozpočtových strategií, SWOT analýz, analýz průzkumu spolkového a veřejného mínění o možné rozšíření aktivit k těmto tématům. Jednalo by se o konkrétní programy, které by mohly spolku pomoci nové aktivity postupně zavést.

Další návrh, který mám k výzkumu a týkal by se spíše studie menšího rozsahu, například článku pro odborný časopis, by se týkal specifického významu spolku pro ženy- vdovy. Rovněž navrhuji transgenerační studii, protože ve spolku jsou někdy členové se vzájemnými rodinnými vazbami neteř-teta, matka-dcera, sestřenice a podobně. Tato studie by ale musela pracovat také alespoň s minimální znalostí rodinného zázemí daných rodin, což jí činí velmi obtížně proveditelnou.

Z mého pohledu by bylo v současné chvíli nejdůležitější věnovat se studiím implementace nových návrhů, aby nedocházelo k postupné gentrifikaci spolku, snížení

jeho adaptability a nakonec jeho přitažlivosti nejen pro potencionální nové členy, ale také pro členy stávající přičemž je potřeba udržet vysoký akční potenciál současné základny. Změny by měly probíhat koordinovaně, po dohodě členek a výboru, a jejich implementace by se měla řídit podrobným plánem. Bylo by dobře, kdyby spolek, pokud by chtěl své aktivity rozšířit, uspořádal například online hlasování o dalším směřování spolku. Online forma by ušetřila spolku čas, peníze a zaručila členům anonymitu. V tomto případě, kdy je spolek vázán na přátelských vazbách, se domnívám, že anonymita v hlasování by byla potřebná.

10. ZÁVĚR

V této práci jsem se zabývala významem spolku Rožnovských žen pro mikroregion Rožnovsko. Vzhledem k rozsahu a rozmanitosti akcí mohu říci, že spolek působí na celkové klima v mikroregionu a poskytuje svým členům mnohostranné stimuly. Právě tím je spolek jedinečný, spektrem akcí, které jeho členové po své členy, ale i veřejnost, pořádá. Můžeme vysledovat základní motivy spolku, které sebou nesou historický odkaz, například péče o zdraví, péče o rodinu, zlepšování dovedností, kreativita, ale také akce, které se těmto měřítkům určitým způsobem vymykají, například zájezdy, exkurze do firem. Nelze tedy mluvit pouze o významu sociálním, ale o významu holistickém. Pomáhá prezentovat specifika kraje, ve kterém se nachází - Valašska, v některých akcích odkazuje k jeho historickým specifickým a prohlubuje znalosti členů i veřejnosti. Tím doplňuje činnost Valašského muzea v přírodě, s nímž také spolupracuje, především v rámci zajištění lektorství.

Nicméně, práce nesplnila mé očekávání. Společenský přínos spolku je znatelný, ale obtížně měřitelný a těžko vyčíslitelný empiricky. Celkově lze považovat aktivity spolku z hlediska působení na jedince za nespécifickou primární prevenci směřovanou širokému spektru dospělé populace bez možností měřit význam zapojení jedince do spolku jinak, než pomocí subjektivních metod. Angažmá ve Spolku rožnovských žen dozajista přináší jeho členům benefity, které jsou motivátorem k setrvání v činnosti spolku, tyto benefity mohou být důležité pro osobní a sociální pohodu jedince, nejsou ale uchopitelné jako specificky preventivní nebo salutogenetické. Také existence spolku může být vnímána jako benefit pro komunitu, především pro ženy v produktivním a postproduktivním věku.

Jak bylo psáno výše, má očekávání byla jiná. Pokud by spolek chtěl vystupovat jako organizace, která se angažuje také v oblasti sociální, vnímala bych jako potřebné především profesionalizovat a lépe koordinovat jeho aktivity. V práci bylo nastíněno několik možností, příklad zapojení firem, rozvoj v oblasti zdraví a psychoterapie, rozvoj mentoringu nebo zaměření na mezigenerační kontakt. V opačném případě je efekt existence spolku nespécifický.

Práce ve výsledku tedy ani tak nedokázala popsat, jaký je význam Spolku rožnovských žen pro mikroregion, ale spíše popsal jeho dosavadní historii, aktivity, působení a

pohled sociálních pracovníků i členů na spolek. To, co je pro spolek jako takový významné, budiž fakt, že jeho aktivity nejsou dostatečně veřejnosti známy a fakt, že jeho mediální prezentace je nedostačující.

Z těchto důvodů je oproti původnímu záměru rovněž zařazena poměrně rozsáhlá stať o návrzích rozvoje Spolku rožnovských žen. Spolek má velký lidský potenciál, a proto by byla škoda nezaměřit úsilí členů specifičtěji. Je samozřejmě otázkou, nakolik by vůbec členská základna a předsednictvo s navrhovanými změnami souhlasilo. Práce bude všem zájemcům volně k dispozici, a pokud dokáže vyvolat debatu uvnitř samotného spolku o jeho další budoucnosti a směřování, pak byl nakonec splněn účel, který sice nebyl původně zamýšlen, není vědecký, ale ve výsledku komunitě pomůže nejvíce.

Závěrem bych ráda napsala, že si nesmírně vážím všech členů i nečlenů, kteří vložili do spolku svou energii, činnost, všem, kdo se účastní jeho akcí. Můžeme navrhovat jakékoliv změny, můžeme mít různé postoje k různým tématům, ale nejdůležitější ve výsledku je, aby ve spolku panovala spokojenost s jeho činností. Teprve pak, pokud budeme schopni definovat sebe a svůj spolek, můžeme být definováni i pro ostatní.

11. ZDROJE

ARISON, Shari. 2018. Model konání dobra pro úspěšný byznys. Praha: Pragma. ISBN: 978-80-7549-811-3.

BATSON, Daniel, CHANG, Johee a Jennifer, ROWLNAD. 2002. Empathy, Attitudes, and Action: Can Feeling for a Member of a Stigmatized Group Motivate One to Help the Group? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(12), 1656–1666. ISSN: 01461672

BROUMOVSKÁ, Tereza a Gabriela SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ. 2010. Mentoring: Výchova k profesionálnímu dobrovolnictví. Praha: Portál. ISBN: 978-80-7367-772-5

BREWSTER, Smith, BRUNER, Jerome a Robert, WHITE. 1956. Review of pinions and personality. *Opinions and personality*. 50 (3). ISSN: s. 916-17.

CHALOUPKOVÁ, Helena. 2000. Moje obec, moje město - věc veřejná. Praha: Nadace VIA 2000.

Česká republika. Ústava České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, roč. 1993, částka 1, ústavní zákon č. 1. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>>. ISSN 1211–1244.

Český svaz žen. 2016. Zpráva o činnosti 2015. Český svaz žen: Praha. Dostupné z: <http://csz.cz/wp-content/uploads/2020/08/VZ-CSZ-2015.pdf>

DEBONO, Kenneth a SNYDER, Mark. 1989. Understanding consumer decision-making processes: The role of form and function in product evaluation. *Journal of Applied Social Psychology*, 19(5), 416-24. ISSN: 0021-9029

DECENZO, David a Stephen, Robbins. 2000. *Human Resource Management*. Wiley: New Jersey. ISBN: 0471397857.

DLOUHÁ, Regina, JEŽKOVÁ, Zuzana a CAHA, Milan. 2001. Dobrovolnictví a dárcovství –interaktivní lekce. Praha: ICN, o. p. s

DOLNICAR, Sara a Melanine, RANDLE. 2007- What Motivates Which Volunteers? Psychographic Heterogeneity Among Volunteers in Australia. What Motivates Which Volunteers? Psychographic Heterogeneity Among Volunteers in Australia. 18 (2). S.135-155. ISSN: 1573-7888

FRIČ, Pavol a Tereza, POSPÍŠILOVÁ. 2010. Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století. Praha: Hestia; Agnes. ISBN: 978-80-903696-8-9

GAVORA, Petr. 2000. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Padio. ISBN: 8085931796

GRUBE, Jean a Jane, PILIAVIN. 2000. Role identity, organizational experiences and volunteer performance. Personality and Social Psychology Bulletin, 26(9), 1108–1119. ISSN: 01461672

HENDL, Jan. 2005. Kvalitativní výzkum - základní metody a aplikace. Praha: Portál. ISBN: 80-7367-040-2

HESTIA. 2012. Metodika dobrovolnictví v sociálních službách. Královéhradecký kraj: Hradec Králové.

HESTIA. 2003. Průvodce dobrovolnictvím pro neziskové organizace. Praha: HESTIA.
Dostupné z:
<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.hest.cz%2Fcdn%2Fpublic%2F000998.doc&wdOrigin=BROWSELINK>

KATZ, Daniel. 1960. The functional approach to the study of attitudes. Public Opinion Quarterly. 24 (2). S. 163-204. ISSN: 0033-362X

KELLER, Jan. 2005. Dějiny klasické sociologie. Praha: Slon. s. 492–493. ISBN: 80-86429-34-2

KOTLER, Philip a Nancy, LEE. 2004. Corporate Social Responsibility: Doing the Most Good for Your Company and Your Cause. New York: Wiley. ISBN:978-0-471-47611-5

MAREŠ, Petr, HORÁKOVÁ, Markéta a Miroslava RAKOCZYOVÁ. 2008. Sociální exkluze na lokální úrovni. Brno: VÚPSV. ISBN: 8074160149

Ministerstvo vnitra. 2001. VSTUPNÍ VZDĚLÁVÁNÍ NÁSLEDNÉ. Kapitola 1: Organizace a činnost veřejné správy - Studijní text pro přípravu na obecnou část úřednické zkoušky. Praha: Ministerstvo vnitra.

MEASHAM, Thomas a BARNETT, Guy. 2007. Environmental Volunteering: Motivations, Modes and Outcomes. SCI-RO Working paper, (3), 1-16.
ISSN: 1834-5638

MATULAYOVÁ, Tatiana, Pavlína JURNÍČKOVÁ a Jakub DOLEŽEL. *Motivace k dobrovolnictví*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. Monografie. ISBN 978-80-244-5110-7.

MLČÁK, Zdeněk. a ŠAMAJOVÁ, Jana. 2013. Motivace, intenzita a trvání dobrovolnické aktivity. *Psychologie a její kontexty*, 4 (1), 29-36.

MLČÁK, Zdeněk. 2011. Psychologická problematika dobrovolnictví v kontextu školní výchovy in ŘEHULA, Evžen (ed.). 2011. *Výchova ke zdraví: Podněty ke vzdělávacím oblastem*. Brno: Masarykova Univerzita.

MLČÁK, Zdeněk. 2007. Altruistické jednání a možnosti jeho rozvoje v podmínkách současné české školy in ŘEHULA, Evžen (ed.). 2007. *Škola a zdraví*. Brno: Masarykova Univerzita.

MIOVSKÝ, Michal. 2006. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada. ISBN: 8024713624

MOVEN, John a Sujan, HARIS. 2005. Volunteer Behavior: A Hierarchical Model Approach for Investigating its Trait and Functional Motive Antecedents. *Journal of Consumer Psychology*, 15(2), 170–182

NAKONEČNÝ, Milan. 1997. Psychologie osobnosti. Praha: Accademia. ISBN: 80-200-1289-3

SKOVAJSA, Marek. 2010. Občanský sektor : organizovaná občanská společnost v České republice. Praha: Portál. ISBN: 9788073676810

SMÉKAL, Vladimír. 2002. Pozvání do psychologie osobnosti Barrister & Principal: Brno. ISBN: 80-85947-81-1

STEINEROVÁ M., VÁCLAVÍKOVÁ A., MERVART R. Společenská odpovědnost firem: Průvodce nejen pro malé a střední podniky. Praha: Business Leaders Forum, 2008. 32 s. Bez ISBN

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. 2008. Přehled vývojové psychologie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN: 978-80-244-2141-4

PAWLIK, Kurt a Mark, ROSENZWEIG. 2000. International handbook of psychology. Sage publications. Kalifornie: USA. ISBN: 0761953299

PENNER, Louis. Dispositional and organizational influences on sustained volunteerism: An interactionist perspective. *Journal of Social Issues*. 58 (3). s.447-67. ISSN: 0022-4537

ROBBINS, Stehen, DECENZO, David a Mary, COULTER. 2013. Fundamentals of management. Pearson: Kendallville. ISBN: 0-13-262053-7

ROŽNOV POD RADHOŠTĚM. 2020. Strategický plán rozvoje města Rožnov pod Radhoštěm 2021-2030. Rožnov pod Radhoštěm. Dostupné z: <https://strategie2030.roznov.cz/>

ROŽNOV POD RADHOŠTĚM. 2020. Strategický plán rozvoje města Rožnov pod Radhoštěm na roky 2021 – 2030 - Analytická část, návrhová a implementační část. Rožnov pod Radhoštěm. Dostupné z: <https://strategie2030.roznov.cz/documentation/Strategicky-plan-rozvoje-mesta2021-2030.pdf>

OTOMO, Allen a SNYDER, Mark. 2002. Considerations of Community: The Context and Process of Volunteerism. *American Behavioral Scientist*, 45(5), 846–867.

OTOMO, Allen a SNYDER, Mark. 1995. Sustained helping without obligation: Motivation, longevity of service, and perceived attitude change among AIDS volunteers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4), 671–686.

TOMEČKOVÁ, Jana. 2012. Královéhradecký kraj: Rozvoj dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II in HESTIA. 2012. Metodika dobrovolnictví v sociálních službách. Královéhradecký kraj: Hradec Králové. Dostupné z: <https://www.hest.cz/cdn/public/001597.pd>

TOŠNER, Jiří a Olga, SOZANSKÁ. 2006. Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. Portál: Praha. ISBN: 80-7367-178-6

WILSON, John. 2000. Volunteering. *Annual Review of Sociology*. (26). s. 215-240.

Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech

Úřad Vlady. 2012. Zákon č. 94/2012 Sb. Občanský zákoník.

ZELENKA, Josef a Martina, PÁSKOVÁ. 2012. Cestovní ruch: Výkladový slovník. Praha: Linde. ISBN: 9788072018802.

Interní dokumenty

VAŠUTOVÁ, Anna. 2005. Kronika spolku Rožnovských žen 1996 - 2005 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2007a. Kronika spolku Rožnovských žen 2006 - 2007 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2007b. Plán interních činností pro rok 2007 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2009. Kronika spolku Rožnovských žen 2008 - 2009 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2007b. Plán interních činností pro rok 2008 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2006b. Plán interních činností pro rok 2007 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2012. Kronika spolku Rožnovských žen 2010 - 2012 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2014. Kronika spolku Rožnovských žen 2013 - 2014 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2016. Kronika spolku Rožnovských žen 2015 - 2016 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2017. Kronika spolku Rožnovských žen 2017 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

VAŠUTOVÁ, Anna. 2019. Kronika spolku Rožnovských žen 2019 (interní dokument). Spolek rožnovských žen: Rožnov pod Radhoštěm.

Příspěvky z webových sídel

ANČICOVÁ, Hana. 2022. ANKETA "OCENĚNÍ PEČUJÍCÍCH OSOB ZLÍNSKÉHO KRAJE - KATEGORIE PĚSTOUN". Zdroj: <https://www.kr-zlinsky.cz/anketa-oceneni-pecujicich-osob-zlinskeho-kraje-kategorie-pestoun-cl-4074.html>

STEINEROVÁ, Magdaléna, Andrea VÁCLAVÍKOVÁ a Radomír MERVART. Společenská odpovědnost firem. Průvodce nejen pro malé a střední podniky [online] Praha: TOP Partners, 2008. 27 s. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: http://www.csr-online.cz/wpcontent/uploads/2012/11/BLF_Pruvodce_CSR.pdf